

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

2021

VÝROČNÍ ZPRÁVA

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

20
11

VÝROČNÍ ZPRÁVA

I. Úvod generální ředitelky	4
II. Národní památkový ústav – charakteristika poslání a činnosti	6
III. Vybrané ukázky akcí obnovy kulturních památek	11
IV. Významné události a aktivity NPÚ roku 2011	19
IV. a) Odborné semináře, konference, výstavy a další akce pořádané NPÚ	19
IV. b) Výjimečné dny návštěvnické sezony a další význačné události roku 2011	25
IV. c) Nové památkové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ	31
IV. d) Program podpory záchranných archeologických výzkumů	35
IV. e) Vzdělávací aktivity Národního památkového ústavu	37
IV. f) Publikační činnost Národního památkového ústavu	40
V. Jednotlivá pracoviště Národního památkového ústavu	45
Ústřední pracoviště	45
Územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze	45
Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze	46
Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích	50
Územní odborné pracoviště v Plzni	55
Územní odborné pracoviště v Lokti	58
Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem	60
Územní odborné pracoviště v Liberci	64
Územní odborné pracoviště v Josefově	67
Územní odborné pracoviště v Pardubicích	69
Územní odborné pracoviště v Telči	71
Územní odborné pracoviště v Brně	73
Územní odborné pracoviště v Olomouci	78
Územní odborné pracoviště v Kroměříži	80
Územní odborné pracoviště v Ostravě	82
Mapa jednotlivých územních odborných pracovišť NPÚ a zpřístupněných objektů v jejich správě	84
Rejstřík zpřístupněných objektů ve správě NPÚ	86
VI. Hospodaření Národního památkového ústavu	87
VII. English Summary	89

Fotografie na obálce: Státní zámek Lednice (foto Libor Sváček).

Fotografie na straně 3: Zřícenina Nový Hrádek (foto Miroslav Zavadil).

Fotografie na straně 5: Praha, Rašínovo nábřeží (foto Jan Sommer).

Fotografie na straně 9: Státní zámek Jaroměřice nad Rokytnou (foto Libor Sváček).

Fotografie na straně 96: Státní zámek Český Krumlov, zámecké divadlo (foto Věroslav Škrabánek).

I. Úvod generální ředitelky

Vážení čtenáři,

rok 2011 byl pro Národní památkový ústav (dále též „NPÚ“) opět rokem významných aktivit v obou základních oblastech jeho působení – odborné složce památkové péče i správě památkových objektů zpřístupněných veřejnosti. Poprvé však musel být náročný rozsah práce zajišťován výrazně menším počtem pracovníků. Na základě vládou nařízených úsporných opatření ve státní správě opustilo v závěru roku 2010 řady NPÚ téměř sto zaměstnanců a do roku následujícího vstupovala naše organizace s příspěvkem na provoz o více než 60 milionů nižším. Rozpočet měl být původně redukován pouze v oblasti mzdových prostředků, což by představovalo odchod dvojnásobného počtu pracovníků a výrazné ohrožení činnosti naší instituce. Vedení NPÚ se proto dohodlo se zřizovatelem na rozdělení plánované desetiprocentní redukce rovným dílem mezi mzdové a ostatní věcné náklady.

Počet zaměstnanců se snížil, ale povinností neubýlo, a proto musela být přijata řada opatření k jejich zdárnému naplnění. Stejně tak bylo třeba zajistit pokrytí chybějících prostředků v rozpočtu, který se každoročně pohybuje kolem 1,2 miliardy korun a více než z jedné třetiny je saturován vlastními výnosy. Vedle optimalizace vstupného na zpřístupněné objekty v péči NPÚ a centralizace vybraných zakázek se podařilo do rozpočtu intenzivněji zapojit systém vícezdrojového financování, a to nejen v oblasti investic, ale i vědeckovýzkumné činnosti. NPÚ byl v roce 2011 velmi úspěšným příjemcem dotace z Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (dále též „NAKI“), který mu v devíti přijatých projektech zajišťuje každoroční plnění v souhrnném objemu cca 75 milionů Kč v letech 2012–2015. Přičteme-li projekt úspěšný ve veřejné soutěži NAKI v roce 2010 v objemu cca 24 milionů Kč, získal NPÚ na plnění vědeckovýzkumných úkolů z tohoto projektu do roku 2015 cca 100 milionů Kč. Na základě statutu vědeckovýzkumné organizace a dobrých výsledků v institucionálním výzkumu v letech 2005–2011 získal pro rok 2012 navíc dalších 15,8 milionů Kč z podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace. Do roku 2015 může tedy NPÚ disponovat příspěvkem 116 až 160 milionů Kč, pokud by v dalších letech zůstal příspěvek na rozvoj vědeckovýzkumné organizace stejný.

Dále Národní památkový ústav připravil i další žádosti a projekty, kterými získává finanční prostředky především na akce obnovy památek v jeho správě. Jen telegraficky lze vyjmenovat projekty, které byly připraveny pro prostředky z programu Správy majetku ve vlastnictví státu (krátce „SMVS“, původní prostředky programu ISPROFIN), Finanční mechanismy Evropského hospodářského prostoru a Norska, připomenout probíhající projekty v rámci Integrovaného operačního programu, oblast intervence 5.1., ale neopomíjí čerpat finance i z dalších drobnějších dotačních titulů, jako jsou Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny nebo Program podpora záchranných archeologických výzkumů.

Obrovské poděkování pochopitelně patří kastelánům a všem zaměstnancům správ památkových objektů v péči NPÚ za úspěšnou sezónu na památkách zpřístupněných veřejnosti. V jejím průběhu zajistili rozpočtu Národního památkového ústavu cca 380 milionů Kč z tržeb ze vstupného a dalších více než 50 milionů Kč z pronájmů, což je o 15 % více než v roce předcházejícím.

V oblasti správy svěřených památkových objektů je nutné zmínit ještě jednu výraznou změnu roku 2011, a tou byly úpravy samotného návštěvníckého provozu. Změny reflektovaly podněty a požadavky návštěvníků památek, ale vycházely i ze zkušeností v blízkém zahraničí. Jejich cílem bylo zkvalitnit poskytované služby například úpravou otvírací doby a zrušením tradičně doposud zavíracího dne na vybraných památkách spravovaných NPÚ. Dorovnání vstupného ústav kompenzoval řadou slev pro věrné návštěvníky, jednorázovými slevami ve významné dny a svátky či sdruženými a rodinnými vstupenkami.

K výbornému výsledku návštěvnícké sezóny přispělo také množství kulturních akcí a projektů, které proběhly pod hlavičkou Národního památkového ústavu. V omezeném prostoru tohoto úvodu lze stručně připomenout jen některé, nejvýznamnější. Například hlavní téma roku 2011 – projekt *Rožmberský rok* a jeho největší kulturní akci – výstavu *Rožmberkové, rod českých velmožů a jeho cesta dějinami* ve Valdštejnské jízdárně v Praze, již II. ročník *Víkendu otevřených zahrad* (Open Garden & Squares Weekend), III. ročník interaktivního projektu *Oživilé památky* nebo největší akci NPÚ – *Hradozámeckou noc 2011*, která přilákala 20 000 návštěvníků na více než sedm desítek památek po celé České republice velkým množstvím kulturních programů.

Ani odborní pracovníci v sekci památkové péče v roce 2011 nezaostali v představování svých činností pro širokou veřejnost. Určitě je třeba zmínit dvě velká témata, kterým se Národní památkový ústav věnoval. Především to byl projekt *Nové ve starém (Současná architektura a historické město)*, který začal již v roce 2010, ale v průběhu roku 2011 byla vybudována specializovaná webová databáze na www.npu.cz, kde zájemci naleznou příklady kvalitních i méně povedených novostaveb vstupujících do památkově chráněných historických území. Vyústěním kampaně Národního památkového ústavu, které se věnoval od října 2010 do března 2011, byla jednak

stejnomená výstava v Galerii Jaroslava Fragnera v září 2011, ale také celodenní konference s názvem *Nové ve starém* 27. 10. 2011, která chtěla poskytnout prostor pro diskusi odborných i výkonných památkářů se soudobými architekty. Druhým tématem roku 2011 byla *Barokní socha v krajině*, která je neopomenutelným českým fenoménem. Bohužel, v poslední době ze svých původních míst mizí. Tématu se NPÚ věnoval především ve 2. čtvrtletí roku 2011, avšak doprovodné tematické akce, například fotosoutěž, probíhaly až do podzimních měsíců. I k tomuto tématu vznikla velmi zajímavá specializovaná databáze, stále pro zájemce živá a aktualizovaná na www.npu.cz/barokni-socha. Vedle toho proběhl již 2. ročník přednáškového cyklu NPÚ s názvem *O památkách trochu jinak*, který je určen všem, kteří se zajímají o novinky z památkové péče a který si již našel své pražské publikum.

Těžiště práce sekce památkové péče však vedle povinností vyplývajících ze zákona č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších předpisů, spočívalo především v řešení mnoha Profilových úkolů stanovených Ministerstvem kultury ČR pro rok 2011. Národní památkový ústav pokračoval v průzkumu památkově chráněných území a v následném podávání podnětů na prohlášení a úpravy hranic památkových území, rozpracoval koncepci ochrany kulturní krajiny v ČR, metodiku plánů ochrany památkových rezervací a památkových zón nebo metodiku vyhodnocování stavu a monitoringu památkového fondu ČR, připravoval podněty k zápisu kulturních statků na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO či spolupracoval na organizaci mezinárodního workshopu k periodickému monitoringu kulturních statků již na Seznamu světového dědictví zapsaných. I za tuto pečlivou, dlouhodobou a systematickou práci na zadaných úkolech patří velké poděkování pracovníkům sekce památkové péče.

Ve zpětném pohledu byl rok 2011 opět velmi náročný. Zmíněny byly významné akce, na nichž se pracovníci Národního památkového ústavu podíleli, nicméně nezanedbatelnou zůstává také běžná agenda, kterou dnes a denně vykonávají, od odborných vyjádření pro státní správu až po v neustále se měnících podmínkách komplikované účetní a ekonomické závěrky. Určitě by bylo třeba ještě zmínit náročnou přípravu přechodu běžné agendy do nové elektronické spisové služby, která musela být dokončena k 31. 12. 2011, aktualizace databází, programů používaných pro správu památkových objektů, novelizaci vnitřní předpisové základny Národního památkového ústavu nebo podrobná jednání k nové Kolektivní smlouvě NPÚ. Všechny tyto „provozní“ činnosti představují základ, na němž stojí a rozvíjí se aktivity vědeckovýzkumné, odborné, kulturně-společenské, propagační. Svědomité plnění každé z nich pak zajišťuje Národnímu památkovému ústavu nezastupitelné místo ve společnosti a procesu památkové péče.

Mnohé z uváděných akcí a činností by se neobešly bez úzké spolupráce s dalšími subjekty. Proto poděkování patří i všem, kteří spolupracují a sympatizují s naší institucí a podporují ji ve svém úsilí lépe naplňovat její poslání vůči veřejnosti.

Ing. arch. Naďa Goryczková
Generální ředitelka

II. Národní památkový ústav – charakteristika poslání a činnosti

Národní památkový ústav

Valdštejnské náměstí 3, čp. 162, 118 01 Praha 1
zřízen Ministerstvem kultury ČR k 1. 1. 2003
IČ: 75032333
DIČ: CZ75032333

Kontakt

ústředna: 257 010 111
fax: 257 533 527
e-mail: up@up.npu.cz
www.npu.cz

Národní památkový ústav (dále též „NPÚ“) je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších novel) řízenou ministerstvem kultury.

NPÚ se organizačně člení na ústřední pracoviště v Praze (dále též „ÚP“) a územní odborná pracoviště (dále též „ÚOP“) v jednotlivých krajích.

Ústřední pracoviště řídí celkovou činnost NPÚ a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče. **Územní odborná pracoviště** zajišťují úkoly státní památkové péče v rozsahu své územní působnosti. NPÚ jako odborná a výzkumná organizace státní památkové péče zajišťuje a vykonává základní i aplikovaný vědecký výzkum a další odborné, pedagogické, vzdělávací, publikační a popularizační činnosti směřující k zajištění kvality odbornosti v péči o kulturní památky a památkově chráněná území.

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměrňující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek, zejména státních hradů a zámků, které jsou v přímé správě NPÚ, mimo to také poskytuje metodickou pomoc dalším vlastníkům zpřístupněných památek.

Národní památkový ústav

- pro zkvalitňování vědeckého poznání kulturního dědictví, jakož i rozvoje teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje vědecký základní a aplikovaný vědecký výzkum;
- v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídatelnosti svých odborných vyjádření vydává na podkladě vlastního vědeckého výzkumu i spolupracujících vědeckých a odborných ústavů a vysokých škol celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- s využitím poznatků zabezpečuje odbornou a metodickou činnost, týkající se péče o nemovité i movité kulturní památky, jejich soubory, dochované historické prostředí, památkové rezervace, zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- vede Ústřední seznam kulturní památek a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- při zajišťování péče o kulturní památky a památkově chráněná území poskytuje odborný servis vlastníkům chráněných objektů a samosprávám dotčených obcí a vydává odborná vyjádření k obnově těchto objektů jako podklad pro závazná stanoviska příslušných orgánů státní správy;
- sleduje provádění komplexní péče o památkový fond na území regionu a dává návrhy na odstranění zjištěných závad majitelům i orgánům státní správy;
- zajišťuje poradenské služby vlastníkům památek;
- vykonává odborný dohled při realizaci oprav, úprav, údržby, konzervace nemovitých památek;
- sleduje, navrhuje a vyhodnocuje technologické způsoby oprav kulturních památek včetně sledování a vyhodnocení použitých materiálů;
- pro přípravu a výkon péče o památky systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci k evidovaným i neevidovaným památkám, která slouží

- zejména pro interní potřeby NPÚ pro vykonávání jeho odborných činností; podle kapacitních možností své dokumentační sbírky zpřístupňuje a napomáhá vlastníkům kulturních památek odborným poradenstvím, vyhledáváním archivní dokumentace a dalšími odbornými službami, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií včetně informačníchází odborné literatury;
- vyjadřuje se k žádostem k návrhům na prohlášení věcí (nemovitých i movitých) za kulturní památky nebo ke správním řízením o zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení za kulturní památky;
  - provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro celostátně jednotný Seznam neohroženějších a nevyužívaných nemovitých památek;
  - podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;
  - podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech i menších oblastech, poskytuje pomoc obcím s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů a při spolupráci s místními občanskými iniciativami vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchování hmotného kulturního dědictví;
  - připravuje podklady v oboru územní památkové ochrany, zejména návrhy na prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a zón, návrhy památkových ochranných pásem a zároveň provádí revizi, zpřesňování a digitalizaci dříve prohlášených památkových rezervací a zón a památkových ochranných pásem;
  - zpracovává odborná vyjádření k opravám, konzervaci, údržbě, změnám a úpravám kulturních památek architektury a stavitelství, nemovitostí a pozemků v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech;
  - zúčastňuje se projednávání rozpracované přípravné a projektové dokumentace pro obnovu nemovitých kulturních památek nebo pro stavby, stavební změny nebo udržovací práce na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům projektové dokumentace;
  - shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech pro opravy a restaurování kulturních památek;
  - sleduje technické metody ochrany kulturních památek včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
  - zpracovává památkové průzkumy a rozборы památkově chráněných území s cílem prohloubení poznání jejich hodnot;
  - zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace;
  - prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu do územně plánovací dokumentace, zejména do územních a regulačních plánů;
  - zpracovává návrhy na prohlášení chráněných území a ochranných pásem a sleduje dodržování jejich ochranného režimu;
  - shromažďuje, odborně zpracovává a napomáhá praktickému uplatnění vědeckých poznatků souvisejících s památkami sochařství, malířství a uměleckého řemesla;
  - organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference a semináře a workshopy k nejrůznějším tématům poznávání, péče a popularizace kulturního dědictví;
  - prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů a výstav zaměřených na památkový fond oslovuje širokou veřejnost;
  - zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě pracovišť NPÚ a tuto dokumentaci zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;
  - zpracovává vyjádření z hlediska možnosti o prodeji a vývozu předmětů kulturní povahy, nebo podle zákona 71/1994 Sb., a 80/2004 Sb.;
  - provádí operativní i standardní stavebně-historické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchranného charakteru na památkách, kterým hrozí buď zánik, nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
  - realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce;
  - provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;
  - pro Ministerstvo kultury připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví a zároveň sleduje zapsané památky světového dědictví pro účely povinných zpráv takzvaného monitoringu;

- připravuje podklady pro zpracovávání informací o kulturních památkách s mezinárodním statutem;
- zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů, včetně evidence a pohybu mobiliářů na těchto objektech;
- provádí výzkum a prohlubuje poznání vývoje historických interiérů, jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení i historických sbírek a výsledky výzkumu aplikuje při zkvalitňování stávajících a tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě; poskytuje v této oblasti odbornou pomoc i ostatním vlastnickým subjektům;
- zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o památkách a památkově chráněných územích;
- zajišťuje a podílí se na odborné výchově a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče a spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování výsledků vědeckého výzkumu, vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám.

Počet nemovitých a movitých kulturních památek a národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón v České republice podle krajů

Pracoviště / působnost	Nemovitě kulturní památky	Movité kulturní památky	Národní kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
ÚOP v hlavním městě Praze Hlavní město Praha	2 089		46	3	17
ÚOP středních Čech v Praze Středočeský kraj	4 305		27	14	62
ÚOP v Českých Budějovicích Jihočeský kraj	5 485		33	24	85
ÚOP v Plzni Plzeňský kraj	3 179		21	8	67
ÚOP v Lokti Karlovarský kraj	1 387		10	6	19
ÚOP v Ústí nad Labem Ústecký kraj	3 496		14	9	32
ÚOP v Liberci Liberecký kraj	2 250		11	8	27
ÚOP v Josefově Královéhradecký kraj	2 977		17	7	34
ÚOP v Pardubicích Pardubický kraj	2 080		11	5	23
ÚOP v Telči Kraj Vysočina	3 034		13	6	28
ÚOP v Brně Jihomoravský kraj	4 248		29	9	24
ÚOP v Olomouci Olomoucký kraj	2 163		13	3	24
ÚOP v Kroměříži Zlínský kraj	1 433		13	4	17
ÚOP v Ostravě Moravskoslezský kraj	2 074		14	5	24
Celkem	40 200	cca 100 000 *	272	111	483

* Evidence movitých kulturních památek není dokončena, lze uvést jen odhad cca 100 000 rejstříkových čísel, která obsahují více či méně rozsáhlé soubory věcí.

Zpřístupněné objekty ve správě NPÚ

Pracoviště NPÚ	Počet zpřístupněných objektů	Počet návštěvníků
ÚOP v Brně	14	699 415
ÚOP v Českých Budějovicích	13	1 017 295
ÚOP v hlavním městě Praze	0	0
ÚOP v Josefově	5	206 548
ÚOP v Kroměříži	4	289 488
ÚOP v Liberci	8	420 677
ÚOP v Lokti	3	89 643
ÚOP v Olomouci	5	207 064
ÚOP v Ostravě	3	63 712
ÚOP v Pardubicích	5	166 238
ÚOP v Plzni	9	245 063
ÚOP středních Čech v Praze	14	623 435
ÚOP v Telči	5	163 249
ÚOP v Ústí nad Labem	11	182 610
Ústřední pracoviště	0	0
Celkem	99	4 374 437

Přehled návštěvnosti státních hradů, zámků a dalších památkových objektů ve správě NPÚ za rok 2011

Pořadí	Objekt	Počet návštěvníků	Pořadí	Objekt	Počet návštěvníků
1.	Český Krumlov *	319 708	48.	Švihov	30 783
2.	Lednice	304 724	49.	Velké Losiny	29 363
3.	Hluboká nad Vltavou *	246 914	50.	Lemberk	28 402
4.	Karlštejn	221 163	51.	Opočno	27 551
5.	Kroměříž *	125 171	52.	Ploskovice *	27 439
6.	Sychrov	122 122	53.	Milotice *	27 144
7.	Konopiště	119 299	54.	Hrubý Rohozec	26 778
8.	Trosky *	103 255	55.	Lysice	26 248
9.	Bouzov	93 589	56.	Lipnice	25 740
10.	Buchlovice *	86 044	57.	Nové Hrady *	24 264
11.	Křivoklát	85 938	58.	Házmburk *	23 958
12.	Třeboň a hrobky Domanín *	83 423	59.	Zelená hora *	23 646
13.	Červená Lhota	79 465	60.	Horšovský Týn	23 515
14.	Pernštejn	79 463	61.	Zlatá Koruna	22 816
15.	Vysočina *	73 414	62.	Jezeří *	22 465
16.	Veveří *	72 915	63.	Zubrnice *	21 118
17.	Zahrady pod Pražským hradem *	68 445	64.	Mnichovo Hradiště	20 920
18.	Telč	65 391	65.	Krakovec	20 339
19.	Ratibořice	63 574	66.	Libochovice *	20 317
20.	Bezděz *	63 242	67.	Raduň	19 597
21.	Buchlov *	61 701	68.	Hořovice	18 789
22.	Rabí	58 037	69.	Zákupy	18 458
23.	Bečov *	57 676	70.	Grabštejn *	18 288
24.	Jindřichův Hradec	56 530	71.	Rájec	17 986
25.	Vranov	55 433	72.	Kladruby	16 855
26.	Rožmberk	54 028	73.	Vizovice	16 572
27.	Bitov	52 580	74.	Náměšť nad Oslavou	14 385
28.	Velhartice *	49 012	75.	Březnice	14 300
29.	Žleby *	47 202	76.	Slatiňany *	13 055
30.	Šternberk *	45 341	77.	Plasy *	12 861
31.	Kuks	44 853	78.	Říp *	12 519
32.	Valtice	43 823	79.	Benešov *	12 483
33.	Kratochvíle *	41 539	80.	Litice *	12 181
34.	Točník a Žebrák	41 044	81.	Most *	11 988
35.	Landštejn *	40 865	82.	Důl Michal *	11 314
36.	Frýdlant *	40 132	83.	Dačice	11 204
37.	Zvíkov *	36 539	84.	Duchcov *	10 442
38.	Litomyšl *	36 416	85.	Sázava	10 109
39.	Hrádek u Nechanic *	35 563	86.	Krásný Dvůr *	9 980
40.	Jánský Vrch	35 480	87.	Velké Březno *	9 901
41.	Kozel	35 394	88.	Manětín *	9 805
42.	Náchod	35 007	89.	Bučovice *	9 468
43.	Jaroměřice nad Rokytnou	34 087	90.	Veltrusy	9 261
44.	Mníšek pod Brdy *	33 652	91.	Nebílovy	8 801
45.	Hradec nad Moravicí *	32 801	92.	Kunštát *	7 590
46.	Kynžvart *	31 967	93.	Zbečno	4 724
47.	Kunětická hora *	31 172	94.	Příkazy *	3 291
			95.	Uherčice	2 041

Památky UNESCO

* Objekty mají vyšší návštěvnost než v roce 2010.

III. Vybrané ukázky akcí obnovy kulturních památek

Kláster Kladruby – střechy a fasády nového konventu

V roce 2011 byla dokončena rozsáhlá akce rekonstrukce krovů, střech a oprav části fasád nového konventu, zahájená v roce 2004. Oprava krovu západního křídla i nově provedené krovy severního a jižního křídla nového konventu představují nejen tesařské práce velkého rozsahu, ale i návrat k původním technologiím, kdy nové krovy byly provedeny jako vázané, kombinované, s krácatovými vý-

měnami do ležatých stolic. Nezbytné statické zajištění a doplnění poškozených a zaniklých nosných konstrukcí umožnilo vlastní rekonstrukci a opravu krovů. Zastřešení východního křídla, upravené v 19. století, nebylo předmětem realizované akce.

Opravám dvorních fasád kolem rajského dvora a hlavního, východního průčelí předcházely podrobné průzkumy, zaměřené především na stavebně-historické souvislosti, poznání původních technologií, barevného pojetí a ověření možných rekonstrukcí zaniklých prvků výzdoby. Do opravených ostění byly na podkladě výsledků průzkumu torzálně dochovaných slohových barokních oken vsazeny jejich kopie. Návratem k původním barokním proporcím došlo k rehabilitaci trojice vstupních portálů v hlavním průčelí, včetně truhlářských výplní. Vedle základního statického za-

jistění obvodového zdiva zahrnovaly práce rovněž stabilizaci klenebních konstrukcí, poškozených dlouhodobým zatékáním do objektu, úpravy okolního terénu navýšeného při přestavbě nového konventu na pivovar i opatření ke snížení vlhkosti a salinity v obvodovém zdivu. K odvodnění budovy byl využit sanovaný historický odvodňovací systém, přičemž nové okapové chodníky navázaly na nálezy původní barokní dlažby v rajském dvoře u východního křídla.

Obnova zámku v Krásném Březně – nového sídla pracoviště v Ústí nad Labem

V roce 2011 se podařilo dokončit obnovu vlastního sídla územního odborného pracoviště v Ústí nad Labem, a to sice zámku v Ústí nad Labem – Krásném Březně. Odborná organizace památkové péče tak poprvé v regionu severních Čech získala své vlastní sídlo a není nucena sídlit v nájemných prostorách.

Stavební obnova obou zámeckých budov začala na začátku roku 2009 a byla dokončena v září 2011. Dispozice Starého zámku nebyla při této obnově žádným zásadním způsobem měněna, protože již při předcházejících úpravách byly tyto prostory upraveny na kancelářské místnosti. Při obnově byly odhaleny dvě klasicistní podlahy, které byly obnoveny a prezentovány. Dochované historické dveřní výplně byly repasovány a instalovány, do zbývajících otvorů již byly umístěny moderní dveřní výplně. Interiér Nového zámku byl upravován výrazněji, byly především ve velkém množství odstraněny novodobé přičky, a jednotlivé místnosti tak jsou prezentovány

v původních velikostech a dispozicích. Radikálním krokem bylo vybudování takzvaného zastřešeného atria v prostoru nádvoří, tento krok je však opakováním dochovaného stavu – byť v moderní formě, protože nádvoří bylo zastřešeno již v závěru 19. století. Stavební práce se v exteriérech nejvíce dotkly střech – došlo k opravě krovů a k instalaci nové pálené krytiny a pochopitelně fasád. Fasády obou zámků byly šetrně opraveny a opatřeny novými vápennými fasádními nátěry.

Dominikánský klášter v Českých Budějovicích

V roce 2011 byla dokončena šestiletá akce stavebního zajištění a restaurování nástěnných maleb a kamenných prvků křížové chodby bývalého dominikánského kláštera v Českých Budějovicích, jedné z nejcennějších památek gotického stavitelství jižních Čech. V průběhu prací probíhaly podrobné archeologické, stavebně-historické a restaurátorské průzkumy, které přinesly řadu objevů. Mimo jiné byl ve východním křídle chodby pod mladšími zdívkami nalezen monumentální portál z konce 13. století, vedoucí do zaniklé kapitulní síně kláštera. Dále restaurátoři odkryli středověké nástěnné malby představující například výjevy ze života sv. Augustina, Smrt Panny Marie nebo zcela jedinečnou malbu z roku 1378 velice pravděpodobně zachycující portréty císaře Karla IV. a jeho syna Václava IV. pod ochranným pláštěm Panny Marie. Restaurována a částečně rekonstruována byla také původní středověká barevnost kamenných architektonických prvků.

Revitalizace Bastionu U Božích muk na Karlově v Praze

V listopadu roku 2011 byl po dlouho-trvající opravě otevřen bastion XXXI v Horské ulici na Novém Městě v Praze, na jehož obnovu dohlíželi pracovníci a pracovnice územního odborného pracoviště v hlavním městě Praze. Úprava proběhla podle vítězného projektu ateliéru MCA, jehož novostavba s luxusní restaurací získala cenu Grand Prix architektů za rok 2012. Výsledné dílo na místě bývalého čp. 1751 je velice hodnotným příkladem citlivého začlenění moderní architektury do kulturní památky a jejího prostředí a vynikajícího souznění krajinné

architektury, zahradní tvorby a interiérů s rekonstrukcí historické stavby. Součástí úprav bylo také novodobé točité schodiště vedoucí na korunu gotické hradby a průraz hradbou u jeho paty, propojující park při Horské ulici s parkem Folimanka. Další revitalizace bude pokračovat na severozápadním území u hradeb a poté na jihozápadním území Albertova, cílem je propojení zahrad v jeden celek.

Celková rekonstrukce Salmovského paláce na pražských Hradčanech

Na podzim roku 2011 byla dokončena dlouholetá obnova takzvaného Malého Schwarzenberského paláce, dominanty jižní fronty Hradčanského náměstí. Tato převážně klasicistní stavba vystavěná mezi lety 1800–1811 s použitím starších renesančních konstrukcí byla nově upravena pro provoz Národní galerie v Praze. Samotné práce spočívaly především v zavedení moderních technologií do budovy

pro potřeby galerijního provozu, řada prací byla pojata restaurátorsky (restaurování původních renesančních sgrafit, hlavního schodiště se stropem, unikátního souboru kachlových kamen a dalších). Realizována také byla v mnoha ohledech kontroverzní vestavba vstupní haly v prostoru dvora při Schwarzenberském paláci.

Obnova přečerpávací stanice Vršovické vodárny v Praze

Areál je unikátním dokladem industriální architektury z počátku 20. století a nese znaky geometrické secese s uplatněním režného zdiva, na objektech se autorsky podílel architekt Jan Kotěra. Fasáda vodárny je sestavena z červených cihel v kombinaci se zeleně glazovanými tvarovkami, zakončují ji převýšené štíty s motivem stupňovitého oblouku. Vodárna sloužila k čerpání pitné vody ze studní, která pak putovala přibližně šest kilometrů potrubím do vodojemu s vodárenskou věží v Michli na Zelené Lišce.

Renovaci budovy strojovny předcházelo vyčištění zasypaných suterénů, původní nosnou soustavu dřevěné krovové konstrukce nahradily ocelové vazníky. Jeřábová dráha se zachovala, byla konzervována a je součástí obnoveného areálu. V rámci obytného domu bylo kompletně zachováno původní kamenné schodiště včetně zábradlí a původní dlažby. Veškeré stavební prvky byly repasovány. Jelikož se nedochovaly původní stavební prvky budovy uhelny, pracovníci NPÚ souhlasili s výstavbou nového objektu hmotově odpovídajícího původní stavbě, a to za použití kombinace obdobné materiálové skladby – režné cihly, bedněné štíty, dřevěné střešní větrací nástavce. Náročná obnova značně poškozených objektů areálu probíhala pod odborným dohledem pracovníků územního odborného pracoviště v hlavním městě Praze v období dvou let od května 2009 do května 2011. Součástí veřejně přístupného areálu je nově zřízené restaurační zařízení a také největší moderní dětské hřiště v republice.

Adaptace bývalého jezuitského dispensáře na sídlo územního odborného pracoviště v Telči

V roce 2011 pokračovaly stavební práce na dokončení adaptace budovy (takzvaného Lannerova domu). Stavební firma STARKON Jihlava CZ dokončila kompletní rekonstrukci krovu a závěrečné práce PSV (pomocná stavební výroba) (vnitřní povrchy, dlažby, obklady, vnější fasáda, kompletace vnitřních instalací a zařizovacích předmětů, úpravy venkovního terénu, přístupové komunikace). Ve dvou schodišťových prostorách byla obnovena formou rekonstrukce vnitřní nástěnná a nástropní malba. Vzhledem k vysokým hodnotám vnitřní vlhkosti nebylo možné položit dřevěné podlahy – prkna, čtvercové parkety. Jejich montáž a finální povrchové úpravy se proto plánují na rok 2012.

Probíhající obnova dolu Hlubina a vysoké pece a koksovny Vítkovických železáren

Železářny, původně nazývané Rudolfova huť, byly založeny v roce 1828 v blízkosti vydatného naleziště uhlí jako součást širšího záměru využití slezsko-ostrovského uhlí pro výrobu železa a výstavby železnice z Vídně přes Ostravu do Krakova umožňující široký odbyt pro těžené uhlí i výrobky železáren. V roce 1830 a v letech 1836–1838 byly vybudovány dvě koksové vysoké pece jako první v rakouské monarchii. V jejich blízkosti byla v roce 1852 založena jáma Hlubina.

Obnova dolu Hlubina probíhá od roku 2002 v podobě základních zabezpečovacích prací a stabilizací objektů. Pokud jde o Vítkovické železářny, v rámci projektu Zpřístupnění a nové využití Národní kulturní památky VÍTKOVICE, a.s. se v roce 2010 započalo s obnovou prvních tří objektů – VI. energetické ústředny, plynojemu a vysoké pece č. 1.

Energetická ústředna byla postavena v roce 1930. Uvnitř jsou zachována dvě pístová dmychadla z roku 1938 a 1948, pravděpodobně největší u nás. Záměrem oživení tohoto prostoru je vybudování takzvaného Malého světa techniky, který zahrnuje vestavbu výukových místností, šatny a kavárny.

Pro plynojem byla navržena nová vestavba systémem stavby „dům v domě“. Prosvětlení prostoru bylo navrženo prolomením čtyř otvorů do autenticky dochovaného pláště. Základem vestavby se staly dvě betonové schodišťové věže,

mezi které jsou v jednotlivých podlažích vloženy prostory například galerie, občerstvení, malé scény, foyeru. Poslední patro tvoří víceúčelový sál pro 1 500 osob, který je vynášen mohutnými příhradovými vazníky.

Pro přiblížení historie výroby železa bylo rozhodnuto, že vysoká pec č. 1, symbol Vítkovických železáren, bude pro veřejnost zpřístupněna prostřednictvím naučné stezky demonstrující komplexním způsobem technologii výroby železa.

Probíhající obnova je jedinečná jak rozsahem řešeného území, tak jeho specifickým tématem ověřujícím moderní přístupy ke konverzi industriálního dědictví u nás.

Opravy krovu a převěšení stropní konstrukce hlavního sálu na státním zámku Veltrusy

Současná podoba střechy centrální části objektu pochází z roku 1838. Podle projektu stavebního ředitele na Chotkovských panstvích J. F. Jöndla byla původní kuželová střecha nahrazena kupolí. Barokní strop hlavního sálu s bohatou štukovou výzdobou a nástropní malbou Čtyř denních dob od J. Pichlera byl při té příležitosti zavěšen do nového krovu.

Již při restaurování malby stropu hlavního sálu v roce 1956 byly na štukové výzdobě zjištěny rozsáhlé defekty. Následně posouzení stavu celé konstrukce falešné klenby konstatovalo závady krovu a rozsáhlé napadení trámů stropu dřevokazným hmyzem. V roce 1960 bylo proto přistoupeno k zajištění stropu. Destruovaný původní záklop byl posílen novou vrstvou desek a omítková (štuková) vrstva stropu k němu byla přichycena šrouby s kruhovými podložkami. Navíc byla zajištěna systémem obdélných podložek vnesených pomocí táhel ke dvěma v krovu nově instalovaným ocelovým příhradovým nosníkům. Ty byly do konstrukce krovu necitlivě vsazeny a bohužel se později ukázaly jako příčina statických poruch ve stěnách tamburu kopule. Proto bylo v rámci probíhající generální opravy objektu přistoupeno k obnově původního systému dřevěných roštů, částečně zavěšených do krovu, k převěšení stropu na tyto rošty a odstranění ocelových nosníků.

S ohledem na bohatou výzdobu byl strop sálu v průběhu prací restaurátorsky zajištěn. Následoval detailní průzkum celé plochy štukové výzdoby, včetně rentgenu podkladové skladby. Vlastní návrh zajištění výzdoby stropu během prací byl zhotoven a realizován pod vedením ak. mal. Tomáše Rafla. Instalovaný pojistný rošt byl pomocí 20 šroubových táhel připevněn ke stropním trámům. Táhla byla až na výjimky provlečena otvory vrtnými v místech osazení starších vrutů tak, aby nedocházelo k dalšímu poškozování cenné výzdoby. Po dokončení prací v krovu kopule a převěšení stropu na původní dřevěnou konstrukci byl pomocný rošt demontován.

Klenba kapitulního kostela sv. Václava v Mikulově

V roce 2011 byla v jihomoravském kraji ukončena stavební či restaurátorská obnova na několika památkách, jejichž význam výrazně přesahuje regionální architektonickou a výtvarnou produkci a patří ke špičkám našeho kulturního dědictví. K takovým příkladům zcela jistě patří dlouholetá restaurátorská obnova štukové výzdoby klenby kapitulního kostela sv. Václava v Mikulově.

V rámci průzkumných prací byla pod nejnovější povrchovou úpravou – štukatura v bílé, plochy kápí v okrové a žebra v červené barvě se zlaceným perlovcem (provedeno metalem) – objevena původní polychromovaná výzdoba. Relativně kompaktní stav zachování polychromie a absence mladších výtvarně hodnotných vrstev přispěla k rozhodnutí provést plošný odkryv a restaurování raně barokní barevnosti, byť s vědomím možných následných problémů s neočekávanými situacemi, které mohou nastat při plošných odkryvech. Tyto obavy se až na některé detaily v lodích kostela ukázaly jako liché a „návrat“ k původnímu výrazu jako přijatelný. Rehabilitaci historické povrchové úpravy došlo k významnému zhodnocení a zkvalitnění vnímání interiéru.

Obnova zámku v Lešné u Valašského Meziříčí

Územní odborné pracoviště v Kroměříži poskytovalo odbornou součinnost při realizačních pracích na zpřístupnění zámku Kinských v obci Lešná nedaleko Valašského Meziříčí. V roce 2010 na základě získaných dotací započala obnova zámeckého objektu, který byl v interiéru po desítky let ve stavu rozestavenosti. Práce se soustředily na kompletní obnovu interiéru v dobovém pojetí posledního majitele hraběte Kinského při současném zachování maximálního množství původních stavebních situací. Byl restaurován soubor tří barokních podlah nalezených v průběhu výstavby pod mladšími podlahami a historický trámový strop datovaný do roku 1635. Na základě provedeného restaurátorského průzkumu a s respektem k původnímu tvarovému a barevnému řešení byla provedena štuková obnova a barevnost fasády v nádvoří.

Bílý Potok pod Smrkem, kostel Nejsvětější Trojice – restaurování vitráží v presbyteriu kostela

Vitráže dle dochovaných datací nepocházejí ze stejného období a s největší pravděpodobností nejsou dílem jedné dílny. Jedná se však o námětové pandány zobrazující členy svaté rodiny, což zvyšuje jejich umělecko-historickou hodnotu. V rámci restaurátorského zásahu došlo ke korekci předchozích laických oprav, doplnění části vrchních silně poškozených dílů vitráže sv. Anny, obnově olovené vazby, provedení barevných retuší a novému zapálení barev. Restaurátorské práce prováděl restaurátor Jaroslav Skuhřavý.

Kostel Nejsvětější Trojice v Polevsku

Areál kostela Nejsvětější Trojice, který byl založen jako novostavba v letech 1716–1718 a vystavěn dle plánů Petra Pavla Columbaniho ve vrcholně barokním slohu, se nachází v západní části obce v dominantní vyvýšené poloze nad okolní zástavbou. Jedná se o neorientovanou jednodílnou stavbu s hranolovou věží nad presbytářem v severovýchodním průčelí. Čelní jihozápadní průčelí má konvexně a konkávně zprohýbaný průběh a je ukončeno štítem se sochařskou výzdobou.

Proběhla obnova vnějšího pláště kostela, jejíž součástí byla i obnova sochařské výzdoby hlavního průčelí (sochařská výzdoba niky, ukončovací články atiky). Na základě průzkumů bylo rozhodnuto, že všechny prvky budou opatřeny povrchovou úpravou dle laboratorních analýz.

Zpřístupnění oranžerie v zámeckém parku na Sychrově

V roce 2011 byla dokončena obnova bývalé oranžerie v areálu zámku Sychrov. Stavební práce byly podpořeny prostředky z Finančních mechanismů EHP/Norska ve výši 422 656 Eur a prostředky Ministerstva kultury ČR. Realizací byla na základě výběrového řízení pověřena společnost Archatt. V dubnu 2011 byl provoz oranžerie slavnostně zahájen za účasti Jeho Excelence velvyslance Norského království, náměstkyně ministra kultury PhDr. Anny Matouškové a generální ředitelky NPÚ Ing. arch. Naděždy Goryczkové. Oranžerie funguje nejen jako kavárna, ale také jako kulturně-společenské centrum. V průběhu roku se zde konala série komponovaných hudebních večerů spojených s gastronomickým zážitkem (například Vídeňská opereta a následná večere ve vídeňském stylu) a byla založena tradice „čajů o páté“ s přednáškami zaměřenými na každodennost a historii šlechtických sídel.

Litovel, kaple sv. Jiří

V roce 1997 byla pozdně gotická, již chátrající kaple poškozena povodní. Začala tedy příprava na památkovou obnovu (viz 2 fotografie na této straně). Byly provedeny restaurátorské sondy v interiéru, které zjistily existenci původních omítek. V letech 2009–2011 z Norských fondů a za finanční spoluúčasti Města Litovle proběhla celková rekonstrukce – zajištění statiky, odvlhčení, rekonstrukce podlahy, osazení nových vitrážových oken a restaurování výmalby (celý interiér) a kamenných prvků. Při obnově byly učiněny překvapivé nálezy – původní freska sv. Jiří s drakem na zdi naproti vstupu (restaurátorské sondy ji neobjevily), na kruchtě český nápis s datací vzniku (1484) a obnovy kaple (1584). Kaple byla na jaře 2011 znovu vysvěcena, nyní je s průvodcem přístupná veřejnosti a využitelná pro koncerty či svatby.

Kostel sv. Ondřeje v Hodslavicích

Kostel sv. Ondřeje v Hodslavicích je vzácnou památkou náležející v regionu ke skupině lidových kostelů s pozdně gotickým jádrem. Kostel prošel v historii četnými obnovami, z nichž poslední proběhly v letech 1978 a 1995. Aktuální obnova (viz fotografie na další straně) probíhala během roku 2011 podle projektu a pod technickým dozorem Ing. Antonína Závady st. a v součinnosti s pracovníky památkové péče. Obnova byla z převažující části financována z operačního programu Evropských fondů. Zahrnovala kompletní výměnu střešní krytiny, částečné výměny vnějšího deštění, roubení a krovu lodi. Dále byla rekonstruována dlažba ochozu, podlahy interiéru a provedeny ochranné impregnační nátěry roubení, krytiny a obložení. Součástí obnovy kostela byla i celková nová výmalba interiéru. Protože tyto nátěry byly degradovány zatečenou vodou a spáry mezi jednotlivými deskami deštění byly uvolněné a netěsnící, bylo rozhodnuto, že v rámci celkové obnovy budou interiéry rehabilitovány a natřeny tradiční vápennou barvou. Ze strany územního odborného pracoviště v Ostravě byl před započatím prací proveden

průzkum, jehož výstupem se stane nálezová zpráva. Současně byly odebírány vzorky pro dendrochronologický výzkum. Ten přinesl zajímavé výsledky, když jeden z trámů roubení lodi byl vrocen do roku 1482. Přesně tento rok je uveden na nápisové tabuli nad hlavním vchodem, a není dosud známo, k čemu se vztahuje.

Celková rekonstrukce domu čp. 50, takzvané Vošárny

Obecní, později zámecká prádelna v Raduni (Waschhaus), je v regionu zcela ojedinělá stavba daného typu, s dochovanými autentickými atributy funkce. Ty byly potvrzeny průzkumy, které byly realizovány před zahájením a v průběhu památkové obnovy, a definitivně potvrdily, že zámecké prádelně z let 1823–1826 předcházela starší stavba shodné funkce.

Objekt, který je kulturní památkou od roku 1958, již tehdy sloužil pouze obytným účelům, od počátku osmdesátých let minulého století byl opuštěný. Tato skutečnost se negativně projevila na jeho technickém stavu do té míry, že byl již v roce 1998 zařazen do seznamu ohrožených a nevyužívaných nemovitých kulturních památek, kde figuroval až do roku 2008.

Památková obnova, podpořená v letech 2008–2009 účelovými finančními prostředky z Havarijního programu Ministerstva kultury ČR, byla zahájena opravou střechy, v dalším roce byla střecha pokryta břidlicí. V roce 2010, kdy byla rekonstrukce podpořena finančními prostředky z fondu Evropské unie, se práce přesunuly do interiéru, kde pokračovaly i v roce 2011 současně s obnovou fasády.

Obnova a rekonstrukce kapucínského kostela sv. Josefa a přilehlých zahrad v Chrudimi

V roce 2011 byla dokončena obnova kapucínského kostela sv. Josefa a přilehlých zahrad v Chrudimi, zahájená v roce 2009. Projekt byl financován z takzvaných norských fondů a v současnosti, po rekonstrukci, slouží kostel jako Muzeum barokních soch, prezentující východočeské barokní sochařství. Restaurován byl církevní mobiliář, nástěnné malby a nemovité sochařské památky. V interiéru byla restaurována oratoř a nad ní objevené barokní figurální malby, malované erby na klenbě lodi, kamenná ostění dveří, socha sv. Josefa na průčelí kostela, byly zajištěny malby v Božím hrobě a malby takzvaného beuronského stylu v lodi. Postupně byl restaurován rozsáhlý soubor vybraného církevního mobiliáře z Královéhradecké diecéze a kamenné sochy z východočeského regionu. Muzeum bylo slavnostně otevřeno 10. 9. 2011. Jeho exponáty tvoří 32 barokních soch – mezi nimi díla sochařů Jiřího Františka Pacáka, Ignáce Rohrbacha, Jana Pavla Čechpauera či Jana Alberta Devotyho.

IV. Významné události a aktivity NPÚ roku 2011

IV. a) Odborné semináře, konference, výstavy a další akce pořádané NPÚ

Kolokvium o dějinách Sialu

Ve dnech 24. a 25. 2. 2011 uspořádalo územní odborné pracoviště v Liberci, Oblastní galerie v Liberci a Krajská vědecká knihovna v Liberci seminář *Kolokvium o dějinách Sialu*.

V úvodním bloku přednášek vystoupil Oldřich Ševčík, jenž erudovaně zasadil tvorbu Sialu do dobových myšlenkových a filozofických souvislostí, které ovlivňovaly světovou architekturu 50. a 60. let minulého století, a Henrieta Moravčíková, která se zaměřila na ovlivnění a podmínění architektury pozdního modernismu politikou. Odpolední blok patřil kolegům z Výzkumného centra

průmyslového dědictví ČVUT v Praze. Benjamin Fagner původním způsobem rekonstruoval ideu i realie studentské výstavy Apelace v roce 1965. Lukáš Beran zařadil stavbu vysílače a hotelu na Ještědu do kontextu telekomunikačních věží, především z prostředí tehdejší NSR a NDR. Obdobnou komparaci dobového designu představil Petr Vorlík u interiérového řešení Ještědu. Po přednáškách se účastníci přesunuli na Ještěd, kde program pokračoval osobně laděnou zpovědí Petra Volfa o přetrvávající aktuálnosti díla a myšlenek spojených s ateliérem Sial. Páteční část přednášek Jana Mohra, Marcely Hanáčkové, Terezie Nekvindové, Ivy Karáskové, Marie Platovské a Jitky Kubištové byla zaměřena na

konkrétní ukázky tvorby Sialu v Liberci, v České Lípě a v Praze. Setkání uzavřeli Martin Strakoš a Jiří Křížek problematikou „nejmladších památek“, tedy památkovou ochranou výjimečných staveb 60.–80. let minulého století, které stále zůstávají širokou veřejností nepochopeny a odmítány, včetně tvorby ateliéru Sial. Ke kolokviu byla vydána DVD, na kterých je zaznamenán průběh konference.

Výstava kamélií v Pirně

18. 3. 2011 byla v německém zámku Zuschendorf v Pirně zahájena *I. Česko-saská výstava kamélií*. Tato akce byla vyústěním dlouholetých vztahů mezi saskými pěstiteli kamélií a zámeckými zahradníky, kteří mají ve své péči kaméliové keře, především z Rájce nad Svitavou, ale také z Lysic, Kroměříže a Buchlovic. Vernisáž výstavy byla pro zdejší region významnou událostí, což dokazuje účast ministra zemědělství, zemského prezidenta i primátora města Pirny, přítomna byla i česká konzulka Jarmila Krejčíková. Součástí vernisáže bylo slavnostní otevření nového skleníku pro kamélie, v němž je jeden záhon vysázen kaméliemi z České republiky. Naopak Evžen Kopecký může rájeckou sbírku obohatit nejen o kamélie z Zuschendorfu a z Pilnitzu, ale i ze sbírky ve švýcarském Locarnu, jejíž zástupci výstavu v Sasku rovněž navštívili.

Seminář *Motorismus a šlechta v českých zemích 1894–1945*

Seminář se uskutečnil dne 19. 4. 2011 v hlavní budově Národního technického muzea v Praze na Letné. Společně jej uspořádaly územní odborné pracoviště v Liberci a Národní technické muzeum. Účastníky pozdravil čestný

host semináře, první místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg. Panu ministrovi byla následně představena expozice v dopravní hale se zrestaurovaným vozem Benz 16/40 jeho dědečka Karla V. ze Schwarzenbergu (1886–1914). V průběhu semináře byla pozornost věnována jak jednotlivým osobnostem a rodům, tak i otázkám, které přesahovaly úzce vymezené téma šlechtického automobilismu. Seminář byl určen všem, kteří se odborně i ze záliby zajímají o dvě zdánlivě naprosto rozdílná témata – historickou dopravní techniku a kulturu vyšší společnosti v první polovině 20. století. Akce byla úvodním setkáním historiků, památkářů, archivářů a muzeologů, na které naváže v průběhu let 2012–2015 vědeckovýzkumný projekt, jehož výsledky budou prezentovány cyklem putovních výstav po státních i privátních hradech a zámcích České republiky a vydáním reprezentativní monografie s výstavním katalogem.

Projekt *Půlstoletí Městské památkové rezervace Kutná Hora (1961–2011)*

V roce 1961, tedy přesně před padesáti lety, bylo město Kutná Hora vyhlášeno městskou památkovou rezervací, dlouho jedinou ve středních Čechách, která je od roku 1995 zapsána mezi památkami UNESCO. Připomenout padesátileté výročí měl za cíl projekt, který byl realizován v roce 2011 a tvořil jednu z nejvýznamnějších společenských akcí města Kutné Hory i středočeského odborného pracoviště NPÚ.

Projekt sestával z cyklu seminářů věnovaných obnově historického jádra, propagaci a prezentaci památek. Vyvrcholením projektu pak byla výstava na kutnohorském Hrádku a odborné kolokvium. Projekt byl slavnostně zahájen v audienční síni Vlašského dvora 27. 4. 2011 za účasti významných představitelů ministerstva kultury, kraje, NPÚ, města Kutné Hory a další odborné veřejnosti. Výročí padesáti let kutnohorské rezervace bylo věnováno také čtvrté letošní číslo časopisu *Zprávy památkové péče*. Dosavadní badatelské poznatky o dějinách a vývoji rezervace byly prezentovány na odborném kolokviu, které se uskutečnilo 26. 10. 2011 na kutnohorském Hrádku. Více o celém projektu a jeho průběhu najdou čtenáři na internetových stránkách www.nadaceunescoch.cz.

Hlína a další tradiční materiály při opravě vesnických historických staveb

Dne 7. 5. 2011 uspořádalo územní odborné pracoviště v Liberci ve spolupráci s Libereckým krajem praktický seminář pro veřejnost na téma tradičních materiálů a postupů při obnově (nejen) podstávkových domů. Cílem semináře bylo teoreticky i prakticky seznámit zájemce z řad majitelů podstávkových domů, řemeslníků či odborníků s využitím tradičních stavebních materiálů a technologií vhodných při obnově objektů lidového stavitelství.

První, teoretická, část semináře se odehrávala v obci Blatce v sále místního penzionu, odpoledne následoval přesun do Ždíreckého dolu k usedlosti čp. 3, kde proběhla praktická část semináře – realizace hliněných vymazávek roubení špícharu. Nejen pro potřeby semináře dále vznikl průvodce *Tradiční materiály a postupy při obnově tzv. podstávkových domů*. Seminář byl přínosem zejména pro zájemce o lidové stavitelství, majitele objektů či odborníky, kteří se chtěli seznámit s používáním tradičních přírodních materiálů při současných obnovách historických objektů, získat nové informace či kontakty na dodavatele či řemeslníky, kteří se zabývají obnovou lidové architektury.

Zahájení výstavy *Rožmberkové, rod českých velmožů a jeho cesta dějinami*

Ve Valdštejské jízdárně a v zahradě Valdštejského paláce v Praze byla ve středu 18. 5. 2011 slavnostně zahájena výstava *Rožmberkové, rod českých velmožů a jeho cesta dějinami*, největší výstavní projekt Národního památkového ústavu roku 2011. Výstava představila podstatné momenty dějin rodu a poprvé v historii shromáždila na jednom místě reprezentativní soubor více než 400 uměleckých děl a jiných dokumentů spjatých s rožmberským kulturním dědictvím.

Na balkónku Valdštejské jízdárny se konala ve 14 hodin tisková konference k zahájení výstavy, které se zúčastnilo téměř 70 novinářů či zástupců cestovních agentur. Po skončení tiskové konference měli přítomní novináři a další hosté příležitost navštívit výstavu a prohlédnout si vystavené exponáty. Hosté úvodního ceremoniálu k výstavě se sešli v zahradě Valdštejského paláce, kde v 18 hodin zahájil slavnostní podvečer Petr Pavelec, který byl zároveň moderátorem celého večera. Přivítal všechny vzácné hosty, mezi nimiž nechyběl předseda Senátu Parlamentu České republiky Milan Štěch, ge-

nerální ředitelka Národního památkového ústavu Naděžda Goryzcková, hejtman Jihočeského kraje Jiří Zimola a předseda Akademie věd ČR Jiří Drahoš. V rámci slavnostního ceremoniálu pronesli výše zmiňovaní hosté projevy, ve kterých kromě jiného zdůrazňovali

zejména unikátnost tohoto projektu a také význam rodu Rožmberků a jejich kulturního dědictví. S projevy vystoupili také oba kurátoři výstavy Eliška Fučíková a Roman Lavička. Zpětřením slavnostního aktu byl průvod vlajkonošů s prapory původně rožmberských obcí a měst a také příjezd Voka I., zakladatele rodu Rožmberků, na koni. Poté se hosté postupně přesunuli zahradou do budovy Valdštejské jízdárny, kde si mohli pod vedením autorů expozice a kurátorů poprvé výstavu detailně prohlédnout a definitivně ji tak otevřít i pro veřejnost.

Historické zahrady Kroměříž 2011: Zahrada jako umění – umění v zahradě

Územní odborné pracoviště v Kroměříži ve spolupráci s Klubem UNESCO Kroměříž a dalšími partnery

uspořádalo v prostorách Arcibiskupského zámku ve dnech 9.–10. 6. 2011 mezinárodní konferenci *Historické zahrady Kroměříž 2011: Zahrada jako umění – umění v zahradě*. Kroměřížský zámek se tak stal místem setkání necelé stovky příznivců zahradního umění z celé republiky. Byl připraven bohatý přednáškový i doprovodný program zaměřený především na představení odborného tématu „předprojektové přípravy“, jejíž náplní je provedení a správná interpretace množství odborných průzkumů – archivních, archeologických, kompozičních a stavebně-historických. Získané výsledky pak mohou sloužit nejen jako podklad pro přípravu kvalitních projektů obnovy děl zahradního umění, ale mají i mnohostranné využití v rámci prezentace a didaktického využití objektů historických zahrad a parků.

Výstava *Romantický sen – Šlechtická sídla z období romantismu a historismu ve fotografii*

Ústřední pracoviště NPÚ vyhlásilo pro 3. čtvrtletí roku 2011 mediální téma *Romantický sen – dědictví 19. století v památkovém fondu*. K tomu se územní odborné pracoviště v Plzni připojilo mimo jiné fotografickou výstavou, která se konala od 15. 6. 2011 do 31. 10. 2011 v mázhauzu domu U Zlatého slunce. Výstava, čerpající z bohaté a mimořádně cenné fototéky plzeňského pracoviště, ukázala, že i v západních Čechách existují stavby, které velmi dobře reprezentují romanticko-historizující směry v architektuře 19. století, a to způsobem srovnatelným s mnohem známějšími a velkolepými šlechtickými sídly, jako je třeba jihočeský zámek Hluboká. Zastoupeny zde byly například zámky v Boru u Tachova, Bezděkově a Žinkovech. Autoři výstavy také upozornili na některé památky v Plzeňském kraji, které dnes bez větší pozornosti chátrají (například zámek Kojšice či Veselí u Janovic).

Odborný seminář *Hliněné dny ve Rtyni v Podkrkonoší*

Ve dnech 17.–19. 6. 2011 se ve Rtyni v Podkrkonoší konal VII. ročník odborného semináře *Hliněné dny*, který v praxi seznamuje zájemce s materiály a technologiemi vhodnými při obnově historických vesnických staveb. Místem setkání byla památkově chráněná, historicky i architektonicky mimořádně hodnotná zemědělská usedlost čp. 53 ve Rtyni v Podkrkonoší, objevená teprve v 90. letech 20. století a díky pochopení majitelů a vytrvalému úsilí jejich i pracovníků památkové péče zachráněná a citlivě opravená. V současnosti se jedná o jednu z nejstarších autenticky a kompaktně zachovalých pozdně středověkých roubených vesnických staveb u nás (dendrochronologická analýza datovala obytnou část domu s dýmní jizbou do roku 1547).

Mezinárodní setkání uměleckých kovářů, litců, sochařů, řezbářů a autorů tvorby volné plastiky

1.–3. 7. 2011 se na zámku v Náměšti uskutečnil již pátý ročník s názvem *SETKÁNÍ 5*. Cílem této akce bylo umožnit setkání předních výtvarníků pracujících v kovu, představit jejich práce veřejnosti na volně přístupné výstavě v zámeckém areálu po dobu celé hlavní turistické sezóny a v neposlední řadě navázat na bohatou a dlouholetou tradici figurálního výtvarného umění v Náměšti nad Oslavou. Výstavu uměleckých děl mohli návštěvníci zámku a zámeckého parku v Náměšti obdivovat až do 21. 8. 2011.

Výstava a konference *Nové ve starém*

Národní památkový ústav a Galerie Jaroslava Fragnera připravily od 7. 9. do 2. 10. 2011 výstavu s názvem *Nové ve starém*, která představuje současnou architektonickou tvorbu posledních 20 let vstupující do historického prostředí, do prostředí památek a památkově chráněných území. Výstava byla veřejnosti zpřístupněna v Galerii Jaroslava Fragnera na Betlémském náměstí v Praze. Byla vyústěním stejnojmenné mediální kampaně Národního památkového ústavu, které se věnoval od října 2010 do března 2011 a na základě ní vznikl specializovaný web s názvem *Nové ve starém* (Současná architektura a historické město) dostupný z www.npu.cz/novostavby/. Slavnostní otevření výstavy pro veřejnost proběhlo 7. 9. 2011 od 19 hodin ve výstavních prostorách Galerie Jaroslava Fragnera, kde se sešlo početné publikum z řad památkářů, architektů, kunsthistoriků a dalších zájemců o téma.

Celodenní stejnojmenná konference se uskutečnila ve čtvrtek 27. 10. 2011 v Sále zastupitelů Magistrátu hlavního města Prahy. Chtěla poskytnout prostor pro diskusi odborných i výkonných památkářů se soudobými architekty nad možnostmi vstupu nové architektury do historických měst a obcí. Současně byla konference jakýmsi symbolickým uzavřením mediálního tématu Národního památkového

ústavu v roce 2011 a navazovala na zářijovou výstavu *Nové ve starém* v pražské Galerii Jaroslava Fragnera.

Úvodní zahájení celé konference patřilo generální ředitelce NPÚ, která v něm rekapitulovala všechny kulturní a doprovodné akce, které k tomuto důležitému tématu proběhly. Prvním příspěvkem *Nové ve starém* na slova generální ředitelky NPÚ navázal PhDr. Richard Biegel, Ph.D., z Ústavu pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, který byl odborným garantem celého mediálního tématu. Po diskuzi a krátké přestávce přišly na řadu četné další zajímavé příspěvky, dopolední blok pak uzavřela diskuze s přednášejícími. Poslední část setkání poskytla prostor především architektům a jejich realizacím pro historická centra měst a obcí.

Konference navazující na stejnojmennou výstavu byla jednou z největších a neúspěšnějších kulturních akcí Národního památkového ústavu za rok 2011. Nepočítajíc přednášející, zúčastnilo se jí téměř 150 zájemců o moderní architekturu z řad památkářů, samosprávy, studentů vysokých škol, novinářů a pochopitelně současných architektů.

Seminář nejen o varhanách

V sobotu 8. 10. 2011 se v Ostravě konal *Seminář nejen o varhanách*, který ve spolupráci s územním odborným pracovištěm v Ostravě pořádalo Biskupství ostravsko-opavské a římskokatolická farnost Moravská Ostrava. Obsah přednášek dopoledního a zčásti i odpoledního bloku byl zaměřen zejména na hudebně-liturgickou praxi a praktické problémy související s elektroinstalací varhan. Jeden

příspěvek byl věnován památným varhanním nástrojům a nejvýznamnějším varhanářským dílům diecéze. Odpolední část programu odborné veřejnosti poprvé představila nově zrestaurované, památkově chráněné varhany z konce 18. století, které byly přeneseny z kostela sv. Mikuláše ve Vlkovicích u Fulneku (okres Nový Jičín). Nástroj v letech 2009–2011 opravila firma Kánský a Brachtl z Krásných Louček u Krnova. Varhany postavil v Čechách narozený varhanář František Horčíčka (1745–1800), který působil zejména na Moravě a ve Slezsku.

Seminář *Sgrafitová výzdoba zámku v Litomyšli*

18. 10. 2011 proběhl v prostorách konferenčního centra zámku v Litomyšli celodenní seminář s názvem *Sgrafitová výzdoba zámku v Litomyšli – Analýza starších restaurátorských zásahů, aktuální otázky*, připravený Fakultou restaurování Univerzity Pardubice ve spolupráci s územním odborným pracovištěm v Pardubicích. Akce proběhla za účasti širokého spektra odborníků (restaurátorů, památkářů, studentů odborných škol, pracovníků městských úřadů, zástupců Ministerstva kultury ČR a dalších). Součástí semináře byla exkurze v terénu, v jejímž průběhu byl účastníkům nastíněn rámec problematiky, a u jednotlivých fasád zámku byla sgrafitová výzdoba podrobně analyzována. Hlavními okruhy diskuze byly otázky technologie a autenticity renesanční fáze, aspekty degradace a poruch sgrafitové výzdoby a vyhodnocení a teoretická reflexe restaurátorského zásahu prováděného v 70. a 80. letech 20. století pod záštitou čtveřice renomovaných výtvarníků (Václav Boštík, Zbyněk Palcr, Stanislav Podhrázský, Olbram Zoubek). V odpoledním bloku byl představen aktuální výzkumný projekt financovaný Ministerstvem kultury.

Zničené kostely severních Čech 1945–1989

V letech 1945–1989 bylo v dnešním Ústeckém a Libereckém kraji zničeno 575 sakrálních staveb. Osudy řady těchto kostelů připomněla výstava v pražském Klementinu. Na její přípravě spolupracoval také Národní památkový ústav.

Zničené kostely severních Čech představují téměř polovinu zničených v celém Československu. Na území zmíněných krajů jde o 116 církevních staveb kostelního charakteru.

Byly strhávány v zájmu povrchové těžby uhlí či využití prostorů jako vojenských újezdů, jindy jako výraz ideologického postoje tehdejších církevních tajemníků. Namátkou lze jmenovat kostely v Mostě, Chomutově, Židovicích, Kopistech, Bystřici, Pruněrově, Přísečnici, Verneřicích, Rychnově nebo třeba v obcích vojenského prostoru Ralsko. Kostely jsou představeny na 21 panelech s fotografiemi, z nichž některé zachycují přímo odstřel staveb. Brožura vydaná při této příležitosti popisuje příběhy zničených památek a jejich osud dává do širších souvislostí.

V Praze byla výstava k vidění od prosince 2011 do konce ledna 2012. V roce 2012 bude v průběhu návštěvnické sezóny putovat po památkách ve správě NPÚ.

IV. b) Výjimečné dny návštěvnické sezony a další význačné události roku 2011

Rožmberský rok na památkových objektech NPÚ v jižních Čechách

Projekt Rožmberský rok iniciovaný Národním památkovým ústavem přinesl v roce 2011 velké množství rozmanitých aktivit představujících významný rod Rožmberků a jeho kulturní dědictví nejen v jižních Čechách. Významná část těchto aktivit byla realizována právě na památkách v jižních Čechách spravovaných NPÚ.

Například 10. 3. proběhl v Erbovním sále zámku Třeboň slavnostní křest poštovní známky České pošty k příležitosti významného výročí 400 let od úmrtí posledního z rodu Rožmberků, Petra Voka.

V klášteře Zlatá Koruna odstartovala dne 26. 6. výstava *Corpus delicti rožmberských zločinů* s podtitulem *Oldřich II. z Rožmberka, otec českých tunelářů*. Na informačních panelech představila nejrozsáhlejší padělatelský podnik v českých středověkých dějinách. Nechyběla ani historická falza úředních listin zapůjčená

Státním oblastním archivem v Třeboni, která nechal vyrobiť Oldřich II. z Rožmberka v 15. století.

Výstava *Rozloučení s Petrem Vokem* se uskutečnila od 5. do 27. 11. na zámku v Třeboni, kde Petr Vok posledních deset let pobýval a dne 6. 11. roku 1611 také zemřel. V prostoru erbovního sálu bylo nainstalováno osm autentických historických předmětů spjatých s posledními dny Petra Voka z Rožmberka a jeho pohřbem. Spolupořadatelé výstavy byli Státní oblastní archiv v Třeboni a Jihočeské muzeum. V rámci výstavy byla představena také pamětní stříbrná mince České národní banky, která byla vydána k připomenutí výročí úmrtí posledního Rožmberka.

Skutečnou tečkou za Rožmberským rokem byla výstava *Krumlovský obrazový kodex; výjimečná středověká kniha z rožmberské rezidence*, která se otevřela na Státním hradu a zámku Český Krumlov 13. 12. 2011. K vidění byla faksimile rukopisu *Liber depictus*, jehož originál je uložen v Rakouské národní knihovně ve Vídni. Na 37 grafických panelech se návštěvníci mohli seznámit s podrobnostmi o vzácném kodexu.

Slavnostní otevření Hradního muzea v Českém Krumlově

10. 1. 2011 bylo slavnostně otevřeno Hradní muzeum v Českém Krumlově v dosud nevyužitých budovách takzvaného Hrádku na druhém zámeckém nádvoří, v jedné z nejstarších a nejhodnotnějších staveb v českokrumlovském zámeckém areálu. Nové muzeum využívá formu historické muzejní expozice, a osobitým stylem tak představuje exponáty ze zámeckých depozitářů vztahující se k rožmberským, eggenberským a schwarzenberským vlastníkům krumlovského panství. Naprostá většina vystavovaných předmětů pochází z depozitářů českokrumlovského zámku, ostatní exponáty zapůjčily do muzea i další památkové objekty ve správě NPÚ. Projekt získal dotaci z Finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska, rozpočet Hradního muzea si vyžádal více než 40 miliónů korun. Výjimečnost projektu tkví zejména v jeho celoročním provozu a také v rozmanitosti jeho nabídky. Kromě vystavených historických listin, obrazů, porcelánu, nábytku, předmětů denní potřeby, zbraní, církevních artefaktů nebo hudebních či mincovních nástrojů lze zhlédnout také dobové fotografie, filmy či maketu českokrumlovského hradu.

Zahájení návštěvnické sezóny s Českou televizí na zámku v Bučovicích

Územní odborné pracoviště v Brně zahajovalo již po páté novou návštěvnickou sezónu ve spolupráci s Českou televizí. Televizní studio Brno vysílalo pořad Dobré ráno s Jedničkou přímo z interiérů i ze zahrady zámku Bučovice. Moderátoři Monika Brindzáková a Honza Musil si k rozhovorům přizvali zástupce Národního památkového ústavu v čele s generální ředitelkou Ing. arch. Naděždou Goryczkovou, dále ředitele územního odborného pracoviště v Brně PhDr. Petra Kroupu, kastelánku Státního zámku Bučovice Janu Buriánkovou, další pracov-

níky brněnského pracoviště, ale také herečku Kateřinu Macháčkovou, jednu z hlavních představitelů seriálu Život na zámku.

Cena Evropské unie / Europa Nostra Award 2011

Panevropská nevládní organizace Europa Nostra udělila 7. 4. 2011 cenu Evropské unie / Europa Nostra Award v kategorii Mimořádné úsilí (Dedicated Service) prof. PhDr. Tomáši Durdíkovi, DrSc. a v kategorii Výzkum (Research) Karlu Kučovi a Jiřímu Langerovi za publikaci *Dřevěné kostely a zvonice v Evropě*, kterou v České republice vydalo nakladatelství Paseka. Slavnostní předání cen se uskutečnilo dne 10. 6. 2011 v sále Concertgebouw v Amsterdamu za přítomnosti Androully Vassiliou, evropské komisařky pro vzdělávání, kulturu, mnohojazyčnost a mládež, a Plácida Dominga, světově známého tenora a předsedy sdružení Europa Nostra.

Na tento mezinárodní slavnostní akt navázal nejprve ve středu 19. 10. 2011 v pražské vile Lanna první národní ceremoniál k předání ceny Evropské unie / Europa Nostra Award za přítomnosti řady významných hostů i laureáta, prof. T. Durdíka, samého. Ten cenu obdržel za mimořádnou zásluhu o ochranu kulturního dědictví, a to ve dvou oblastech – v oblasti vědeckého zkoumání, podpory a popularizaci středověkých hradů a opevnění v Čechách a střední Evropě a díky vysokému osobnímu zánění a účasti na záchraně kulturních památek v České republice.

Ve čtvrtek 15. 12. 2011 se pak v Galerii Ledeburského paláce na pražské Malé Straně uskutečnil druhý národní ceremoniál k předání ceny laureátům a autorům publikace *Dřevěné kostely a zvonice v Evropě* Ing. arch. Karlu Kučovi a PhDr. Jiřímu Langerovi, CSc. Porota u této dvoudílné studie ocenila zaměření na dokumentaci zranitelné části kulturního dědictví Evropy. Za výjimečné označila množství obsažených církevních staveb ze všech částí Evropy, jejich představení a rozřídění do skupin podle společných charakteristických znaků.

Zjišťovací archeologický výzkum v místech zaniklé kaple Božího Těla na Karlově náměstí v Praze

V květnových dnech roku 2011 provedli pracovníci odboru archeologie územního odborného pracoviště v hlavním městě Praze velký zjišťovací výzkum v centrální části Karlova náměstí v Praze. Akce byla vyvolána připravovaným projektem revitalizace prostoru náměstí a cílem bylo zjištění podoby historického podzemí v místech, kde do sklonku 18. století stála významná gotická stavba kaple Božího Těla. Předchůdkyní kaple byla od poloviny první čtvrtiny 14. století dřevěná věž, z níž byly každoročně poutníkům ukazovány svaté ostatky z říšského korunovačního pokladu získaného Karlem IV. Kaple v podobě centrály s věncem kaplí a masivní čtvercovou věží nad středem stavby byla postavena v letech 1382–1393 ve středu Velkého tržiště (pozdější Dobytčí trh) a plnila svou úlohu až do roku 1784, kdy došlo k jejímu odsvěcení a po roce 1789 ke zboření.

Jednou ze tří sond byly v hloubce dva metry odhaleny základy severní části kaple v podobě negativu obvodového zdiva. Vně stavby se našel i hřbitov, z něho se podařilo odhalit dvojici hrobů na severní i jižní straně. Základy sakrální stavby se zahluhovaly do starších terénů, jejichž nárůst lze dát do souvislosti s počátky Nového Města pražského po roce 1348. Nečekaným objevem se staly pozůstatky vrcholně středověkého zahloubeného domu s vnitřní kamennou konstrukcí, který se našel již vně areálu kaple.

Vedle upřesnění lokalizace kaple se podařilo také získat řadu cenných informací jak o stavbě samotné, její konstrukci, použitým stavebním materiálu a hřbitovním okrsku, tak i o vývoji místa po jejím zániku.

Brněnská muzejní noc

V sobotu 14. 5. 2011 se konal další ročník *Brněnské muzejní noci*, která je součástí *Evropské muzejní noci*, do níž se zapojují stovky muzeí a galerií po celé Evropě včetně těch nejprestižnějších, jako je Louvre v Paříži.

Galerie Sklepení, výstavní prostor v sídle brněnského památkového ústavu, se této akce účastnila už po páté. Nově se do muzejní noci zapojila i Vila Stiassni, která se má stát v budoucnu centrem pro moderní architekturu. V Galerii Sklepení mohli návštěvníci zhlédnout výstavu *Květiny v historickém interiéru*. Na nádvoří památkového ústavu byla pro ně připravena ukázka aranžování květin profesionálním floristou a koncert Dětského sboru Brno. Ve vile Stiassni navštívili zájemci derniéru výstavy *Nahlas – Stiassnich deset*, která představila v přízemí vily práce studentů či čerstvých absolventů FA VUT v Brně. Prohlídka vily a výstavy byla zpestřena hudebním doprovodem.

Obě akce se setkaly s obrovským zájmem veřejnosti. Galerii navštívilo 3 500 návštěvníků, vilu Stiassni téměř 10 000 osob.

Noc hradních a zámeckých kaplí v Libereckém kraji

21. 5. 2011 byl zahájen cyklus *Noc hradních a zámeckých kaplí v Libereckém kraji*. Série speciálních prohlídek s programem byla zahájena v hradní kapli královského hradu Bezdězu. Noční výstup na hrad spojený s vystoupením kapely SUNSET vyvrcholil prohlídkou hradní kaple, jejíž působení umocňovalo osvětlení svíčkami. Noc hradní kaple přilákala přes 700 návštěvníků. V pátek 27. 5. úspěšný cyklus pokračoval *Nocí zámecké kaple Sslání Ducha svatého na zámku Lemberk*. Na Lemberk zavítalo během tohoto večera přes 500 návštěvníků.

Ostravská muzejní noc přilákala na Důl Michal rekordní počet návštěvníků

V sobotu 21. 5. 2011 měli všichni příznivci technických památek možnost zúčastnit se nevšední prohlídky Dolu Michal. V rámci *Ostravské muzejní noci*, do které se Důl Michal zapojil spolu s dalšími 24 kulturními institucemi města Ostravy, byly prostory areálu zpřístupněny v době od 21 do 24 hodin. Za tuto dobu areál navštívilo 977 návštěvníků. Tito měli ojedinělou možnost vidět barevně

nasvícenou těžní věž, nasvětlenou strojovnu i kompresorovnu a byl jim slavnostně předveden nově rekonstruovaný parní stroj z roku 1893, vyrobený ostravskou firmou Elbertzhagen a Glasner.

Ostravě se poprvé podařilo překročit hranici 20 tisíc návštěvníků, neboť celého festivalu se jen zde zúčastnilo 21 448 lidí. Tím bylo beze zbytku dosaženo hlavního smyslu celé akce, tedy propagovat kulturní instituce jako partnery, nikoli jako organizace, které si vzájemně konkurují.

Zámek Konopiště přivítal nového obyvatele – medvěda černého (himalájského)

Pětiletý medvěd, který se v zámeckém příkopu usídlil po medvědu Kazimírovi, byl deponován ze ZOO Lešná u Zlína. 22. 5. 2011 byl medvěd slavnostně pokřtěn jménem Jiří podle oblíbeného světce arcivévody Františka Ferdinanda. Jeho kmotry byli (kromě Gábiny Partyšové) také samí Jiří. Křest proběhl za velké účasti návštěvníků, hlavně dětí. Medvěd si při této příležitosti pochutnal na dortu s ovocem, čerstvé rybě a spoustě zeleniny.

Ochránci přírody a památek našli společnou řeč

První písemnou smlouvu o spolupráci na celostátní úrovni podepsalo 14. 6. 2011 vedení Národního památkového ústavu a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Obě instituce v ní zdůrazňují, že budou vzájemně spolupracovat a zároveň předcházet případnému nesouladu mezi ochranou kulturního dědictví a ochranou přírody a krajiny. Podepsání smlouvy s Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky o vzájemné spolupráci v oblasti zachování, udržení a rozvoje kulturního a přírodního dědictví je významný krok na cestě k odstranění nesouladu mezi ochranou kulturního dědictví a ochranou přírody a krajiny. Smlouva počítá se spoluprací v řadě oblastí – při přípravě legislativy, výměně informací či při praktické spolupráci při ochraně a regeneraci významných krajinných prvků, historických krajinnářských a parkových úprav v krajině a sídlech.

Arboristická show v Podzámecké zahradě v Kroměříži

Ve čtvrtek 14. 7. 2011 proběhla v Podzámecké zahradě v Kroměříži arboristická show, během které mohli návštěvníci obdivovat výjimečné schopnosti stromolezců přímo v korunách starých stromů. Během zvláštního programu předvedli stromolezci různé způsoby práce ve větvích stromů, ošetřování stromů, způsoby lezení, speciální arboristické vybavení i ukázkou záchrany zraněného arboristy, a to vše v korunách jedné z největších skupin platanů rostoucích v naší republice. Tyto platany rostou na louce před takzvanou Maxmiliánovou kolonádou v Podzámecké zahradě.

Cílem této akce bylo návštěvníkům lépe představit práci odborníků, kteří se v roce 2011 podíleli na realizaci projektu revitalizace porostů Podzámecké zahrady a zároveň oslavit započetí prací na obnově zahradnického zázemí Podzámecké zahrady.

Bubeníček Ballet World aneb Bubeníčkův baletní svět

Dne 16. 7. 2011 se stalo nádvoří zámku ve Velkých Losinách působivou autentickou kulisou pro opravdu strhující vystoupení baletního souboru složeného z vynikajících tanečních sólistů předních světových scén. České baletní hvězdy působící v současnosti v Německu, bratři Jiří a Otto Bubeníčkoví, ve spolupráci s dalšími jedenácti vyzrálými umělci z celého světa předvedli obecenstvu, citlivě a vstřícně reagujícímu na jejich pohybové mistrovství, umělecky přesvědčivé a emocionálně neobyčejně sdělné baletní představení. To zcela přirozeně oscillovalo mezi klasickým a moderním výrazovým projevem a vyvrcholilo ve třetí části večera premiérou scénické kompozice *Dorian Grey*.

Divadelní prohlídky na hradě Velhartice

Na hradě Velhartice proběhly ve dnech 4.–6. 8. 2011 divadelní prohlídky na téma Prokletí velhartických pánů. Na trase, která vedla netradičně hradem i zámek zároveň, se návštěvníci v průběhu nočních prohlídek setkali se všemi významnými vlastníky velhartického hradu. Historii panství mohli sledovat od dob legendárních přes údobí, z nichž se již dochovaly písemné prameny. Postupně byli provedeni po schodech vývoje evropské kultury a pozorovali, kterak se měnil životní styl i pohled lidí na svět.

Hradozámecká noc 2011

Ze soboty 3. 9. na neděli 4. 9. 2011 se návštěvníkům otevřelo více než sedm desítek památek, ve správě Národního památkového ústavu i soukromých, v rámci *Hradozámecké noci 2011*. A zájem o jejich návštěvu byl.

Slavnostní oficiální zahájení proběhlo na zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou v kraji Vysočina, kde byl pro letošní rok také hlavní stan dění *Hradozámecké noci 2011*. Otevření se ujala na hlavním pódiu generální ředitelka NPÚ Ing. arch. Nada Goryczková spolu s moderátorem a autorem programu pro Jaroměřice nad Rokytnou Pavlem Andělem, který na pořádání *Hradozámecké noci* spolupracuje s Národním památkovým ústavem opakovaně. Následné koncerty (souboru Hradišťan, Zdeňka Bíny, Jana Matěje Raka, Justina Lavashe, J. Macka, J. Baštové, vokálního kvartetu Laurus a dalších), módní přehlídky, taneční vystoupení, projekce a další probíhaly na pěti pódiích v zámku i mimo něj. Návštěvníci mohli program i hudební styly střídat až do sobotní půlnoci. Vedle toho měli návštěvníci možnost jít na noční prohlídku zámku, zhlédnout výstavu o výchově šlechticů na zámku nebo se jen tak projít osvětlenou francouzskou zahradou u zámku. Program doplnila také vernisáž výstavy nočních pohledů na památky vysočiny v zámecké,

chráněné kavárně. Krásné letní počasí i bohatý program přilákaly k zámku stovky návštěvníků, z nichž 316 se zúčastnilo i placeného programu v prostorách zámku.

Hradozámecká noc 2011 přilákala po celé České republice velké množství zájemců o kulturní programy na památkách. Na památky ve správě Národního památkového ústavu zavítalo cca 17 000 návštěvníků, na všechny zapojené památky pak více než 20 000 návštěvníků.

Výlet do historie

V pondělí 5. 9. 2011 uspořádalo HB Collegium o.s. ve spolupráci se správou Státního hradu Buchlova již 3. ročník akce *Výlet do historie*. Ta byla koncipována jako volnočasová celodenní aktivita pro osoby se zdravotním postižením a byla zaměřena na mentálně handicapované občany z různých ústavů (Staré Město, Velehrad, Skalička, Fryšták, Kyjov a další). Pro cca 120 účastníků byl připraven bohatý program: prohlídky hradních prostor s jednoduchým výkladem legend a historie hradu, pohybové hry na nádvoří, soutěž v lukostřelbě a výtvarná dílna. Akce byla zdarma a každý si navíc odnesl drobný dárek jako upomínku na tento den.

Nový zvon v královské kapli hradu Křivoklátu

Královská kaple hradu Křivoklátu patří k evropským unikátům pozdně gotického umění. Po staletí zde byl v sanktusníku umístěn zvon, který se ztratil v dobách první světové války. Po velkém úsilí, kdy se podařilo opravit vnější plášť kaple a dokončit poslední etapu opravy krovu a sanktusníku, byl zvon znovu odlit ve zvonařské dílně rodiny Dytrychů z Brodku a pověšen na své historické místo. Po dlouhém přemýšlení, ale především k pomyslnému propojení někdejších přemyslovských, lucemburských a jagellonských královských sídel, Pražského hradu a hradu Křivoklátu, bylo zvoleno pro zvon jméno českého patrona sv. Zikmunda. Zvon byl slavnostně vysvěcen arcibiskupem pražským a primasem českým Mons. Dominikem Dukou dne 6. 10. 2011. Po svěcení následovala slavnostní mše svatá v královské hradní kapli. Na slavnosti společně vystoupili houslová virtuoska Gabriela Demeterová a kytarista Pavel Steidl. Pro potěšení všech příchozích poutníků a návštěvníků hradu byl odlit druhý zvon, který je „dvojčetem“ zvonu ze sanktusníku a je umístěn do dřevěné, ručně tesané zvoničky na dolním nádvoří hradu.

IV. c) Nové památkové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ

Na hradě **Bítov** došlo v souvislosti s navrácením 27 obrazů z kolekce obrazové sbírky romantismu 19. století (původní rájecké obrazy) zpět na Státní zámek Rájec nad Svitavou k úpravám a instalaci stávající prohlídkové trasy. Interiéry byly doplněny převážně kmenovými bítovskými fondy, a to i kolekcí nábytku ze Státního zámku Dačice. Prohlídková trasa Státního hradu Bítov tak získala autentičtější podobu.

16. 4. 2011 byly poprvé představeny veřejnosti čtyři nově instalované pokoje v patře zámku **Dačice** – pánské apartmá hraběte Friedricha Dalberga. Při vytváření nové podoby pokojů – předpokoje, pracovny, ložnice a pokoje komorníka – se přistoupilo k historické rekonstrukci (například za využití dochovaných fotografií z roku 1908). Jedná se o první část plánované reinstalace zámku Dačice, která bude dle finančních možností v následujících letech pokračovat. Za poslední dva roky se investovalo do mobiliáře a restaurování interiérů celkem 1 405 299 korun. V místnostech byly obnoveny například hodnotné tapety se secesní bordurou z doby kolem roku 1900 v patře zámku. Restaurováním prošla také většina nábytku, obrazů, grafických listů a osvětlovadel. Nábytek v reinstalovaných pokojích je původní přibližně z jedné třetiny, téměř kompletně se ale dochovaly obrazy, nejčastěji zobrazující Dalbergovu početnou rodinu.

Na Státním zámku **Duchcov** byla 6. 4. 2011 slavnostně otevřena nová expozice Valdštejnského muzea. V průběhu minulých let byly postupně zpřístupněny obě části zbrojnice (vojenská a lovecká), v roce 2011 byly nainstalovány další čtyři místnosti – kabinet umění, kuriozit a antiky, kabinet porcelánu a keramiky, hudební kabinet a výchozí místnost, kde je připomenuta historie valdštejnských expozic na duchcovském zámku.

Další nová expozice na Státním zámku Duchcov byla zpřístupněna 23. 6. 2011. Je věnována významné barokní valdštejnské obrazárně, jejíž počátky sahají do konce 17. století. Její pohnutá historie byla ukončena po první světové válce, kdy byla kromě

hlavního sálu kompletně přestěhována v souvislosti s pozemkovou reformou a nuceným prodejem valdštejského majetku v severních Čechách, a konečně rozptýlena po druhé světové válce. Současná expozice v šesti místnostech její historickou existenci připomíná. Přestože nejlepší díla duchcovské obrazárny jsou dnes deponována v Národní galerii v Praze, základem duchcovské expozice jsou obrazy, které byly historicky její součástí. Mezi nimi jsou díla Sprangerova, van Manderova – typické obrazy vlámských a holandských mistrů 17. století a 18. století, a mnohé další.

V roce 2011 byla zpřístupněna první část nové prohlídkové trasy hradu **Grabštejn** s názvem Procházka historií hradu proti proudu času. Nová expozice prostřednictvím historického vybavení, které z části pochází z původního grabštejského fondu a je doplněno svozy z památkových objektů v Libereckém kraji, určuje každému z prezentovaných pokojů někdejší funkci. Mezi nově instalované prostory se tak zařadily interiéry horního podlaží hradu (rokokový společenský salon, pokoj hraběnky Josefiny Clam-Gallasové, renesanční hodovní síň a ložnice Jiřího Mehla ze Střelice). Zajímavou akvizicí roku byla historizující vyřezávaná postel s nebesy, která obohatí renesanční ložnici Jiřího Mehla ze Střelice. Byla pořízena z prostředků obecně prospěšné společnosti Benefiční koncerty, jež dlouhodobě podporuje obnovu hradu Grabštejn.

U příležitosti 350. výročí příchodu rodu Schwarzenbergů na zámek **Hluboká** připravila správa Státního zámku Hluboká nad Vltavou sérii prezentací artefaktů osobního charakteru, které zpestřily hlavní prohlídkovou trasu. Od července do září byly postupně v interiérech zámku nainstalovány osobní předměty mladých Schwarzenbergů 19. a první půle 20. století, kostýmy z rodinného divadelního představení Sněhurka nebo roucho kardinála Bedřicha ze Schwarzenbergu. Předměty pocházely z depozitářů NPÚ. Akce byla doplněna šesti tematicky zacílených přednášek.

V průběhu září byla veřejnosti představena pětice místností ve druhém patře západního křídla zámku **Hrubý Rohozec**, kde se nacházely dětské pokoje. Role průvodce se netradičně ujal vzácný host, kterým byl pan Zdeněk Pavelka, syn bývalého hraběcího komorníka,

jenž působil ve službách předposledního majitele plných čtyřicet let. Mezi nejpoutavější vyprávění patřily příhody o rošťáctví „zámeckých kluků“ v podobě „testování“ bytelnosti starožitných židlí házením z patra vstupní věže nebo ukrývání „provinilců“ ve velkém lodním kufru před spravedlivou rákoskou pana hraběte. Zpřístupnění dětských pokojů a místností personálu proběhlo v rámci pokračující plánované celkové reinstalace zahájené v roce 2008.

Zámek **Kratochvíle** se po šestiletých restaurátorských pracích v roce 2011 vrátil do podoby, kterou měl za posledních Rožmberků a prvních Eggenbergů. 21. června byla slavnostně dovršena stavební obnova vily i celého areálu, která probíhala v rámci projektu Renaissance renaissance. Celkové náklady dosáhly 45 milionů korun, z toho téměř 12 milionů bylo čerpáno z Programu záchran architektického dědictví financovaného ze zdrojů Ministerstva kultury ČR. Kromě technologicky i finančně náročného restaurování nástěnných maleb a štuků byla připravena interiérová instalace evokující užitné funkce jednotlivých místností v době posledních Rožmberků. Jako poslední z vily byly v letošním roce představeny tři nově nainstalované místnosti – renesanční lázeň, alchymistická laboratoř a přípravná pokrmů, ukazující zázemí všedního i svátečního dne renesanční aristokracie.

Na zámku **Lednice** byl otevřen další prohlídkový okruh, Pokoje princů a princezen z Liechtensteina (celkem 12 místností), který přibližuje výchovu a dětství malých šlechticů. Pokoje funkčně vycházejí z dobových inventářů a nesou své autentické názvy. Dobové akvarely a portréty představují především děti Aloise II. z Liechtensteina. Na prohlídku přímo navazuje expozice Muzea loutek – soukromá sbírka prof. Milana Knížíka. Mimořádně bohatá kolekce loutek z 18.–20. století přibližuje především české a moravské významné loutkaře a je doplněna i loutkami z celého světa.

Během února až června proběhla kompletní reinstalace I. patra zámku v **Rájci nad Svitavou**, na místě torzálně prezentované obrazárny. Na základě rozboru inventářů a dochovaného mobiliáře byly místnosti nainstalovány jako appartement knížete Hugo Karla Františka ze Salm-Reifferscheidtu a jeho manželky Alžběty, rozené kněžny z Liechtensteinu. Třináct kompletně vybavených místností přibližuje atmosféru zámku 2. poloviny 19. století s využitím kmenového mobiliáře a svozů ze zámků spřízněných aristokratických rodin (Budkov, Moravský Krumlov). Součástí instalace bylo také vytvoření nového průvodcovského textu s důrazem na životní osudy knížecího páru zcela v souladu s instalačními trendy zahraničních organizací (National Trust).

Instalace na zámku bude ukončena před sezónou 2012 vytvořením takzvané klenotnice v I. patře zámku (instalace křišťálového pokladu, knížecí koruny, řádů Zlatého rouna, vyznamenání a jiných dosud neprezentovaných předmětů) a změnami ve stávající instalaci reprezentačního přízemí tak, aby místnosti korespondovaly s ideovým instalačním záměrem I. patra.

Spolu se začátkem návštěvnické sezony v roce 2011 byla na zámku ve **Slatiňanech** otevřena nová prohlídková trasa, prezentující zámek jako moderní sídlo šlechtické rodiny přelomu 19. a 20. století. Expozice s historickými interiéry vznikla z mobiliáře a doplňků, které byly ze zámku odvezeny po druhé světové válce. Díky existenci historických fotografií mohou návštěvníci spatřit autentické pokoje z doby, kdy zde žila šlechtická rodina Auerspergů. Prohlídka historických interiérů je rozdělena na dva světy – svět šlechty a svět služebnictva. Svět šlechty představují reprezentační, společenské i soukromé pokoje se všemi vymoženostmi, jež přinesly zámku úpravy za majitele

Františka Josefa Auersperga – toalety, koupelny, centrální vytápění a další. Druhý „svět“ přivádí návštěvníky tam, kde se vařilo, tedy do kuchyně, dále do umývárny nádobí, skladiště potravin, dobové „lednice“ a kotelny z 20. let 20. století, která je unikátní technickou památkou.

Letošní sezóna byla na hradě **Šternberk** obohacena nově instalovaným hostinským pokojem. Součástí pokoje, jenž je vybaven nábytkem převážně ve stylu *biedermeier*, je cestovní kufr, jsou zde umístěny také dvě knihovny, jejichž obsahem jsou několikadílné encyklopedie, slovníky a další. Mezi knihovnami se nachází takzvaný skleník, tedy prosklená skříňka, která sloužila k vystavování těch nejluxusnějších předmětů, jež se v domě nacházely. V rohu místnosti stojí psací stůl z konce 18. století k vyřizování korespondence, či záznamy z cest. Nezbytnou součástí takového pokoje byla postel k odpočinku po dlouhé cestě. Na stěnách je umístěno několik grafických listů a obrazů především s cestovatelskou tematikou.

Na začátku sezóny, 15. 4. 2011, byla návštěvníkům nabídnuta nová část zámecké instalace na Státním zámku **Velké Březno**. V podkrovní zámku byly vybudovány a nainstalovány pokoje dětí předposledního majitele zámku hraběte Karla Marii Chotka – jeho syna Karla (později posledního majitele zámku) a obou mladších dcer Ady a Antonietty. Součástí instalace je i dobová koupelna z přelomu 19. a 20. století.

IV. d) Program podpory záchranných archeologických výzkumů

Také v roce 2011 byl NPÚ pověřen, aby zprostředkoval rozdělení částky 4 000 000 Kč mezi archeologické organizace, které vykonávají záchranné archeologické výzkumy spojené s realizací staveb takových stavebníků, kteří nejsou právnickou osobou či fyzickou osobou podnikající. Dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, hradí náklady spojené s realizací záchranných archeologických výzkumů provádějících akce realizované fyzickými osobami nepodnikajícími organizace provádějící archeologický výzkum. Právě do této oblasti směřují tedy tradičně prostředky z Programu podpory záchranných archeologických výzkumů (dále též „PPZAV“). Krajské archeologické komise ÚOP NPÚ a archeologická komise generální ředitelky doporučila poskytnout příspěvek na celkem 93 akcí, z nichž 32 bylo realizováno přímo NPÚ a 61 dalšími k tomu oprávněnými organizacemi. Kromě Libereckého kraje, kde nebyla v roce 2010 podpořena žádná akce, směřovaly prostředky na podporu výzkumů do všech krajů ČR.

Také v tomto roce odrážel počet žádostí sídelní tradici jednotlivých regionů, stav současné stavební aktivity i počet zde působících archeologů. Ve středních Čechách tak bylo podpořeno 21 akcí, na jižní Moravě 12, na Olomoucku 12 a v Moravskoslezském kraji 14 akcí. Prostředky poskytnuté jednotlivým odborným organizacím přispěly k záchraně řady cenných informací o minulosti naší krajiny, mizících vlivem naší doby.

V roce 2011 bylo tedy podpořeno více akcí než tomu bylo v minulých letech. Prostředky z fondu se podílely na provedení řady zajímavých výzkumů. Loketské pracoviště NPÚ tak například provedlo záchranný výzkum na lokalitě *Freudenstein* (obr. 1). Archeologicky to byla málo poznaná lokalita, která je novodobými zásahy již téměř zničena. Nejnovější zásahy majitele, dokumentované ÚOP v Lokti, odhalily doposud neznámé konstrukce vztahované ke známým reliktvům hradu. Také v Plzeňském kraji proběhla řada výzkumů, z nichž je možno upozornit na stavbu rodinného domu a profily výkopů pro kolektor tepelného čerpadla v *Netunicích* (okr. Plzeň-jih). Ze dvou zjištěných zahloubených objektů zde byla získána keramika z 11.–13. století, mazanice a struska. Výzkum provedlo Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. V *Plané* (obr. 2) (okr. Tachov) byl v místech budoucího bazénu patřícího k rodinnému domu Muzeum Českého lesa v Tachově dokumentován řez výplní městského příkopu až na jeho dno v hloubce 5,8 metru od současného terénu. Příkop byl podle nálezů keramiky zasypán v průběhu 2. poloviny 17. století. Archeologický výzkum, provedený NPÚ ÚOP v Plzni, se vrátil do *Svinné* (obr. 3) (o. Čachrov, okr. Klatovy) a zaniklé vápenné pece. Dvěma sondami v prostoru vyvážecích otvorů pece se podařilo doložit štetovanou úpravu povrchu. Řezem byla zdokumentovaná konstrukce pláště kruhové pece.

V Jihočeském kraji na k. ú. *Netolice*, poloha Na Valše, se při novostavbě skladového objektu u rodinného domu podařilo lokalizovat osídlení z 10. století (či dokonce již 9.), tedy období vzniku nedalekého významného hradiště sv. Ján v Netolicích. Navíc jde o polohu, která byla v posledních desetiletích zastavěna rodinnými domy bez provedení řádného archeologického výzkumu, a jedná se tedy o poslední místo, které mohlo poskytnout archeologický obraz o osídlení tohoto prostoru. Na Vysočině byla do PPZAV zařazena jedna akce. Jednalo se o výzkum, jehož potřeba vyvstala s revitalizací potoka Milačka a při odbahnění rybníků Milačka a Horní v k. ú. *Hrotovice* (okr. Třebíč). Zkoumána byla zaniklá středověká ves. Také na Moravě proběhla řada zajímavých výzkumů, jako jsou *Sudice u Boskovic*, rybník v lokalitě Panina louka. Pod náplavovými vrstvami o mocnosti zhruba 1 metr bylo zachyceno zhruba 8 kostrových hrobů únětické kultury a 3 žár. hroby lužické kultury. V moravském prostředí je zatím unikátním jevem ohraničení nejhlubšího druhotně otevřeného hrobu, kruhem z vápencových kamenů o průměru 7 metrů, který lze považovat nejspíše za pozůstatek pláště původní mohyly. Z akcí realizovaných Ústavem archeologické památkové péče Brno, v.v.i. je možné vybrat k. ú. *Velatice*, kde při výstavbě čtyř rodinných domů byla zkoumána část polykulturní lokality a zjištěny doklady osídlení různých kultur od pravěku do doby mladohradištní, nebo k. ú. *Blažovice*, kde byl při výstavbě dvou rodinných domů zjištěn a dokumentován sídlištní horizont doby laténské, 5 charakteristických laténských chat a další dosud nedatované sídlištní objekty. Stejná oprávněná organizace působila také ve Zlínském kraji, kde bylo na lokalitě *Záviška*, při stavbě lokálního biocentra, výzkumem doloženo osídlení kultury s moravskou malovanou keramikou, dále osídlení laténské a středověké a prozatím blíže nedatovatelné kostrové pohřebiště. Jako poslední uvedme akci realizovanou Vlastivědným muzeem v Šumperku na lokalitě *Dubicko*, stavební obvod Na Tvrzi, stavba rodinných domů. Prozkoumáno bylo 85 sídlištních objektů kultury lužických popelnicových polí (mimo jiné relikty pecí, zásobní jámy, zahloubené chaty, kůlové jamky, sídlištní jámy), dále relikty kulturní vrstvy s množstvím keramických, hlíněných, kamenných i bronzových nálezů. Dále byly zkoumány 3 sídlištní objekty lidu s lineární keramikou a část příkopu z raného středověku.

Pouhý výčet několika z podpořených archeologických výzkumů dobře ilustruje skutečnost, že nevelké prostředky svěřené do PPZAV pomáhají zachraňovat cenné archeologické informace a nálezy. Lze jen doufat, že výše této podpory v příštích letech bude lépe odrážet skutečný stav péče a archeologickou položku kulturního dědictví ČR.

IV. e) Vzdělávací aktivity Národního památkového ústavu

Kurzy památkové péče

6. běh jednoletého kurzu památkové péče pro vysokoškoláky probíhal od září 2010 do září 2011. Kurz absolvovalo 39 posluchačů. V roce 2011 se uskutečnilo 6 dvoudenních studijních soustředění, z toho jedno výjezdní do Ostravy. Osvědčení o absolvování kurzu obdrželi posluchači v říjnu na závěrečné exkurzi na hradě Bečov nad Teplou, kde měli možnost absolvovat pracovní dílnu nazvanou *Příběh vápna a písku* pod vedením Ing. Michoinové a Ing. Setunské z technologické laboratoře ÚP.

16. běh dvouletého rekvalifikačního kurzu památkové péče probíhal od září 2009 do června 2011. Celkem kurz úspěšně absolvovalo 25 posluchačů. Uskutečnilo se 5 dvoudenních soustředění. Přednáška o restaurování byla doplněna prohlídkou aktuálně vystaveného reliquiáře sv. Maura ve Vladislavském sále Pražského hradu. Na přednášku o technických památkách navázala exkurze v Národním technickém muzeu. Posluchači navštívili také Müllеровu vilu a areál Břevnovského kláštera. V červnu proběhla dvoudenní exkurze společná pro oba ročníky dvouletého kurzu. Posluchači navštívili severočeský region, konkrétně Státní hrad a zámek Frýdlant, klášter v Hejnicích, zámek Lemberk a Zubnický skanzen. V červnu pak absolvovalo 27 posluchačů závěrečné ústní zkoušky.

17. běh dvouletého rekvalifikačního kurzu památkové péče byl zahájen v lednu a pokračoval po celý rok 2011. Kurz navštěvovalo 38 posluchačů, celkem se uskutečnilo 52 přednášek v 10 studijních soustředěních, 1 dvoudenní exkurze a 1 půldenní exkurze. Studenti navštívili Anežský klášter, Uměleckoprůmyslové muzeum, Karlštejn, Kostel Panny Marie Vítězné. Během roku vykonali posluchači 3 dílčí zkoušky formou testu – z úvodu do filozofie, dějin architektury a dějin výtvarné kultury.

Vzdělávací projekty a další aktivity

Pro rok 2011 znovu připravil Národní památkový ústav cyklus každoměsíčních přednášek s názvem **O památkách trochu jinak**. Již druhý ročník přednáškových podvečerů v galerii Ledeburského paláce v Praze se věnoval péči o památkový fond v jednotlivých krajích České republiky a jejich specifikům. Byl určen všem, kteří se zajímají o novinky z památkové péče, například zajímavé objevy, významné památkové akce, restaurování a obnovu památek, nově otevřené prohlídkové trasy a další. Zazněly například přednášky Novostavby v historických sídlech plzeňského venkova, Projekt Granátové jablko – revitalizace barokního areálu Hospitalu Kuks, Operativní dokumentace a spolupráce s majiteli kulturních památek, Bývalé vrchnostenské dvory v Čechách v průběhu 18.–19. století, Dřevěné kostely ve Slezsku a na severní Moravě.

Plzeňské pracoviště Národního památkového ústavu pokračovalo v přípravě cyklu přednášek a exkurzí **Ze života památek**, jenž vznikl v listopadu 2010. Smyslem veřejných přednášek je seznamovat posluchače nejen s novými poznatky o jednotlivých památkách, ale také s náplní a výsledky práce památkářů. Prezentovaná témata vycházela z mediálního plánu vyhlášeného ústředním pracovištěm NPÚ. V roce 2011 se uskutečnily přednášky na témata Nová architektura v centru Plzně (1945–1989), Novostavby v městské památkové rezervaci Plzeň a jejím okolí (1989–2009), Guldenovský dům v Plzni – sto let od zbourání barokního domu na plzeňském náměstí, Významná barokní sochařská díla v západních Čechách a další. V létě byly zájemcům nabídnuty i čtyři odborné exkurze: Procházka po významných barokních sochařských dílech v centru Plzně, Sochař Lazar Widemann v areálu zámku v Křimicích, Západočeské muzeum – novorenesanční (?) stánek kultury a Velká synagoga v Plzni.

Územní odborné pracoviště v Telči se v roce 2011 zapojilo do projektu **UNESCO pro dětské oči**, který byl financován Ministerstvem kultury České republiky v rámci dotačního programu Podpora pro památky UNESCO, určeného na realizaci projektů v oblasti vzdělávání, výzkumu a propagace památek. Obsahem projektu bylo vypracování systému výukových programů na památkách UNESCO v kraji Vysočina, konkrétně pro lokality Telč a areál poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou. Cílem bylo podpořit zájem dětí a mladé generace o jedny z nejceněnějších objektů v rámci památkového fondu České republiky aktivní formou – osobním poznáváním a zkušeností s následným doplňováním informací pomocí zpětné vazby, textů, kvízů, her a dalších materiálů umístěných na samostatných webových stránkách projektu (www.pamatkyjinak.cz). Výstupem projektu jsou prototypy pracovních listů a informačních materiálů pro rodiny s dětmi (věkové kategorie 6–10 a 11–15 let), které slouží jako zjednodušený průvodce po památce a zároveň motivují k další badatelské práci po návratu domů. Připraveny byly také doplňkové materiály – omalovánky s jednoduchými texty.

Ostravský Důl Michal pravidelně organizuje programy s názvem **Michal a uhlí** pro mateřské školy a 1. stupně základních škol. Děti se za pomoci maňáška Michala a interaktivních modelů ze stavebnice Merkur seznamují v edukační místnosti s fungováním kame-nouhelného dolu a dozívádají se, co je a k čemu slouží uhlí. Po malé přestávce čeká děti cesta „do práce“: ve stopách horníků projdou řetízkovými šatnami, kde vymění batůžky za hornickou helmu, ve výdejně potravin je čeká malé občerstvení, v lapovně vlastní svě-týlko a strojovnu si prohlédnou z řídicí kabiny strojníka.

Na Státním zámku Sychrov se uskutečnilo celkem pět netradičních setkání s vědou v rámci projektu **Věda na zámku**. Akce byly určeny pro všechny děti i dospělé, kteří chtěli strávit víkend netradičně a ještě se u toho něco zajímavého dozvědět. Pro děti byla přichystána zahrada plná alchymistů, kteří potřebovali jejich pomoc při hledání tajného písma. Pro dospělé byly připraveny neobvyklé prohlídky zámku, zajímavé přednášky, prohlídky parku s výkladem architekta nebo třeba povídání o technologii výroby čokolády. A jako bonus mohli návštěvníci akce vidět nově zrekonstruované prostory zámecké oranžerie a dozvědět se spoustu zajímavostí o její historii i opravách a restaurování.

Od dubna do května probíhala poznávací soutěž **Země** z cyklu Čtyři živly v architektuře a umění. Děti se seznámily se vzájemným vztahem člověka a země ve třech rovinách: mýtech, víře a realitě. Poznaly například bohyni Země Gaiu, Přemysla Oráče, sv. Prokopa, navštívily Královskou zahradu nebo Píseckou bránu. Cílem soutěže bylo poskytnout dětem poznání zábavnou formou a nenásilně je přivést k pozornému vnímání bohatství světa kolem sebe – historických staveb, uměleckých děl i živé přírody. Tak jako v minulých ročních navštívili účastníci soutěže devět míst, kde našli odpovědi na zadané otázky. Pražské soutěže se zúčastnilo 119 dětí. Stejně jako v minulých ročních se k projektu připojila vlastní soutěže na stejné téma také pracoviště v Josefově a Českých Budějovicích. Autoři prací, které postoupily do užšího výběru, dostali poukázku k bezplatnému vstupu na jeden hrad nebo zámek ve správě NPÚ dle vlastního výběru.

3. a 4. 11. 2011 na Státním zámku Třeboň proběhla dvoudenní odborná dílna pro pracovníky územních odborných pracovišť **Metody památkové ochrany urbanistických celků na území ČR**. Zúčastnilo se 42 pracovníků. Ti první den vyslechli 14 příspěvků o aktuální situaci a problémech ochrany urbanistických celků v jednotlivých místech republiky. Druhý den byl věnován exkurzi, při které si prohlédli a zhodnotili 4 lokality s památkově chráněným územím (Třeboň, Novou Bystřicí, Malíkov a Stráž nad Nežárkou).

IV. f) Publikační činnost Národního památkového ústavu

Národní památkový ústav vydává množství odborných publikací, metodik, sborníků, katalogů k výstavám, výpravných obrazových publikací a dalších titulů a celou řadu propagačních materiálů. Soustředí se především na prezentaci odborných poznatků z oblasti památkové péče pro odbornou veřejnost a na zpřístupnění poznání našich památek široké veřejnosti.

Níže představujeme vybrané publikace vydané v roce 2011. Více informací k těmto a mnoha dalším titulům lze nalézt na www.npu.cz.

Biblické příběhy na reliéfech Chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Mostě

Autor: Jan ROYT

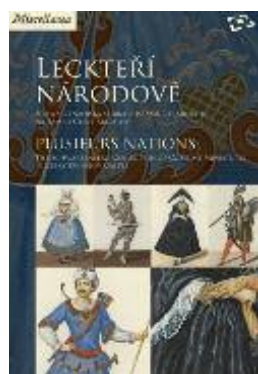
Výpravná publikace s mnoha barevnými i černobílými ilustracemi pojednává o reliéfní výzdobě mosteckých empor, která je bezesporu jednou z největších uměleckých realizací s reformačním akcentem na našem území. Jan Royt detailně popisuje výjevy z biblických příběhů, ztvárněné kamenickými mistry na poprsní empory, která obíhá celý prostor chrámové lodi ve výši šesti metrů. Vzhledem k tomu, že poprsně empor byly velmi dobře viditelné v celém chrámovém prostoru, byly zejména v období 16. století bohatě umělecky zdobeny. Starozákonní a novozákonní náměty na mosteckých emporách jsou v podstatě skupinovým vyznáním víry celé obce a zároveň názornou didaktickou pomůckou, jakou cestou se má člověk ubírat, aby došel spásy. Ze stavební historie kostela je zřejmé, že reliéfy byly osazovány v 50. a 60. letech 16. století. Důvodem zřizování empor nebylo jenom umožnit shromáždění vět-

šího množství věřících, ale také to, že středobodem luteránské liturgie bylo kázání, pro jehož optimální poslech byly empory velmi vhodné. Je také známo, že luteráni dbali na společenské rozvrstvení a místa na emporách byla považována za společensky prestižnější.

Katalog lidové architektury, část osmá. Okres Břeclav

Autor: Antonín KURIAL

Katalog lidové architektury Antonína Kuriala představuje jedinečný fond zaměření lidových staveb z doby těsně před polovinou 20. století. Zachycuje tedy stavby před kolektivizací, která citelně postihla nejen vzhled vesnických sídel a staveb, nýbrž i vzhled naší sídelní krajiny. Osmý svazek je věnován okresu Břeclav. Obsahuje čtrnáct přípravných náčrtů a hotových zaměření, pocházejících z archivu územního odborného pracoviště v Brně a z archivu Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm (lokality Hrušky a Nové Mlýny).

Leckteří národové / Plusieurs Nations

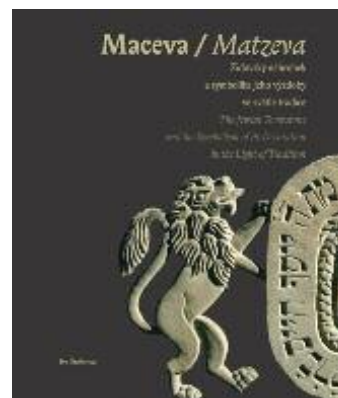
Autoři: Kateřina CICHROVÁ, Vicki Ann CREMONA, Lenka NOVÁKOVÁ

Plně dvojjazyčná česko-anglická publikace s mezinárodním autorským zázemím je věnována ojedinělé kolekci 60 kvašů na pergamenu ze sbírek Státního hradu a zámku Český Krumlov, zachycujících s drobnopisnou přesností rozmanité úbory z Evropy i vzdálenějších končin světa. Pestrá společnost, mezi níž defilují obyvatelé Francie, Německa, Španělska, Řecka, Turecka, Skotska či Skandinávie společně s postavami komedie dell' arte či valašskými a postoloprtskými venkovany pochází z první poloviny 18. století.

Maceva / Matzeva

Autor: Iva STEINOVÁ

Publikace Ivy Steinové je výsledkem několikaletého výzkumu židovských hřbitovů, uskutečněného v Národním památkovém ústavu. Kniha si klade za cíl pojmenovat a interpretovat symboliku

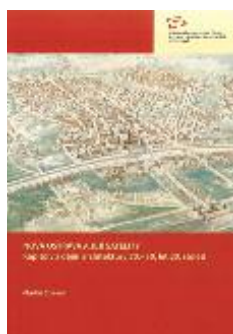

výzdoby židovských náhrobků dochovaných na území České republiky. Publikace poskytuje čtenáři souhrnné zpracování ikonografické výzdoby židovských náhrobků na našem území. Hlavní metodou interpretace symboliky na náhrobcích je porovnání hebrejského nápisu s výtvarným motivem. Součástí většiny náhrobních textů je ujištění, že zesnulý plnil předepsané micvot (povinnosti) a že má díky svým skutkům na tomto světě zajištěn podíl na olam ha-ba, světě, který přijde.

Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a piliře v Ústeckém kraji

Kolektiv autorů

Publikace *Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a piliře v Ústeckém kraji* představuje zatím poslední knihu v řadě publikací kolektivu autorů pod vedením PhDr. Vratislava Nejedlého, Csc. věnovaných tomuto tématu. Publikace je výsledkem dlouhodobého výzkumného projektu zabývajícího se souborem mariánských, trojičních a dalších světeckých sloupů a piliřů v Čechách, v rámci kterého stále probíhají intenzivní archivní, průzkumové, dokumentační a další odborné práce. Jejich cílem je mimo jiné soustředit dostatečné množství informací pro to, aby mohlo být na odpovídající úrovni argumentováno ve prospěch památek. Publikace shrnuje všechny dostupné informace o jedné z nejvýznamnějších kategorií sochařských památek na celém území Ústeckého kraje. O každém sloupu či piliři byly shromážděny dostupné archivní prameny, literatura, základní umělecko-historické a historické údaje včetně ikonografie a byla provedena či dohledána jejich fotodokumentace.

Nová Ostrava a její satelity. Kapitoly z dějin architektury 30.–50. let 20. století

Autor: Martin STRAKOŠ

Publikace se věnuje takzvané Nové Ostravě – dnes již pozapomenutému pojmenování grandiózního nového města, kterým se tato měla stát coby výkladní skříň komunistického režimu řešící rozpory mezi bydlením a průmyslem, typické pro ostravskou průmyslovou aglomeraci. Mělo se jednat o typický příklad architektury socialistického realismu. Autor se v knize zabývá genezí názorů na socialistický realismus jako takový, zmiňuje vývoj a problémy architektury města ve 30. i 40. letech, zabývá se poválečnou výstavbou i budováním památníků obětí a osvobození. Poslední třetina knihy je věnována samotnému vývoji i realizaci projektu Nové Ostravy.

Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945–2010

Autoři: Karel KIBIC, Aleš VOŠAHLÍK

Publikace Karla Kibice a před deseti lety zesnulého Aleše Vošahlíka se snaží přiblížit náročný proces ochrany historických měst České republiky v období let 1945–1990, obsahuje též charakteristiku následné etapy let 1990–2010. Jde o maximálně autentickou výpověď dvou odborných pracovníků, kteří se na sledovaném procesu v jeho rozhodujících fázích významnou měrou osobně podíleli a na ochraně měst a rozvoji památkové péče v České republice mají výraznou zásluhu. Jejich přínos spočívá především ve vyhodnocení, klasifikaci a ochraně historických měst a v oblasti teorie památkového urbanismu.

Průvodce architekturou Opavy

Editoři: Romana ROŠOVÁ, Martin STRAKOŠ

Dvojazyčná výpravná publikace doplněná množstvím fotografií realizovaných v letech 2010 a 2011 představuje laické i odborné veřejnosti, obyvatelům i návštěvníkům Opavy bohatství architektonické kultury nejvýznačnějšího historického centra českého Slezska od nejstarších dob až do současnosti. Hlavní částí je heslář, který obsahuje 202 objektů a areálů z historického jádra Opavy i přilehlých částí – Jakaře, Kateřinek,

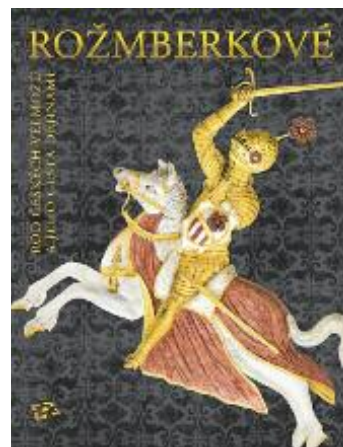

Kylešovic a Komárova. Kromě hesláře je publikace doplněna historickým úvodem, slovníkem architektů a stavitelů, podrobným soupisem literatury a pramenů i mapami. Konceptně kniha navazuje na dříve vydanou publikaci *Průvodce architekturou Ostravy*.

Rožmberkové. Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami

Kolektiv autorů

V letních měsících roku 2011 probíhala v pražské Valdštejnské jízdárně výstava Rožmberkové, v návaznosti na niž byla vydána rozsáhlá kniha zahrnující jak katalog jejich exponátů, tak desítky studií předních odborníků, týkajících se pestré škály témat spojených s tímto nejvýznamnějším jihočeským rodem i dominiem, které držel, rozšiřoval a zveleboval od 12. do počátku 17. století. Texty se týkají historie rodu a jeho nejvýznamnějších představitelů i sídel, hospodářství, patronátu, mecenátu, různých druhů umění a všedního či svátečního života na rožmberském panství. Nebyly opomenuty ani zákruty paměti na vymřelý rožmberský rod v 17. až 20. století. Součástí knihy je i doposud nejrozsáhlejší publikovaná bibliografie odborných prací týkajících se daného tématu.

Sgrafita zámku v Litomyšli

Kolektiv autorů

Publikace představuje výstup projektu Sgrafita litomyšlského zámku – systematická dokumentace, průzkum a monitoring sgrafitových fasád zámku v Litomyšli (Podpora pro památky UNESCO). Kapitola Příběhy fasád obsahuje rozsáhlou část věnovanou ikonografickým souvislostem figurálních sgrafit, část Nové příběhy fasád je věnována především fenoménu restaurátorské akce ze 70. a 80. let 20. století z různých úhlů – volná tvorba autorů, reflexe v literatuře. Do této pasáže jsou v největší míře implementovány osobní zkušenosti Olbrama Zoubka, Michala Blažka a Josefa Štulce. Příběhy pod fasádou jsou rešerší nálezů konstrukcí a prvků souvisejících s předchůdci dnešního litomyšlského zámku zachycených při restaurování. Restaurátorsko-konzervátorské aspekty jsou prezentovány ze dvou úhlů – technika a technologie renesančního sgrafita v zahraničních a regionálních souvislostech a ve výsledcích nových technologických průzkumů.

Středověká nástěnná malba ve středních Čechách

Autoři: Zuzana VŠETEČKOVÁ a kol.

Ve druhém rozšířeném vydání publikace jsou doplněna katalogová hesla i úvodní kapitoly v souvislosti s nově odkrytými malbami a s řadou studií, které po roce 2000 obohatily badatelské téma o nové poznatky. Autorka upozornila na vzájemné slohové nebo ikonografické paralely s nástěnnými malbami v českých zemích. Podobně jako v 90. letech 20. století pokračovalo též intenzivní odkrývání maleb po roce 2000, které přineslo řadu nových objevů a poznatků po stránce slohové a ikonografické. Rozšířeno je katalogové heslo věnující se malbám v Kouřimi

Středověká nástěnná malba ve středních Čechách

a nově jsou doplněny malby v Praskolesích a Dolních Počernicích. H. Hlaváčková publikovala heslo o malbách v Třebovli. J. a P. Kroupovi napsali hesla o nově odkrytých malbách v kostelech v Libouni, Načeradci, Solci a ve Velké Chmelištné, v podvěžní kapli na zámku v Brandýse nad Labem a na hradě Křivoklátě. Přepřacované a rozšířené jsou i úvodní kapitoly, neboť bylo nutné nové poznatky vysvětlit v kontextu již dříve zpracovaných maleb.

Stříbrný oltář v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně

Editoři: Pavel SUCHÁNEK, Martin ČIHALÍK

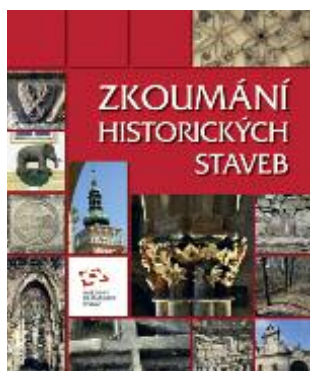
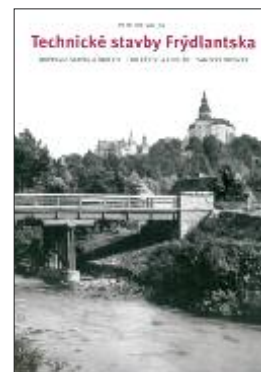
Stříbrný oltář z baziliky Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně, dílo augsburského zlatníka Johanna Georga Herkommara vytvořené v roce 1736, patří k nejvýznamnějším dokladům barokního

zlatnictví a stříbrnictví. Na oltáři je instalován deskový obraz Svatotomské Madony – Perly Moravy, který brněnskému klášteru augustiniánů poustevníků u kostela sv. Tomáše podle místní tradice věnoval císař Karel IV. V letech 2008–2010 byl oltář restaurován brněnskou firmou S.LUKAS s.r.o. Při této příležitosti se uskutečnila dne 21. 10. 2010 v kapitulní síni opatství augustiniánů na Starém Brně odborná konference. Její bilancí je tento sborník, do nějž na témata Madona Svatotomská a stříbrný oltář přispělo 10 předních českých historiků a historiků umění a dva restaurátoři.

Technické stavby Frýdlantska. Dopravní stavby a objekty, cihlářství a cihelny, zámecký pivovar

Editor: Petr FREIWILLIG

V publikaci jsou shrnuty výsledky archivního a terénního průzkumu historických technických objektů ve Frýdlantském výběžku: dopravních staveb, tedy starých cest, silnic, železnic, mostů, tunelů a budov, dále cihelen a zámeckého pivovaru ve Frýdlantu. Vedle popisu vývoje a současného stavu konkrétních staveb ve třech samostatných kapitolách jsou podstatnou součástí práce obecné texty, přibližující historii a výrobní nebo stavební postupy jednotlivých odvětví. Kniha je vybavena rozsáhlým obrazovým doprovodem s důrazem na dobové stavební plány.

Zkoumání historických staveb

Editoři: Vladislav RAZÍM, Petr MACEK

Významnou položkou našeho kulturního dědictví jsou historické stavby, nejviditelnější doklad dějinného vývoje a historického postavení českých zemí v Evropě. Základním předpokladem a východiskem kvalitní péče o toto dědictví je jeho výzkum. Prezentace výzkumné činnosti pomáhá budovat kladný vztah vlastníků, uživatelů a široké veřejnosti k památkám i památkové péči, dosud však není patřičně rozvinuta. Tento dluh se snaží zmenšit kniha, jež přibližuje zájemcům (včetně pracovníků odborných institucí, pedagogů, studentů vysokých a středních škol, úředníků státní správy a samosprávy) problematiku zkoumání historických staveb. První část publikace představuje hlavní druhy průzkumů, jejich postupy a metody. Druhá, objemnější část je sestavena z bezmála sedmdesáti praktických příkladů, poskytujících bohatou a živou představu o tom, v jakém prostředí a za jakých okolností průzkumy probíhají, seznamuje s „denním chlebem“ stavebního historika.

Čtivě podané „příběhy“ jsou doprovázeny množstvím současných i historických obrazových příloh, jež ilustrují široké téma průzkumů a rozmanitost jejich dokumentace. Svým pojetím ojedinělá publikace patří k závěrečným výstupům jednoho z projektů vědy a výzkumu Národního památkového ústavu (2005–2011).

Odborná periodika vydávaná Národním památkovým ústavem

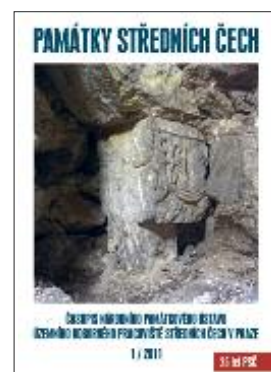
Monumentorum Custos. Časopis pro památky severozápadních Čech

Odborný recenzovaný časopis vychází jednou ročně, a to ve spolupráci územního odborného pracoviště v Ústí nad Labem a Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Jedná se o poměrně mladý časopis, první číslo vyšlo v roce 2009. Cílem časopisu je popularizace památkové péče v oblasti severozápadních Čech, tedy v oblasti, která byla v nedávné minulosti v ochraně památek zásadním způsobem opomíjena. Obsah časopisu je zaměřen nejen na odborné stati a materiálové studie, ale přináší také seznámení s aktuální obnovou památkového fondu v dané oblasti, a s vývojem péče v nejdůležitějších plošně chráněných památkových územích. Cílem je také popularizace památek zpřístupněných veřejnosti.

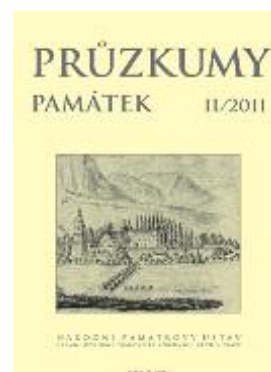
Památky středních Čech

Odborný časopis územního odborného pracoviště středních Čech v Praze, který vychází od roku 1985 dvakrát ročně. Články se soustředí na region středních Čech a Prahu. Obsahem příspěvků jsou jednak průzkumy různých druhů památek, jednak články s památkářskou tematikou a články metodické. Recenzenti příspěvků jsou členové redakční rady a další odborníci daného oboru. Každoročně vychází samostatná příloha časopisu – *Ročenka*, která shrnuje činnost středočeského územního odborného pracoviště v předešlém roce.

Památky západních Čech

Koncem roku 2011 vyšel první svazek nové edice recenzovaných studií a zpráv o hmotném kulturním dědictví a památkové péči v Plzeňském i Karlovarském kraji, kterou vydává územní odborné pracoviště v Plzni. Jednotlivé stati tohoto periodického sborníku se věnují stavebním dějinám kostela v Srbicích, pranýřům a klecím hanby jako drobným památkám práva a soudnictví, archeologickému výzkumu premonstrátské kanonie v Teplé, stavebním dějinám zámku v Kanicích a v Nalžovských Horách, terénnímu průzkumu zanikajícího lesoparku Prašivice u Nalžovských Hor, stavebně-historickému průzkumu obvodových zdí plaského klášterního kostela, portrétnímu kachli z pohledu historické módy a opravám zámku v Horšovském Týně.

Průzkumy památek

Celostátní recenzované periodikum, které vydává od roku 1994 územní odborné pracoviště středních Čech v Praze ve spolupráci se Sdružením profesionálních pracovníků památkové péče dvakrát ročně. Časopis se stal uznávanou odbornou prezentací obsáhlých studií, materiálů i polemik k průzkumům různých druhů památek na celém území České republiky. Součástí každého příspěvku je vždy bohatá obrazová dokumentace. Každý ročník obsahuje bibliografii průzkumů památek v odborném tisku.

Staletá Praha

Časopis Staletá Praha je recenzované periodikum pro národní kulturní dědictví, památkovou péči, archeologii a dějiny umění v Praze. Číslo 2011/1 je zaměřeno umělecko-historicky, otevírá ho studie o restaurování a technologickém průzkumu Hynaisovy opony v Národním divadle, která je doplněna krásnou a obsáhlou fotodokumentací. Archeologicky zaměřené číslo 2011/2 je věnováno jubileu Huberta Ječného, úvodní studií je jeho článek Kostel sv. Jana Křtitele v Dolních Chabrech. Další studie se věnuje rozsáhlému záchrannému archeologickému výzkumu u Spálené ulice a nabízí aktuální pohled na dějiny a vývoj komplexu několika novoměstských domů, jejichž gotické sklepy zde byly znovu odkryty a navrženy na prohlášení za kulturní památku. V prvním čísle aktuálního 27. ročníku je mimo jiné publikován obsáhlý tematický rejstřík Zpráv památkové péče, v druhém čísle pak autorský, místní a tematický rejstřík Průzkumů památek.

Obsahy všech ročníků časopisu i starších sborníků Staletá Praha lze nalézt na webových stránkách www.staletapraha.cz.

Zprávy památkové péče

Zprávy památkové péče jsou celostátním odborným oborovým recenzovaným periodikem vydávaným ústředním pracovištěm NPÚ, které vychází 6x ročně. Recenzenti příspěvků jsou zpravidla členové redakční rady a další vybraní specialisté. Časopis vychází od roku 1937 (od roku 2001 je rozšířen o webovou stránku) a je určen zejména profesionálním pracovníkům památkové péče, ale také specialistům ze souvisejících oborů, vlastníkům památek a milovníkům kulturního dědictví. Cílem časopisu je srozumitelnou formou publikovat nejzajímavější příspěvky ze všech oborů, které souvisejí s péčí o památky.

V. Jednotlivá pracoviště Národního památkového ústavu

ÚSTŘEDNÍ PRACOVISŤE

Valdštejnské náměstí 3/162, 118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 257 010 111, fax: 257 533 527 / e-mail: up@up.npu.cz / www.npu.cz

Národní památkový ústav vznikl k 1. 1. 2003 jako státní příspěvková organizace s celostátní působností, která je odbornou organizací státní památkové péče podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči ve znění zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů. Činnost této organizace upravuje nejen výše zmíněný zákon, ale také vyhláška Ministerstva kultury České republiky č. 66/1988 Sb.

Celkovou činnost Národního památkového ústavu řídí ústřední pracoviště, které v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje vybrané úkoly státní památkové péče. Do jeho působnosti spadá celá Česká republika. V jeho kompetenci je dohled a výkon odborné památkové péče na všech národních kulturních památkách včetně památek UNESCO.

Ústřední pracoviště zajišťuje vedení Ústředního seznamu kulturních památek včetně příslušných databází. Koordinuje digitalizaci oborových dat a tvorbu metodik pro péči o památkový fond. V oblasti odborné spolupráce s výkonnými orgány státní správy přednostně připravuje vyjádření ke konzervaci a obnově národních kulturních památek, zejména těch, které jsou ve správě NPÚ, a památek zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, a poskytuje širokou součinnost jednotlivým územním odborným pracovištím pro otázky péče o další kulturní památky a památková území. Spravuje rozsáhlé sbírky fotografické, grafické a plánové dokumentace a bohatou oborovou knihovnu. Ústřední pracoviště rovněž organizuje oborový výzkum a oborové vzdělávací kurzy pro absolventy středních i vysokých škol.

Ústřední pracoviště nespravuje žádný památkový objekt.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE

Na Perštýně 12, 110 00 Praha 1 – Staré Město
tel.: 234 653 111, fax: 234 653 119 / e-mail: praha@praha.npu.cz / www.npu.cz

Vznik územního odborného pracoviště v hlavním městě Praze souvisí s přijetím zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách a zákonem č. 60/1960 Sb., o národních výborech. V roce 1960 bylo konstituováno Středisko památkové péče a ochrany přírody hl. m. Prahy a schválen organizační řád. Roku 1965 byl zřízen samostatný útvar pro archeologické výzkumy. Název organizace byl několikrát změněn (Středisko státní památkové péče a ochrany přírody, Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, Pražský ústav státní památkové péče a ochrany přírody, Pražský ústav památkové péče, Státní památkový ústav v hl. m. Praze), v roce 1991 se oddělila ochrana přírody. Rokem 2000 končí zřizovatelskou funkci Magistrát hl. m. Prahy a zřizovatelem se stává, tak jako u ostatních památkových ústavů, Ministerstvo kultury ČR.

Územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze má působnost v celém rozsahu Velké Prahy. V jeho spádovém území se k roku 2011 nacházelo 2 089 nemovitých kulturních památek, 46 národních kulturních památek (o 35 z nich pečuje ÚP), 3 památkové rezervace, 7 vesnických památkových zón a 10 městských památkových zón. Pražská památková rezervace leží v historickém středu hlavního města a svou výměrou 866 ha představuje největší městskou památkovou rezervaci v České republice. Její celosvětový význam podtrhl zápis na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO v roce 1992. Vzhledem k rozloze tohoto území a bohatství jeho památkového fondu náleží agenda pracoviště dlouhodobě k nejrozsáhlejší v rámci celého NPÚ.

Územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze nespravuje žádný památkový objekt, ale vykonává odborný dohled a spolupracuje při realizaci obnovy památek v souladu se závaznými stanovisky. Jeho profil výrazným způsobem spoluvytváří odbor archeologie, kvalitně prezentovaný na adrese www.archeopraha.cz.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3

tel.: 274 008 111, fax: 274 008 112 / e-mail: podatelna@stc.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze má působnost ve Středočeském kraji. V jeho spádovém území se nachází 4 280 nemovitých památek, 15 památkových rezervací (2 městské, 10 vesnických, 3 archeologické), 62 památkových zón (34 městských, 26 vesnických, 2 krajinné). Na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO je zapsána 1 památka (Kutná Hora, důlní díla a část historického jádra).

Pracoviště hospodaří se svěřeným státním majetkem, který představuje 14 hradů, zámků a dalších památek na území Středočeského kraje a Zahrady pod Pražským hradem. Úkolem pracoviště je kromě zajišťování správy a údržby především prezentace těchto objektů formou veřejně přístupných expozic, speciálních programů pro různé skupiny návštěvníků i široké nabídky kulturních akcí.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Březnice (zámek)

tel.: 318 682 179 / e-mail: breznice@stc.npu.cz

www.zamek-breznice.cz

Renesanční zámek, který vznikl přestavbou středověké tvrze. V jeho interiérech se nachází nejstarší dochovaný knihovní sál v Čechách – takzvaná Lokšanská knihovna z roku 1558.

I. návštěvní okruh: rodové galerie, renesanční jídelna, barokní, rokokové a empírové sály

II. návštěvní okruh: zbrojnice, Hodovní sál, Lokšanská knihovna

III. návštěvní okruh: zámecká kaple

Galerie Ludvíka Kuby

Kulturní akce: řada koncertů a přednášek, výstavy obrazů

Hořovice (zámek)

tel.: 311 512 479 / e-mail: horovice@stc.npu.cz

www.zamek-horovice.cz

Původně barokní stavba rodu Vrbnů, upravovaná v 19. století, sídlo posledního hessenského kurfiřta.

I. návštěvní okruh: reprezentační prostory

II. návštěvní okruh: soukromá apartmá

III. návštěvní okruh: hry a hračky malých aristokratů

Hudba bez hudebníků – výstava hracích strojků

Kulturní akce: tradiční *Zámecká nokturna*, *Slavnosti hraběte z Vrbna*, *Zámecké slavnosti* a řada dalších.

Karlštejn (hrad)

tel.: 311 681 617 / e-mail: karlstejn@stc.npu.cz

www.hrad-karlstejn.cz

Nejvýznamnější český hrad krále a císaře Karla IV., místo uložení českých a říšských korunovačních klenotů. Dnešní podobu hradu vtiskla puristická přestavba v 19. století vedená Josefem Mockerem.

I. návštěvní okruh: historické interiéry dvou pater Císařského paláce a spodních podlaží Mariánské věže s cenným vybavením ze 14.–19. století

II. návštěvní okruh: Císařský palác, horní patro Mariánské věže a Velké věže

Kulturní akce: řada koncertů a přednášek, tradiční *Královský průvod Karla IV., Karlštejnské vinobraní, Česká mše J. J. Ryby* a mnoho dalších akcí

Konopiště (zámek)

tel.: 317 721 366

e-mail: konopiste@stc.npu.cz / www.zamek-konopiste.cz

Původně hrad ze 13. století založený po vzoru francouzských kastelů, dnes zámek spojený se svým posledním šlechtickým majitelem, Františkem Ferdinandem d'Este.

I. návštěvní okruh: salony jižní křídla zámku

II. návštěvní okruh: salony severního křídla zámku

III. návštěvní okruh: soukromé pokoje Františka Ferdinanda d'Este a jeho rodiny

Muzeum sv. Jiří; střelnice; skleníky v Růžové zahradě

Kulturní akce: řada přednášek, *Slavnost Božího těla*, letní slavnost *Františkovy ovocné knedlíky, Benešovské roráty*, výstava *Od Sarajeva k velké válce* a další

Krakovec (hrad)

tel.: 313 549 302 / e-mail: krakovec@stc.npu.cz

www.hrad-krakovec.cz

Hrad křivoklátského purkrabí Jíry z Roztok patří k nejlépe dochovaným a nejcennějším stavbám doby předhusitské. Jde o místo posledního pobytu Jana Husa před odchodem do Kostnice.

Kulturní akce: koncerty, autorská čtení, přednášky, odhalení sochy Mistra Jana Husa

Křivoklát (hrad)

tel.: 313 558 440 / e-mail: krivoklat@stc.npu.cz

www.krivoklat.cz

Jeden z nejvýznamnějších a nejstarších českých hradů. Původně lovecký a reprezentativní hrad přemyslovských knížat a králů, přestavěný zejména v pozdní gotice.

I. návštěvní okruh: gotické paláce

II. návštěvní okruh: prohlídka celého hradu

Velká věž a hradební obranný systém – samostatná prohlídka bez průvodce

Kulturní akce: řada koncertů, tradiční akce – *Léto na Křivoklátě, Křivoklátské panování, Křivoklátští a Křivořezání*

Hamousův statek ve Zbečně (selská usedlost)

viz Křivoklát

Selská usedlost s roubeným obytným domem, zděnými chlévy, stájemi se sýpkou, stodolou, černou kuchyní a výměnkem. Dějiny statku sahají do přelomu 16. a 17. století.

Kulturní akce: tradiční *Šafářův dvoreček* a *Advent na statku*

Kulturní akce: tradiční – *Zahradní slavnost k počtě Albrechta z Valdštejna, Svatoannenská a Svatojakubská pouť*, barokní opera

Mnichovo Hradiště (zámek)

tel.: 326 773 098

e-mail: mhradiste@stc.npu.cz

www.mnichovo-hradiste.cz

Barokní zámek rodu Valdštejnů s mimořádně bohatou interiérovou výbavou s atmosférou 18. století.

I. návštěvní okruh: historické interiéry

II. návštěvní okruh: zámecké divadlo

Lapidárium barokních soch v kostele tří králů a kapli sv. Anny

Mníšek pod Brdy (zámek)

tel.: 318 590 261 / e-mail: mnisek@stc.npu.cz

www.zamek-mnisek.cz

Zámek prošel řadou stavebních úprav, současnou podobu mu dala přestavba z počátku 20. století, přesto si ve své hmotě udržel impozantně barokní formu.

I. návštěvní okruh: historické interiéry – bydlení šlechty na počátku 20. století

II. návštěvní okruh: soukromé pokoje posledních majitelů

Kulturní akce: tradiční – *Brdský kos, Mníšecká alotria*, řada koncertů, přednášek

Sázava (klášter)

tel.: 327 321 177 / e-mail: sazava@stc.npu.cz / www.klaster-sazava.cz

Jeden z nejstarších benediktinských klášterů v Čechách, křižovatka západní a východní kultury, slovanské i latinské zbožnosti.

Prohlídka areálu bývalého kláštera – severní zahrada, torzo gotického trojlodí, barokní kostel sv. Prokopa, prelatura, kapitulní síň

Expozice *Staroslověnská Sázava*

Kulturní akce: koncerty, tradiční – *Pohádkový klášter, Husitská pouť, Letní škola mediévistických studií* a řada dalších akcí

Točnick a Žebrák (hrady)

tel./fax: 311 533 202 / e-mail: tocnik@stc.npu.cz / www.tocnik.com

Působivá dvojice královských hradů, spjatá zejména s osobou Václava IV., reprezentuje vysokou úroveň předhusitské architektury.

Točnick: prohlídka hradního areálu; královský palác, kaple

Žebrák: prohlídka věže a torza paláce

Kulturní akce: *Kepler na Točniku, Hrad zvířat, Slunkatoč*, hudební festivaly, *Konina aneb svět očima koní* a další akce

Veltrusy (zámek)

tel.: 315 781 146 / e-mail: veltrusy@stc.npu.cz / www.zamek-veltrusy.cz

Barokní letní sídlo rodu Chotků s přírodně krajinářským parkem typu okrasného statku s lužním lesem, vodním kanálem s mnoha slepými rameny, alejemi, sochami a pavilony.

Cyklotrasa: okruh s výkladem po vybraných architektonických a přírodních zajímavostech parku

Prohlídka historických skleníků a zahrady s průvodcem; výstava historických kočárů

Kulturní akce: soutěžní výstava růží, výstava *Jak se opravuje památka, Dožínky hraběte Chotka, Podzim na zámku*, koncerty

Zahrady pod Pražským hradem

tel.: 257 214 817 / e-mail: zahrady@stc.npu.cz

Komplex zahrad pod Pražským hradem – Ledeburské, Malé a Velké Pálffyovské, Kolowratské a Malé Fürstenberské. Zahrady vznikly v průběhu 18. století, na jejich výzdobě se podíleli významní umělci českého baroka.

Kulturní akce: přednášky, koncerty barokní hudby

Žleby (zámek)

tel./fax: 327 398 121

e-mail: zleby@stc.npu.cz

www.zamek-zleby.cz

Původně gotický hrad prošel řadou přestaveb, Vincenc Karel Auersperg mu vtiskl dnešní romantickou podobu ve stylu anglické neogotiky.
I. návštěvní okruh: reprezentační sály a salony východního a jižního křídla, zbrojnice, kaple, zámecká kuchyně, arkádové ochozy a nádvoří

II. návštěvní okruh: interiéry západního křídla

a hospodářské budovy předzámčí, soukromé pokoje knížecí rezidence, Velká věž, hradní sklepení, zámecké divadlo

Kulturní akce: *Zámecká šermírna*, muzikály, divadelní představení, koncerty

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Přemysla Otakara II. 34 / 370 21 České Budějovice / tel.: 386 356 921, fax: 386 359 386 / www.npu-cb.eu

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích je vědeckovýzkumnou institucí, která se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Jihočeského kraje. K 31. 12. 2011 se na území působnosti pracoviště nacházelo 5 495 nemovitých památek, 113 670 movitých památek a inventárních položek mobiliárních fondů státních památkových objektů, 33 národních kulturních památek, 7 městských památkových rezervací, 16 vesnických památkových rezervací, 25 městských památkových zón, 55 vesnických památkových zón a 5 krajinných památkových zón. Na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO byly z Jihočeského kraje zapsány dvě lokality: historické jádro Českého Krumlova a vesnice Holašovice.

Mezi hlavní specializace pracoviště náleží zejména tyto aktivity: systematická příprava odborných podkladů pro územní plošnou ochranu, precizace nových přístupů k dokumentaci památek, odborně zaměřená ediční činnost, příprava didaktických programů přibližujících památkový fond školním skupinám a rodinám s dětmi či pilotní projekty zimních prohlídkových tras.

Ve správě pracoviště je 13 významných jihočeských památkových areálů.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Červená Lhota (zámek)

tel.: 384 384 228

e-mail: cervenalhota@budejovice.npu.cz

www.zamek-cervenalhota.eu

Při renesančních úpravách gotické tvrze vznikl zámek obklopený rybníkem, v letech 1901–1910 zámek prošel rekonstrukcí. V posledním období zde byla zrevidována interiérová instalace a otevřena nová prohlídková trasa v podkroví.

Český Krumlov (hrad, zámek, památka UNESCO)

tel.: 380 704 721

e-mail: [ceskykrum-](mailto:ceskykrumlov@budejovice.npu.cz)

lov@budejovice.npu.cz

www.zamek-ceskykrumlov.eu

Jeden z největších památkových areálů v ČR obsahuje velké množství gotických, renesančních, barokních i klasicistních konstrukcí či unikátní barokní zámecké divadlo. Nově je na druhém zámeckém nádvoří celoročně otevřeno Hradní muzeum.

Dačice (zámek)

tel.: 384 420 246 / e-mail: dacice@budejovice.npu.cz

www.zamek-dacice.eu

Zámek zbudovaný v 16. století a zásadně upravený v letech 1832–1833 ve východním křídle obsahuje monumentální empírově upravenou schodišťovou halu. V posledních letech je postupně nově restaurován a instalován.

Hluboká (zámek)

tel.: 387 843 911

e-mail: hluboka@budejovice.npu.cz

www.zamek-hluboka.eu

Dnešní podobu zámek získal rozsáhlou přestavbou v letech 1839–1871. Zpřístupněné interiéry zahrnují jak reprezentační prostory s uměleckými sbírkami či soukromé apartmány, tak zámecké zázemí včetně bohatě vybavené kuchyně.

Jindřichův Hradec (hrad, zámek)

tel.: 384 321 279

e-mail: jindrichuvhradec@budejovice.npu.cz

www.zamek-jindrichuvhradec.eu

Středověký a raně novověký rozkvět sídla souvisel se stavebními aktivitami a významným uměleckým a kulturním mecenátem pánů z Hradce.

Kratochvíle (zámek)

tel.: 388 324 380

e-mail: kratochvile@budejovice.npu.cz

www.zamek-kratochvile.eu

Jedna z nejkrásnějších renesančních staveb střední Evropy, situovaná v malebné krajině mezi lesy, pastvinami a rybníky. V minulých letech byla kompletně zrestaurována a nyní nabízí návštěvníkům novou prohlídkovou trasu přibližující dobu posledních Rožmberků.

Landštejn (hrad)

tel.: 384 498 580 / e-mail: landstejn@budejovice.npu.cz

www.hrad-landstejn.eu

Jedna z nejzachovalejších ukázek středověkého fortifikačního systému. V Čechách ojedinělá je nejstarší románská část hradu s palácem vestavěným mezi dvě obranné věže.

Nové Hrady (hrad)

tel.: 386 362 135 / e-mail: novehrady@budejovice.npu.cz

www.hrad-novehrady.eu

Gotický hrad z konce 13. století, výrazně upravený v 19. století. V okolí se nalézá malebné Terezino údolí se vzácnými dřevinami, umělým vodopádem a dekorativními stavbami. K dispozici jsou návštěvníkům dvě prohlídkové trasy (Hrad a Byt panského úředníka) a od poloviny roku 2011 je zpřístupněn také zrestaurovaný hradní příkop.

Rožmberk (hrad)

tel.: 380 749 838

e-mail: rozmberk@budejovice.npu.cz

www.hrad-rozemberk.eu

Jeden z nejstarších hradů jižních Čech tvoří působivou dominantu šumavské krajiny při horním toku Vltavy. V letech 1840–1857 zde byla provedena důkladná přestavba v duchu romantické gotiky. Kromě prohlídkové trasy v prvním patře hradu je možné navštívit i nedávno nově zrestauro-

vanou a nainstalovanou trasu v druhém patře hradu připomínající soukromý život rodu Buquoyů v druhé polovině 19. století.

Třeboň (zámek)

tel.: 384 721 193 / e-mail: trebon@budejovice.npu.cz

www.zamek-trebon.eu

Renesanční zámek situovaný kolem čtvercového nádvoří, obklopený anglickým parkem a městem. Poslední sídlo Petra Voka z Rožmberka a místo působnosti rudolfínských alchymistů. Do soukromých apartmá pozdějších majitelů zámku – Schwarzenbergů – zavede návštěvníky druhá prohlídková trasa. V letních měsících je otevřena také Konírna, Kasematy a Psí kuchyně.

Schwarzenberská hrobka Domanín

viz Třeboň

Dvoupodlažní novogotická stavba ve tvaru pravidelného šestiúhelníku s předsunutou věží a s majestátním oboustranným schodištěm, obklopená anglickým parkem. Uvnitř ostatky 27 členů primogeniturní větve rodu Schwarzenbergů.

Zlatá Koruna (klášter)

tel.: 380 743 126 / e-mail: zlatakoruna@budejovice.npu.cz / www.klaster-zlatakoruna.eu

Významná gotická architektura byla v baroku znovu naplněna duchovním a uměleckým životem. V objektech je provozována prohlídková trasa připomínající klášterní dějiny a literární expozice zaměřená na školní skupiny.

Zvíkov (hrad)

tel.: 382 285 676 / e-mail: zvikov@budejovice.npu.cz / www.hrad-zvikov.eu

Původně královský hrad, vypínající se nad hladinou Vltavy dnes vzduté Orlickou přehradou, patří mezi klenoty české raně gotické architektury.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V PLZNI

Prešovská 7, 306 37 Plzeň / tel.: 377 360 911, fax: 377 360 953 / e-mail: sekretariat@plzen.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Plzni vykonává činnost na základě rozhodnutí Ministerstva kultury České republiky o splnutí dosavadních státních příspěvkových organizací zřízených Ministerstvem kultury na úseku státní památkové péče v Národní památkový ústav, a to od 1. 1. 2003. Působí v Plzeňském kraji, který je tvořen okresy Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov. Z Plzeňského kraje bylo v Ústředním seznamu kulturních památek k 31. 12. 2011 zapsáno 3 178 nemovitých kulturních památek. Počty chráněných území v Plzeňském kraji byly k 31. 12. 2011 následující: 3 městské památkové rezervace, 5 vesnických památkových rezervací, 21 městských památkových zón, 44 vesnických památkových zón, 2 krajinné památkové zóny a 18 ochranných pásem.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Horšovský Týn (hrad, zámek)

tel.: 379 423 111 / e-mail: horsovsky-tyrn@plzen.npu.cz

www.horsovsky-tyrn.cz

Původní biskupský hrad, založený před polovinou 13. století, byl přestavěn na monumentální renesanční sídlo. V České republice patří k objektům s největším počtem prohlídkových okruhů.

V listopadu 2011 byl zámek dějištěm 4. ročníku festivalu filmů pro děti a mládež *Juniorfest*. V rámci projektu *Oživlé památky* byly nově zpřístupněny komornické pokoje.

Kladruby u Stříbra – Pozorka (klášter)

tel.: 374 631 773 / e-mail: kladruby@plzen.npu.cz / www.klaster-kladruby.cz

Klášter benediktinů založený ve 12. století knížetem Vladislavem I. Dominantou areálu je opatský chrám, přestavěný Janem Blažejem Santinim ve stylu české barokní gotiky.

V roce 2011 byla dokončena obnova fasády hlavního průčelí nového konventu včetně úpravy vstupu do knihovny Windischgrätzů (viz kapitola III.).

Kozel (zámek)

tel.: 377 969 040-1 / e-mail: kozel@plzen.npu.cz

www.zamek-kozel.cz, www.zamek-kozel.eu

Klasicistní lovecký zámek s rozsáhlým přírodně krajinářským parkem. Zámek se zaměřuje i na konferenční turistiku a je certifikován jako přístupný pro vozíčkáře.

V roce 2011 byly v Modrém salonku vystaveny historické nádoby osobní hygieny z fondů hradů a zámků.

Manětín (zámek)

tel.: 373 392 283 / e-mail: manetin@plzen.npu.cz

www.zamek-manetin.cz

Barokní perla západních Čech – zámek s přilehlým parkem. Interiéry nabízejí rozsáhlou expozici s barokním mobiliářem a unikátní kolekcí 13 obrazů zámeckého služebnictva.

Manětín patří k vyhlášeným svatebním destinacím v Plzeňském kraji; správa zámku pořádá i speciální prohlídky pro páry uvažující o uzavření sňatku.

Nebílovy (zámek)

tel.: 377 917 090 / e-mail: nebilovy@plzen.npu.cz

www.zamek-nebilovy.cz

Nebílovský zámek je příkladem čisté, vídeňsky orientované barokní zámecké architektury. V zadním křídle se nachází proslulý Taneční sál s unikátními malbami od A. Tuvory.

Nevýznamnějším kulturním programem roku 2011 byla výstava výtvarných děl manželů Magdaleny a Matúše Jančurových.

Plasy (klášter)

tel.: 373 322 174

e-mail: plasy@plzen.npu.cz

www.klaster-plasy.eu

Cisterciácký klášter, založený již roku 1144, byl barokně přestavěn architekty Santinim a Matheyem. Konventní budova je vystavěna na 5 100 dubových pilotech, které zpevňují zdejší bažinatý podklad. Ve spolupráci s Jihočeskou univerzitou a dalšími subjekty proběhl v říjnu v plaském klášteře 2. ročník workshopu *Kultura a kulturní dědictví, teorie a praxe*.

Rabí (hrad)

tel.: 376 596 235

e-mail: rabi@plzen.npu.cz

www.hrad-rabi.eu

Nejrozsáhlejší hradní zřícenina v Čechách s jedním z nejvyspělejších obranných systémů své doby v Evropě. Součástí areálu je i pozdně gotický kostel Nejsvětější Trojice.

V prostoru jinak nepřístupného hradního příkopu pokračoval ojedinělý kulturně vzdělávací projekt *Hradní včelnice*.

Švihov (hrad)

tel.: 376 393 378

e-mail: svihov@plzen.npu.cz / www.hradsvihov.cz

Pozdně gotický vodní hrad vybudovaný na přelomu 15. a 16. století na místě bývalé tvrze, zřejmě podle plánu Benedikta Rejta.

Během *Dnů evropského dědictví* byl návštěvníkům mimořádně zpřístupněn sál severního paláce.

Velhartice (hrad)

tel.: 376 583 315 / e-mail: velhartice@plzen.npu.cz

www.hrad-velhartice.cz

Romantický šumavský hrad pana Buška z Velhartic, komořího císaře Karla IV., je unikátní svým neobvyklým obranným systémem v podobě kamenného mostu mezi palácem a donjonem.

Významnou událostí roku 2011 bylo uspořádání *Štítů stříbrného lva*, autentického středověkého ležení před hradem. Svým rozsahem a historickou přesností nemá tato akce v Česku obdoby.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V LOKTI

Kostelní 81, 357 33 Loket / tel.: 352 684 796, fax: 352 684 814 / e-mail: sekretariat@loket.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Lokti má působnost v Karlovarském kraji. Na tomto území se nachází 1 387 nemovitých památek, 6 památkových rezervací a 20 památkových zón. V přímé správě pracoviště jsou 4 státní památkové objekty, z nichž jsou 3 zpřístupněny veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bečov nad Teplou (hrad, zámek)

tel./fax: 353 999 394 / e-mail: becov@loket.npu.cz

www.zamek-becov.cz

Gotický hrad z počátku 14. století, renesanční Pluhovský palác a barokní zámek z 18. století představují ojedinělý architektonický soubor velké historické hodnoty. Hrad je jedním z nejlépe dochovaných hradů v Čechách, zámek v podhradí pak nabízí možnost zhlédnout expozici s relikviářem sv. Maura z první poloviny 13. století, druhou nejcennější zlatnickou památku na našem území, který byl objeven v roce 1985 pod podlahou hradní kaple. Dále si mohou návštěvníci prohlédnout zámecké interiéry s dobovým vybavením a sbírkami.

V roce 2011 byla zahájena obnova hradu a přilehlých objektů. Od června do srpna měla veřejnost možnost seznámit se během komentovaných technologických prohlídek *Dobrodružství vápna a písku* s její realizací.

Kynžvart (zámek)

tel./fax: 354 691 269 / e-mail: kynzvart@loket.npu.cz

www.zamek-kynzvart.eu

Klasicistní sídlo rodu Metternichů dnes nabízí možnost obdivovat bohatý život šlechty na počátku 19. století. Unikátní interiéry obsahují nejenom dochované sbírky nábytku, obrazů, ale i takové skvosty, jako jsou starověké egyptské mumie či jiné originální exponáty z takzvaného kabinetu kuriozit knížete Metternicha. Areál zahrnuje též rozsáhlý anglický park s mnoha zajímavými místy, jehož součástí je i jedno z nejhezčích golfových hřišť v České republice.

13. 8. 2011 se uskutečnilo open air představení opery Nabucco v rámci druhého ročníku akce *Klasika pod hvězdami*.

Valeč (zámek)

tel.: 353 399 731 / e-mail: valec@loket.npu.cz / www.zamek-valec.cz

částečně zpřístupněná památka

Zámek se zčásti dochovaným barokním parkem s množstvím plastik z dílny Matyáše Bernarda Brauna, teatronem, iluzivními branami, letohrádkem a pozůstatky barokních kaskád. Součástí areálu je také barokní skvost – kostel a sloup Nejsvětější Trojice. V současné době prochází celý areál rozsáhlou rekonstrukcí, park a kostel Nejsvětější Trojice jsou veřejnosti přístupné celoročně.

7. 10. 2011 byl po dlouholeté obnově z prostředků EHP/Norska slavnostně otevřen kostel Nejsvětější Trojice.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Masarykova 633, 400 01 Ústí nad Labem (leden–listopad 2011); Podmokelská 1/38, 400 07 Ústí nad Labem (prosinec 2011)
doručovací adresa: P. O. Box č. 11, 403 40 Ústí nad Labem / tel.: 472 704 800, fax: 472 704 888 / e-mail: usti@usti.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem je státní příspěvkovou organizací, která má působnost na území Ústeckého kraje. Byla zřízena s účinností od 1. 1. 2003 na dobu neurčitou podle zákona, rozhodnutím Ministerstva kultury ČR. Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem přímo spravuje 15 objektů ve vlastnictví ČR, 11 z nich je zpřístupněno veřejnosti. Rotundu sv. Jiří na Řípu prezentuje na základě smlouvy.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Benešov nad Ploučnicí (zámek)

tel./fax: 412 586 795

e-mail: zamek.benesov@usti.npu.cz

www.zamek-benesov.cz

V Benešově nad Ploučnicí se dochoval ojedinělý komplex renesančních zámeckých budov s přílehlým farním kostelem. Jejich podoba dodnes připomíná saský šlechtický rod Salhausenů, s nímž je spojován největší rozkvět města v 16. století a fenomén takzvané saské renesance.

V roce 2011 se jako každý rok uskutečnil třídenní *Benešovský slunovrat*, na zámku se pravidelně konaly noční prohlídky, v projektu *Oživé památky – zámecké zahrady* proběhl edukativní program pro děti.

Duchcov (zámek)

tel./fax: 417 835 301 / e-mail: zamek.duchcov@usti.npu.cz / www.zamek-duchcov.cz

Duchcovský zámek dal v letech 1675–1685 vystavět Jan Bedřich z Valdštejna podle plánů Jeana Baptisty Matheye na místě staršího lobkovického sídla. K vidění je Valdštejnské muzeum se zámeckou obrazárnou a galerií předků, expozice věnovaná zámeckému per-

sonálu a interiéry připomínající zdejší pobyt Giacoma Casanovy, který na zámku strávil poslední léta života a napsal zde mimo jiné své proslulé *Paměti*.

Na zámku se konaly jako každý rok *Casanovské slavnosti*, oživené prohlídky s Casanovou a tři sezónní výstavy včetně benefičních akcí na podporu nadačního fondu pro obnovu Reinerovy fresky a zajištění vhodných podmínek pro její uchování v pavilonu v zámeckém parku.

Házmburk (hrad)

tel./fax: 606 175 052 / e-mail: hrad.hazmburk@usti.npu.cz

www.hrad-hazmburk.cz

Hrad vybudovali kolem roku 1250 Lichtenburkové. Později ho získal český král Jan Lucemburský a Zajícové z Házmburku, kteří patřili zvláště ve 14. a 15. století k nejmocnějším rodům v království. Jejich hrad byl významnou oporou krále a církve. Od konce 15. století jeho význam upadal, zašlou slávu dnes připomíná pouze malebná zřícenina.

V roce 2011 na Házmburku proběhl *Středověký den*, zaměřený na dřívější život na hradě, *Dětský den*, velikonoční výstava a výstava fotografií.

Jezeří (zámek)

tel./fax: 476 734 338

e-mail: zamek.jezeri@usti.npu.cz

www.zamek-jezeri.cz

částečně zpřístupněno

Středověký hrad Eisenberg přeměnil v renesanční zámek Mikuláš Hochhauser z Hochhausu v polovině 16. století. Dnešní barokní podobu mu dali pozdější majitelé Lobkovicové. V minulém století měl být zlikvidován kvůli důlní činnosti, ale v roce 1987 byl zachráněn díky dobře organizované kampani.

V současné době prochází objekt celkovou rekonstrukcí, ale i přesto jsou k dispozici dva prohlídkové okruhy a výstavní prostor v zámecké stříbrnici.

Krásný Dvůr (zámek)

tel.: 415 210 036

e-mail: zamek.krasnydvur@usti.npu.cz

www.krasny-dvur.cz

Původně renesanční tvrz z poloviny 16. století nechal v letech 1720–1724 tehdejší majitel František Josef Černín přestavět ve stylu vrcholného baroka. V letech 1788–1793 založil Jan Rudolf Černín rozsáhlý anglický park, první a největší svého druhu v Čechách.

V roce 2011 na zámku probíhaly oživené prohlídky, divadelní představení, koncerty, *Hradozámecká noc*, *Velká koňská show* v zámeckém parku, *Adventní jarmark* a první ročník *Jablíčkového dne*.

Libochovice (zámek)

tel./fax: 416 591 443

e-mail: zamek.libochovice@usti.npu.cz

www.zamek-libochovice.cz

Zámek stojí na místě starší gotické tvrze, kterou nechal v letech 1560–1564 Jan z Lobkovic přestavět na renesanční zámek. Pozdější majitel Gundakar z Dietrichštejna ho pak nechal v letech 1682–1690 přestavět barokně, stavitelem byl Antonio Porta. Zámek je významný také jako rodiště českého vědce Jana Evangelisty Purkyně.

V roce 2011 proběhla na zámku řada doprovodných akcí – *Dětský den*, každoroční výstava bonsajů, v rámci *Hradozámecké noci* akce *Štrašidelná sklepení* či na ukončení sezóny *Zámek plný kouzel aneb z pohádky do pohádky*.

Most (kostel Nanebevzetí Panny Marie)

tel.: 476 707 364

e-mail: kostel.most@usti.npu.cz

www.kostel-most.cz

Základní kámen kostela byl položen v roce 1517, stavba se protáhla hluboko za polovinu 16. století. V roce 1975 byl kostel kvůli těžbě uhlí unikátním technickým řešením po kolejích přesunut na nové místo. V interiéru kostela je instalována expozice gotického a renesančního umění severozápadních Čech, na empoře jsou expozičně uplatněny vitraje z ochozových kaplí, které byly do roku 2010 uloženy v depozitáři. V suterénu je moderní výstavní prostor Státní galerie výtvarného umění.

Ploskovice (zámek)

tel./fax: 416 749 092

e-mail: zamek.ploskovice@usti.npu.cz

www.zamek-ploskovice.cz

Současný zámek nechala vybudovat v letech 1720–1730 ve stylu vrcholného baroka princezna Anna Marie Františka Toskánská z rodu vévodů Sasko-Lauenburských. Od roku 1849 se zámek stává letním sídlem odstoupivšího rakouského císaře Ferdinanda I. Habsburského, posledního českého korunovaného krále.

V roce 2011 na zámku probíhaly mimo jiné *Prohlídky s princeznou*, cyklus pro děti *Pojďte s námi do pohádky*, divadelní večer pod širým nebem, keramické trhy, akce *Zámecké interiéry a vánoce* a výstavy obrazů a fotografií.

Říp (rotunda sv. Jiří)

tel.: 724 663 757 / e-mail:

zamek.libochovice@usti.npu.cz

www.zamek-libochovice.cz

Říp je nej památnější českou horou a trvalým symbolem našich národních dějin. Na vrcholu kopce stojí o samotě románská rotunda, obnovená v roce 1126 na věčnou paměť vítězství knížete Soběslava I. nad římským císařem Lotharem v bitvě u pohraničního Chlumce. Rotunda s polokruhovou apsidou a válcovou západní věží završuje a uzavírá vývoj podobných staveb v Čechách. Již od 16. století se zde koná tradiční jarní pouť k uctění svátku sv. Jiří.

Velké Březno (zámek)

tel.: 475 228 331

e-mail: zamek.velkebrezno@usti.npu.cz

www.zamek-vbrezno.cz

Na konci roku 1841 koupil velkobřezenské panství čerstvě penzionovaný Nejvyšší purkrabí Českého království, hrabě Karel Chotek, který zde hned v následujícím roce začal budovat nový zámek. Zámek, který je jednou z nejmladších feudálních staveb u nás, měl původně podobu strohé empírové vily. Po roce 1885 byl proto Chotkovým vnukem přestavěn v duchu romantické novorenesance. Kromě mnoha akcí, které se na zámku v roce

2011 konaly – patřily mezi ně výstavy květin, kostýmované prohlídky, výukové programy, divadla, pohádky, koncerty, košty vín i ochutnávky dobových jídel, automobilové závody a další – byla zdejší prohlídková trasa rozšířena o pět nově zrekonstruovaných místností v podkroví zámku. Je mezi nimi také pokoj mladého pána, pokoj princezen či unikátní zámecká koupelna.

Zubrnice (soubor lidové architektury)

tel.: 475 228 267

e-mail: skanzen.zubrnice@usti.npu.cz

www.zubrnice.cz

Soubor lidové architektury v Zubrnících je nejmladším skanzenem v České republice. Od roku 1988 je veřejnosti zpřístupněna roubená zemědělská usedlost s interiérovými a exteriérovými expozicemi, dalšími expozicemi jsou vesnická škola, starý obchod, v kostele sv. Máří Magdaleny se pak konají pravidelné výstavy.

V roce 2011 byly do programu zařazeny mimo jiné edukativní akce pro školy, zubnický jarmark či tradiční vesnická zabijačka.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V LIBERCI

Jablonecká 642/23, 460 01 Liberec 1 / tel.: 485 222 411, fax: 485 222 420 / e-mail: liberec@liberec.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Liberci bylo zřízeno rozhodnutím generálního ředitele NPÚ čj. 989/2006 k datu 6. 2. 2006. Pracoviště vzniklo delimitací části stávajícího pracoviště v Ústí nad Labem a splynutím s dosud samostatným územním pracoviště – správa státního zámku Sychrov; zřizovatelem je Ministerstvo kultury České republiky.

Pracoviště zajišťuje činnost Národního památkového ústavu s působností v Libereckém kraji (okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily) a do jeho správy spadá 8 národních kulturních památek, státních hradů a zámků (hrad Bezděz, hrad a zámek Frýdlant, hrad Grabštejn, zámek Hrubý Rohozec, zámek Lemberk, zámek Sychrov, hrad Trosky, zámek Zákupy).

Na území Libereckého kraje se nachází 2 250 nemovitých (stav k 31. 12. 2011), 15 městských památkových zón (v okrese Česká Lípa – Česká Lípa, Dubá, Kamenický Šenov, Nový Bor, Zákupy; v okrese Jablonec nad Nisou – Jablonec nad Nisou; v okrese Liberec – Český Dub, Frýdlant, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Liberec; v okrese Semily – Jilemnice, Lomnice nad Popelkou, Turnov), 8 vesnických památkových rezervací (v okrese Česká Lípa – Janovice, Lhota, Rané, Ždár; v okrese Jablonec nad Nisou – Jizerka, Železný Brod-Trávníky; v okrese Semily – Horní Štěpanice, Lomnice nad Popelkou-Karlov), 10 vesnických památkových zón (v okrese Česká Lípa – Bukovec, Kravaře, Kruh, Sloup v Čechách, Tubož, Velenice, Vojetín; v okrese Jablonec nad Nisou – Železný Brod; v okrese Liberec – Kryštofovo Údolí; v okrese Semily – Újezdec) a 2 krajinné památkové zóny (v okrese Česká Lípa – Zahrádecko; v okrese Liberec – Lembersko).

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bezděz (hrad)

tel.: 487 873 131 / e-mail: bezdez@liberec.npu.cz
www.hrad-bezdez.eu

Bezděz, založený roku 1264 králem Přemyslem Otakarem II., je jednou z našich nejvýznamnějších gotických památek. Návštěvníci si mohou prohlédnout královský palác s kaplí a množstvím gotických architektonických detailů, purkrabský palác, ale také velkou věž s rytířskou síní v nejvyšším podlaží a s jedinečnou vyhlídkou do okolí.

V roce 2011 pokračovaly práce na zastřešení paláce manů. Návštěvnicky úspěšná byla květnová akce *Noc hradní kaple*, kterou navštívilo přes 700 turistů.

Frýdlant (hrad, zámek)

tel.: 482 312 130 / e-mail: frydlant@liberec.npu.cz
www.zamek-frydlant.cz

Původní hrad, rozšířený v 16. století o renesanční zámek, se stal po bitvě na Bílé hoře majetkem Albrechta z Valdštejna. Posledními vlastníky byli Clam-Gallasové, kteří hrad již roku 1801 zpřístupnili veřejnosti. K vidění jsou interiéry hradu (upomínky na Valdštejna, rytířský sál, zbrojnice) i zámku (reprezentační místnosti, pokoje hraběte a hraběnky, koupelna, kuchyně). Součástí prohlídky je i renesanční kaple sv. Anny. Pokračující stavební akcí roku byla obnova dolního nádvoří a schodišť k hradu a zámku. Restaurování se dočkaly dva vojenské praporce a portrét Valdštejnova astrologa Seniho. Frýdlant se roku 2011 poprvé zapojil do *Hradozámecké noci*.

Grabštejn (hrad)

tel.: 482 724 301

e-mail: grabstejn@liberec.npu.cz

www.hrad-grabstejn.cz

Grabštejn byl založen ve 13. století. Později prošel četnými úpravami, které mu vtiskly ráz pohodlného zámeckého sídla. Pro veřejnost byl hrad poprvé zpřístupněn v roce 1993. Návštěvníci si mohou prohlédnout nejen gotické hradní sklepení, ale i nově zařízené pokoje ve dvou patrech hradu (sál předků, renesanční pokoje, rokokový společenský

salon). Klenotem prohlídky je renesanční kaple sv. Barbory s bohatou malířskou výzdobou z 16. století.

Událostí roku 2011 bylo umístění replik historického osvětlení hradní kaple z daru prof. Tomíčka z Liberce a zpřístupnění 1. části nové prohlídkové trasy.

Hrubý Rohozec (zámek)

tel./fax: 481 321 012

e-mail: hrubyrohozec@liberec.npu.cz

www.hruby-rohozec.eu

Čtyřkřídový zámek s dlouhou historií a bohatým stavebním vývojem nabízí návštěvníkům přes 20 místností, které v minulosti sloužily jako reprezentační a obytné pokoje původem francouzské hraběcí rodiny Des Fours Walderode. Zařízení interiérů se dochovalo se všemi detaily, takže zámecké pokoje působí dojmem, jako by je jejich někdejší majitelé právě opustili. Mezi působivé prostory zámku patří knihovna s galerií předků a novogotická jídelna v podobě rytířského sálu. K zámku přiléhá anglický park. V roce 2011 byly veřejnosti zpřístupněny dětské pokoje a místnosti služebnictva ve 2. patře.

Lemberk (zámek)

tel.: 487 762 305

e-mail: leMBERK@liberec.npu.cz

www.zamek-leMBERK.cz

Zámek Lemberk vznikl přestavbou středověkého hradu, na němž žila sv. Zdislava z Lemberka, kterou dodnes upomíná „Zdislavina světnička“ v přízemí. Architektonickou chloubou zámku je nádvoří, jehož stěny jsou pokryty bohatou raně barokní štukovou výzdobou. Uvnitř se největší pozornosti těší kaple, sál s renesančním kazetovým stropem s malovanými výjevy z Ezopových bajek, vrchnostenská kancelář s trezorem z počátku 19. století a černá kuchyně.

Stavební akcí roku bylo dokončení obnovy jižní fasády zámku. Podařilo se také dokončit restaurování kamenných prvků v barokním hlavním sále.

Sychrov (zámek)

tel.: 482 416 011 / e-mail: sychrov@liberec.npu.cz

www.zamek-sychrov.cz

Novogotický zámek sloužil jako rezidence původem francouzské knížecí rodiny Rohanů. Součástí prohlídky je kaple Nanebevzetí Panny Marie, královské apartmá, které sloužilo k ubytování vzácných návštěv, pánské a dámské apartmá či zámecká knihovna a jídelna. Pokoje jsou zařízeny původním nábytkem a většina místností vyniká bohatou řezbářskou výzdobou. Součástí zámeckého areálu je i rozsáhlý anglický park.

Mimořádnou událostí roku bylo zprovoznění kavárny v bývalé oranžerii, která nabízí příjemné posezení při procházce parkem.

Trosky (hrad)

tel./fax: 481 313 925 / e-mail: trosky@liberec.npu.cz

www.hrad-trosky.eu

Zřícenina gotického hradu založeného koncem 14. století pány z Vartenberka je jedním ze symbolů Českého ráje. Vybudování hradu na dvou strmých čedičových skaliscích učinilo z Trosek nedobytný hrad, který nepokořili ani husité. Při prohlídce se návštěvník seznámí s historií Trosek a může vystoupat na hradní věž Babu či na vyhlídku pod věží Pannu; obě místa skýtají jedinečné výhledy do okolí. V červenci a srpnu hrad nabízí i příležitostné ukázky chovu a výcviku dravých ptáků.

V roce 2011 se podařilo dokončit stabilizaci severní hradební zdi a bezpečnostní průchod pro návštěvníky.

Zákupy (zámek)

tel.: 487 857 278 / e-mail: zakupy@liberec.npu.cz

www.zamek-zakupy.cz

Zámek sloužil ve 2. polovině 19. století jako letní rezidence bývalého rakouského císaře Ferdinanda I. Při prohlídce zde najdeme nejen apartmá císaře a císařovny, ale i jídelnu či kapli, v níž se roku 1900 oženil následník rakousko-uherského trůnu František Ferdinand d'Este s hraběnkou Žofií Chotkovou. Všechny interiéry mají luxusní zařízení a jsou vyzdobeny nástrojnými malbami od Josefa Navrátila. Raritou je zachovaný osobní výtah z roku 1870. V zámeckém příkopu je chován medvěd brtník, při zámku je také francouzská zahrada a anglický park.

Roku 2011 se podařilo zrestaurovat další část cenného textilu z císařské jídelny. Návštěvníky atraktivní byly mimořádné vánoční prohlídky zámku.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ V JOSEFOVĚ

Okružní 418, 551 02 Jaroměř – Josefov / tel.: 491 509 539 / e-mail: josefov@josefov.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Josefově má působnost v Královéhradeckém kraji. V jeho spádovém území se nachází 2 981 nemovitých kulturních památek, 2 170 movitých kulturních památek, 17 národních kulturních památek, 7 památkových rezervací a 34 památkových zón. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Hrádek u Nechanic (zámek)

tel.: 495 441 244 / e-mail: zamek.hradek@josefov.npu.cz / www.hradekunechanic.cz

Zámek ve stylu tudorské gotiky nechal v letech 1839–1857 vystavět hrabě František Arnošt z Harrachu podle projektu anglického architekta Edwarda Bucktona Lamba. Některé architektonické prvky – portály, dřevěné obložení – byly dovezeny z Itálie a Rakouska.

Obrazovou výzdobu knihovny tvoří pozoruhodný soubor 12 obrazů z 18. století znázorňující anatomické anomálie. Souběžně bylo okolí upraveno jako krajinářský park.

Kuks (hospital)

tel./fax: 499 692 161

e-mail: hospital.kuks@josefov.npu.cz

www.hospital-kuks.cz

Na konci 17. století nechal na levém břehu Labe hrabě František Antonín Špork postavit lázeňský dům jako své letní sídlo. Brzy poté začal na pravém břehu budovat také zdravotnický ústav pro vojenské vysloužilce s konventem milosrdných bratří u sv. Trojice, známý především svou barokní sochařskou výzdobou od Matyáše Bernarda Brauna.

Náchod (zámek)

tel./fax: 491 426 201

e-mail: zamek.nachod@josefov.npu.cz

www.zamek-nachod.cz

Rozlehlý zámecký komplex o pěti nádvořích, původně gotický hrad založený v polovině 13. století, nechali na přelomu 16. a 17. století přestavět Smiřičtí na renesanční zámek. Pozdněrenesanční a barokní přestavby provedli Piccolominiové v 17. a 18. století. Návštěvníkům nabízí pět prohlídkových okruhů.

Opočno (zámek)

tel.: 494 668 216 / e-mail: zamek.opocno@josefov.npu.cz,

info@zamek-opocno.cz / www.zamek-opocno.cz

Renesanční zámek vystavěli Trčkové z Lípy v průběhu 2. poloviny 16. století. Barokizující úpravy prováděli Giovanni Battista Alliprandi a Jan Blažej Santini. V té době byly také sgrafitové fasády nahrazeny typickým červeným nátěrem. V zámku, obklopeném přírodně krajinářským parkem, jsou dochovány historické interiéry s bohatou sbírkou obrazů a historických zbraní.

Ratibořice (zámek)

tel./fax: 491 452 123 / e-mail: info@zamekratiborice.cz,

zamek.ratiborice@josefov.npu.cz / www.zamek-ratiborice.cz

Zámek v Ratibořicích nechal na počátku 18. století vybudovat Lorenzo Piccolomini jako své letní sídlo. V letech 1825–1826 proběhla rozsáhlá klasicistní přestavba. Současně zahájila Kateřina Vilemína Zaháňská přeměnu údolí řeky Úpy v přírodně krajinářský park. Poslední stavební úpravy provedla v 2. polovině 19. století a začátkem 20. století knížata Schaumburg-Lippe. Reprezentační i soukromé pokoje jsou zařízeny v duchu 1. poloviny 19. století.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ V PARDUBICÍCH

Zámek 5, 531 16 Pardubice / tel.: 466 797 711, fax: 466 797 779 / e-mail: info@pardubice.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Pardubicích má působnost v Pardubickém kraji. V jeho spádovém území se k 31. 12. 2011 nacházelo 2 080 nemovitých kulturních památek, 3 735 movitých kulturních památek, 19 městských památkových zón, 3 vesnické památkové zóny, 14 ochranných pásem, 3 městské památkové rezervace, 1 vesnická památková rezervace, 1 archeologická památková rezervace, 1 krajinná památková zóna, 1 památka UNESCO a 11 národních kulturních památek. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Kunětická hora (hrad)

tel.: 466 415 428

e-mail: kunetickahora@pardubice.npu.cz

www.hrad-kunetickahora.cz

Kunětická hora je charakteristickou dominantou východočeského Polabí. Již ve 2. polovině 14. století stál na jejím vrcholu rozsáhlý středověký hrad, který byl v 1. polovině 15. století přestavěn v pozdně gotickém a renesančním duchu. Na konci třicetileté války byl hrad dobyt švédskými vojsky, vypálený a vypleněný začal podléhat zkáze, kterou urychlila i těžba kamene. Po jejím zastavení ve 20. a 30. letech 20. století byla provedena zásadní rekonstrukce objektu dle projektu architekta Dušana Jurkoviče. Každoročně v letních měsících hostí hrad Kunětická hora *Letní divadelní scénu Východočeského divadla Pardubice* a multižánrový hudební festival *České hrady*.

Litice (hrad)

tel.: 465 320 627

e-mail: litice@pardubice.npu.cz

www.hrad-litice.cz

Hrad Litice byl založen koncem 13. století a svého vrcholu dosáhl za Jiřího z Poděbrad, po přestavbě v 15. století. Na významu ztrácí za Pernštejnů, na počátku 16. století, a za pánů z Bubna, v jejichž držení byl od roku 1562. Od poloviny 17. století přestal být trvale obýván a pomalu se měnil v malebnou zříceninu. První snahy o rehabilitaci památky začaly být podnikány koncem 19. století a vyvrcholily zastřešením hradního paláce ve 30. letech 20. století. Hrad leží na trase, na níž se každý rok v květnu koná oblíbený pochod *Přes tři hrady*.

Litomyšl (zámek, památka UNESCO)

tel.: 461 615 067

e-mail: litomyysl@pardubice.npu.cz

www.zamek-litomyysl.cz

Zámek v Litomyšli byl postaven mezi lety 1568–1581 ve stylu vrcholné renesance za Vratislava z Pernštejna. Barokními úpravami prošel za Trauttmansdorffů na počátku 18. století. Na konci 18. století, za Valdštejnů-Vartemberků, bylo zbudováno zámecké divadlo, které dnes patří k nejstarším dokladům památek tohoto druhu v Evropě. V roce 1999 byl komplex zámku a historického centra města zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Každoročně je zámek dějištěm mezinárodního operního festivalu *Smetanova Litomyšl*.

Slatiňany (zámek)

tel.: 469 681 112

e-mail: slatinany@pardubice.npu.cz

www.zamek-slatinany.cz

V 2. polovině 16. století byl ve Slatiňanech postaven zámek na místě bývalé gotické tvrze ze 13. století. Významné přestavby a rozšíření se zámek dočkal v 19. století díky šlechtickému rodu Auerspergů. Od poloviny 20. století je na zámku umístěna ojedinělá hipologická sbírka, vytvořená prof. Františkem Bílkem. V roce 2011 zde byla navíc otevřena nová prohlídková trasa, která představuje zámek jako rodové sídlo šlechtické rodiny Auerspergů. Rozlehlý zámecký park s romantickým jezírkem vybízí k příjemným procházkám, při nichž mohou návštěvníci zavítat i k ohradě s koňmi převalskými a k hřebčinu se starokladrubskými koňmi.

Vysočina (soubor lidových staveb)

tel./fax: 469 326 415

e-mail: slsvysocina@pardubice.npu.cz

www.vesely-kopec.eu

Soubor lidových staveb Vysočina je jedinou rozsáhlejší expozicí lidového stavitelství v Pardubickém kraji. Tvoří ji tři celky – Veselý Kopec, Svobodné Hamry a památková rezervace Betlém v Hlinsku. Stavby na Veselém Kopci, zasazené v původním krajinném prostředí, dokládají život a pracovní techniky drobných zemědělců a řemeslníků od poloviny 19. století do 50. let 20. století. Památková rezervace lidové architektury Betlém v Hlinsku je jedinečný urbanistický celek roubených domků drobných řemeslníků, nalézající se přímo ve středu města. Vodní kovací hamr v osadě Svobodné Hamry připomíná zdejší zaniklou železářskou výrobu. K oblíbeným každoročním akcím na Veselém Kopci patří *Masopust*, *Hrnčířská sobota*, *Posvícení*, *Bramborová sobota* či *Předvánoční jarmark*.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V TELČI

Hradecká 6, 588 56 Telč / tel. 567 213 116, fax 567 243 655 / e-mail: sekretariat@telc.npu.cz / www.npu-telc.eu

Územní odborné pracoviště v Telči má působnost v kraji Vysočina. V jeho spádovém území se nachází 3 057 nemovitých a 3 342 movitých kulturních památek, 6 památkových rezervací, 28 památkových zón a krajinná památková zóna Náměštsko. Na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO jsou zapsány: Telč – historické jádro města, Zelená hora – poutní kostel sv. Jana Nepomuckého, Třebíč – soubor židovské čtvrti, židovského hřbitova a baziliky sv. Prokopa. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Jaroměřice nad Rokytnou (zámek)

tel./fax.: 568 440 237

e-mail: jaromerice@telc.npu.cz

www.zamek-jaromerice.cz

Barokní komplex zámku v Jaroměřicích patří k nejmohutnějším zámeckým stavbám 1. poloviny 18. století u nás i v Evropě. Současnou podobu mu, přestavbou stávajícího renesančního zámku a připojením parteru ve francouzském stylu, vtiskl architekt Jakob Prandtauer. Na parter v 19. století navázal anglický park na druhé straně říčky Rokytné.

Pro návštěvnickou sezónu 2011 připravila správa zámku výstavu *Výchova šlechticů na Moravě*, zaměřenou na vzdělávání mladých aristokratů a také na osudy dětí, které vyrůstaly na jaroměřickém zámku. Na výstavě byly rovněž prezentovány předměty a hračky, které patřily malým šlechticům. Výstava byla tradičně součástí červnových vzdělávacích programů pro školní výlety.

Lipnice (hrad)

tel.: 569 486 189

e-mail: lipnice@telc.npu.cz

www.hrad-lipnice.eu

Založení hradu je datováno na počátek 14. století. Charakterizují jej dvojice hradních paláců a monumentálních obytných věží. V interiérech je možné obdivovat množství pozdně gotických prvků. Výjimečná je hradní kaple sv. Vavřince se zachovanými figurálními klenebními konzolami z 1. čtvrtiny 14. století.

Ministerstvo kultury ČR přidělilo v roce 2011 finanční prostředky na statické zajištění torza Velké věže, která byla po dobu stavebních prací vyřazena z prohlídkové trasy hradu. Pro návštěvníky bylo nově zpřístupněno třetí patro věže Samson.

Náměšť nad Oslavou (zámek)

tel./fax.: 568 620 319

e-mail: namest@telc.npu.cz

www.zamek-namest.cz

Původní hrad ze 13. století byl v letech 1565–1578 přebudován Žerotíny na honosné renesanční sídlo. Pozdější přestavby v 17. a 18. století se dotkly pouze interiérů. Dnes zde mimo jiné najdeme unikátní kolekci tapisérií nebo knihovnu s bohatým knižním fondem a štukovou klenbou s ojedinělou freskovou výzdobou. Součástí areálu jsou budovy takzvaného Vlašského dvora v předzámčí, anglický park a malá francouzská zahrada.

V roce 2011 byla na prohlídkové trase otevřena nová minipozice s názvem *Když k nám byl zaveden elektrický proud*, věnovaná historii elektrifikace zámku na počátku 20. století.

Telč (zámek, památka UNESCO)

tel.: 567 243 821 / e-mail: telc@telc.npu.cz / www.zamek-telc.eu

Renesanční zámek vznikl přestavbou gotického hradu, kterou v několika etapách realizoval Zachariáš z Hradce. Chloubou zámeckých interiérů jsou renesanční sály, především Zlatý, Modrý a Rytířský, s bohatě zdobenými vyřezávanými dřevěnými stropy. Komplex zámku a historického centra města je zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Zelená hora (památkový areál, památka UNESCO)

tel. 724 663 716 / e-mail: zel.hora@telc.npu.cz

www.zelena-hora.eu

Unikátní stavba ve stylu barokní gotiky patří k nejznámějším dílům architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela. Areál poutního kostela, postavený na půdorysu tvaru pěticípé hvězdy, je zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. V roce 2011 se v kostele uskutečnily čtyři koncerty duchovní hudby, kulturní program v rámci akce *Klášterní noc* a mimořádné adventní prohlídky při svíčkách.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISTIŠTĚ V BRNĚ

Nám. Svobody 8, 601 54 Brno / tel.: 542 536 111, fax: 542 536 217 / e-mail: brno@brno.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Brně působí na území Jihomoravského kraje a do jeho působnosti patří 7 okresů, 21 obcí s rozšířenou působností a 673 obcí. Na území Jihomoravského kraje se nachází celkem 9 132 kulturních památek, 29 národních kulturních památek, 4 259 nemovitých kulturních památek, 4 873 movitých kulturních památek, 3 městské památkové rezervace, 12 městských památkových zón, 9 vesnických památkových zón a 3 krajinné památkové zóny.

Na území v působnosti pracoviště se nacházejí 2 památky zapsané na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO – Lednicko-valtický areál (zapsaný v roce 1996) a vila Tugendhat v Brně (zapsaná v roce 2002).

V přímé správě pracoviště je 1 vila (od léta 2009), 9 státních zámků, 3 státní hrady a 1 hradní zřícenina.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bítov (hrad)

tel.: 515 294 736 / e-mail: bitov@brno.npu.cz / www.hradbitov.cz

Středověký královský hrad na skále nad řekou Dyjí byl založen na počátku 13. století a nese stopy mnoha přestaveb. Poslední z poloviny 19. století vtiskla novogotickou podobu zejména interiérům. V interiérech je k vidění sbírka rakouského romantického malířství, zbrojnice či největší evropská sbírka preparovaných psů.

Sezónní výstava byla věnována 75. narozeninám básníka a památkáře Jiřího Kuběny. Na nádvoří hradu se uskutečnila výstava soudobých větrných korouhviček *Fouká nad střechami aneb Aiolos na hradě Bítově*. Velmi úspěšná byla akce *Pocestně se sluší nasytit aneb na hradě to zavonělo*.

Bučovice (zámek)

tel.: 517 383 135 / e-mail: bucovice@brno.npu.cz
www.bucovice-zamek.cz

Perla moravské renesanční architektury, čtyřkřídlový arkádový zámek z poloviny 16. století v přízemí s umělecky náročně pojednanou výzdobou se štukovými a malovanými ornamenty a freskami. Raně barokní kašna na nádvoří pochází z dílny vídeňského císařského okruhu. Pravidelná francouzská zahrada se štěpníci.

Na zámku se již tradičně na zahájení sezóny konala výstava *Jaro na bučovickém zámku* a na konci roku akce *Andělské zvonění* – vánoční prohlídky slavnostně vyzdobených interiérů.

Kunštát (zámek)

tel.: 516 462 062 / e-mail: kunstat@brno.npu.cz

www.zamek-kunstat.eu

Nejstarší původně středověké šlechtické sídlo na Moravě z počátku 13. století s viditelnými fragmenty nejstarší stavby i pozdějších přestaveb ze 17. a 19. století. Zámek je obklopen rozsáhlým anglickým parkem ze 17. století. V polovině 15. století rodové sídlo pozdějšího českého krále Jiřího z Kunštátu a Poděbrad. Zařízené historické interiéry, kaple s bohatou výzdobou. Ve výstavních prostorách zámku se uskutečnila výstava věnovaná jedné z kapitol historie zámku, *Rod říšských hrabat Coudenhove-Honrichů*.

Lednice (zámek)

tel.: 519 340 128 / e-mail: lednice@brno.npu.cz / www.zamek-lednice.com

Zámek zasazený do rámce francouzské zahrady s unikátním skleníkem je obklopen rozsáhlým krajinářským parkem se stovkami exotických druhů stromů a keřů. Dnešní podoba zámku je výsledkem přestavby z let 1846–1858 v duchu anglické gotiky. Interiéry zámku

jsou bohatě vybaveny autentickým dobovým nábytkem. Dochovaná barokní jízdárna je dílem J. B. Fischera z Erlachu.

Vedle základní prohlídkové trasy mohou návštěvníci Lednice od sezóny 2011 navštívit nový prohlídkový okruh Pokoje princů a princezen z Liechtensteinu, zámecký skleník a park a v neposlední řadě nedaleký Janohrad. Jednou z neúspěšnějších akcí bylo představení opery G. Verdiho Nabucco v zámeckém parku.

Lysice (zámek)

tel.: 516 472 235

e-mail: lysice@brno.npu.cz

www.zameklysice.cz

Renesanční šlechtický zámek s rozsáhlou barokní a klasicistní úpravou. Bohatě vybavené interiéry s exotickými předměty, unikátní sbírka malovaných střeleckých terčů. Malebná zahrada a park s dřevěnou sloupovou kolonádou, oranžerií a fíkovnou.

Stálá expozice věnovaná spisovatelce Marii Ebner von Eschenbach a zámeckému divadlu nejsou jedinou možností, jak doplnit návštěvu zámku. Během sezóny se na zámku koná řada akcí, ať už se jedná o květinové výstavy, výstavy soudobého umění či koncerty a noční prohlídky interiérů i zahrady nebo akce pro děti.

Milotice (zámek)

tel.: 518 619 643

e-mail: milotice@brno.npu.cz

www.zamekmilotice.cz

Gesamtkunstwerk barokního umění.

Čtyřkřídlá budova s předzámčím, zahradou, rozsáhlým anglickým parkem a s bohatou sochařskou výzdobou je reprezentantem venkovského aristokratického bydlení, jehož bohaté interiéry, zejména sál předků, vyzdobili rakouští a italsí umělci.

V zámecké oranžerii je umístěna stálá expozice barokního sochařství, ale konají se tu i koncerty. Mezi nejúspěšnější akce na zámku patří specializované dětské prohlídky v dobových kostýmech pro děti mateřských a základních škol.

Nový Hrádek (zřícenina)

tel.: 515 296 215

e-mail: vranov@brno.npu.cz

www.novyhradek.net

Areál dnešní zříceniny situovaný v zalesněné členité krajině nad řekou Dyjí je tvořen dvěma hrady – gotickým s obytným palácem a předním hradem, který se vyvinul z předsunutého opevnění. Mezníkem ve vývoji byla třicetiletá válka, během níž byl hrad dobyt Švédy a pobořen. Od začátku 19. století sloužil jako odpočinkové místo šlechty při lovech.

Pernštejn (hrad)

tel.: 566 566 101 / e-mail: pernstejn@brno.npu.cz / www.npu.cz

Mimořádně zachovalý středověký hradní areál, neúspěšně dobývaný švédskými vojsky za třicetileté války. Fyzicky náročnější prohlídka členitého hradu umožňuje sledovat vývoj od gotické pevnosti přes renesanční palác, barokní a klasicistní interiéry až po romantismus 19. století. Jediné využití místního bílého mramoru jako stavebního kamene.

Návštěvnický velmi úspěšnou akcí byla ochutnávka jídel podle starých receptů, která se uskutečnila při příležitosti výstavy *Podzim na Pernštejně* i v rámci *Vánoc na sýpce*.

Rájec nad Svitavou (zámek)

tel.: 516 432 013 / e-mail: rajec@brno.npu.cz / www.zamekrajec.cz

Pozdně barokní architektura francouzského typu se zahradami a rozsáhlým anglickým parkem. Noblesně vyzdobené a zařízené rodové sídlo se pyšní ucelenou sbírkou barokního malířství a grafik stejně jako rozsáhlou empirickou knihovnou. Zámecké zahradnictví se proslavilo jednou z druhově nejpočetnějších sbírek kamélií v Evropě. Každoročně publikem dychtivě očekávané jsou výstavy kamélií, které se tentokrát konaly pod názvem *Kamélie a krása dřeva* a byly spojeny i s prohlídkou skleníků, v nichž se kamélie pěstují. Oblíbené jsou i další květinové akce v interiérech zámku, koncerty a výstavy v Galerii Kruh.

Uherčice (zámek)

tel.: 515 298 396 / e-mail: uhercice@brno.npu.cz / www.zamek-uhercice.cz

Rozsáhlý renesanční areál zámku se zahradami a anglickým parkem, přestavovaný ve stylu baroka významnými italskými architekty a umělci. Zámek ležící na samé hranici s Rakouskem a odsouzený v pásmu železné opony k zániku prochází postupnou a náročnou obnovou. *Znojemský hudební festival*, který se na zámku Uherčice tradičně koná, je spojen s dražbou vín, jejíž výtěžek je věnován na opravu oken v banketním sále.

Valtice (zámek)

tel.: 519 352 423 / e-mail: valtice@brno.npu.cz
www.zamek-valtice.cz

Zámek byl od roku 1560 až do roku 1945 hlavním rezidenčním sídlem Liechtensteinů. Na jeho architektonické podobě se po staletí podíleli nejlepší italští, rakouští i moravští umělci. Zámecké interiéry byly přístupné návštěvníkům už od 19. století, vždy v době, kdy majitelé pobývali mimo rezidenci. Pod správou zámku Valtice patří také Rendez-vous, letohrádek v Lednicko-valtickém areálu se samostatným prohlídkovým okruhem a Kolonáda na Raistně.

Akce pro návštěvníky zámku Valtice jsou často věnovány hudbě, jídlu a vínu. V roce 2011 mezi nimi dominoval koncert Jaroslava Svěceného, Hradišťanu, prodejní výstava růžových vín, *Valtické vinné thry* či *Ice Wine du Monde* – výstava ledových vín.

Veveří (hrad)

tel.: 549 420 164 / e-mail: veveri@brno.npu.cz

www.veveri.cz

Zeměpanský hrad vybudovaný před polovinou 13. století prožíval největší slávu ve století 14., kdy byl jedním ze sídel moravských markrabat z rodu Lucemburků. Na začátku 20. století zde pobýval i příští britský premiér Winston Churchill. Hrad ležící uprostřed lesů nedaleko Brna se majestátně tyčí nad vodní plochou přehradní nádrže s výletní lodní dopravou.

Hrad, který se díky svému osudu v minulém období nemůže chlubit bohatostí interiérů, nabízí návštěvníkům řadu akcí ve svém areálu: *Lughnasadh 2011* – keltský svátek zní, programy pro děti, divadelní představení či ochutnávky.

Vranov nad Dyjí (zámek)

tel.: 515 296 215 / e-mail: vranov@brno.npu.cz / www.zamekvranov.cz

Původně středověký královský hrad na skále nad řekou Dyjí. Dnešnímu baroknímu zámku obklopenému přírodním parkem dominuje impozantní oválná architektura sálu předků, který pro rod Althannů vystavěl J. B. Fischer z Erlachu a freskami vyzdobil J. M. Rotmayr. Reprezentativní, bohatě zdobené interiéry dokumentují šlechtické bydlení 18. a 19. století.

Sezónní výstava *Dámský salon* se tentokrát věnovala ženskému světu na šlechtických sídlech od konce 18. století do konce 19. století. V kapli byli vystaveny obrazy Anny Sypěnové, v galerii na nádvoří ve spolupráci s CHKO Podyjí *Krajina Podyjí ve fotografii*.

Vila Stiassni

Hroznová 14, 602 00 Brno-Pisárky

Městská vila manželů Alfreda a Hermine Stiassnych s velkoryse koncipovanou zahradou na ploše 30 000 m², postavená v letech 1927–1928 podle návrhu Ernsta Wiesnera, je jedním z dokladů mezinárodního významu brněnské meziválečné architektury.

V roce 2011 se ve vile konalo několik důležitých společenských akcí a setkání. Ve spolupráci s VUT se uskutečnily 2 výstavy prací studentů architektury.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OLOMOUCI

Horní náměstí 25, 771 11 Olomouc / tel.: 585 204 111, fax: 585 229189 / e-mail: sekretariat@olomouc.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Olomouci má působnost v Olomouckém kraji. V jeho spádovém území se k 31. 12. 2011 nacházelo 13 národních kulturních památek, 2 163 nemovitých památek, 3 památkové rezervace a 24 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO je zapsán Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci.

V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bouzov (hrad)

tel.: 585 346 202

e-mail: bouzov@olomouc.npu.cz

www.hrad-bouzov.cz

Dnes pohádkový hrad přebudovaný v letech 1895–1912 velmistrem Evženem Habsburským na romantické sídlo. První zmínky o jeho majitelích pochází z počátku 14. století.

Jánský Vrch (zámek)

tel.: 584 440 286

e-mail: janskyvrch@olomouc.npu.cz

www.janskyvrch.cz

Původně gotický hrad s první zmínkou z roku 1307. Od druhé poloviny 14. století sídlo vratislavských biskupů, kteří jej přestavěli na renesanční zámek.

Příkazy (soubor staveb lidové architektury)

tel.: 585 967 310

e-mail: prikazy@olomouc.npu.cz

www.hanackeskanzen.cz

Příkazy u Olomouce patří svou architekturou a historií mezi typické hanácké vesnice, kde se uchovaly i žudry, dříve charakteristická součást hanáckého gruntu.

Šternberk (hrad)

tel.: 585 012 935

e-mail: sternberk@olomouc.npu.cz

www.hrad-sternberk.cz

Nejstarší části pocházejí patrně z druhé poloviny 13. století. Hrad, spíše zřícenina, byl obnoven Janem II. z Lichtenštejna ve stylu historického romantismu.

Velké Losiny (zámek)

tel.: 583 248 380

e-mail: velkelosiny@olomouc.npu.cz

www.zamek-losiny.cz

Na místě dnešního zámku stávala původně gotická vodní tvrz. Po roce 1531 byla přebudována na honosný renesanční zámek s trojpodlažními arkádami.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V KROMĚŘÍŽI

Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž / tel.: 573 301 411, fax: 573 301 419 / e-mail: prijmeni@kromeriz.npu.cz
www.npu.cz, www.facebook.com/npukm, www.nczk.cz

Územní odborné pracoviště v Kroměříži má působnost ve Zlínském kraji. V jeho spádovém území se nachází 1 611 nemovitých památek, 2 555 movitých památek, 13 národních kulturních památek, 4 památkové rezervace a 17 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO je zapsán Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži. V přímé správě pracoviště jsou 4 památkové objekty. Všechny tyto objekty jsou zpřístupněny veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Buchlov (hrad)

tel.: 572 595 161 / e-mail: buchlov@kromeriz.npu.cz
www.hrad-buchlov.cz

Hrad Buchlov byl založen v 1. polovině 13. století pravděpodobně českým králem Přemyslem Otakarem I. Ze stavebně-historického hlediska se hrad řadí do přechodného období románsko-gotického. Hrad byl založen jako významný strategický bod a správní středisko se soudní pravomocí, takzvaným loveckým právem. Prohlídkové trasy vedou prostorami pozdně románskými přes ranou gotiku, renesanci, baroko až po expozici 19. století.

Buchlovice (zámek)

tel.: 572 434 240 / e-mail: buchlovice@kromeriz.npu.cz / www.zamek-buchlovice.cz

Zámek Buchlovice patří k nejvýznamnějším barokním šlechtickým sídlům na území České republiky. Stavba zámku byla zahájena těsně před rokem 1700 bohatým a urozeným hrabětem Janem Dětřichem Petřvaldským, který zámek zamýšlel jako galantní dar své manželce Anežce Eleonoře z italského rodu Collona. Snad proto byly u některého z předních vídeňských architektů té doby objednány italsky orientované plány ve stylu takzvané villy rustica. Výsledkem několikrát přepracovaného architektonického konceptu je nejčistší příklad italské barokní vily ve středoevropském prostoru. Kolem zámku byla od začátku budována nádherná barokní zahrada.

Kroměříž (arcibiskupský zámek a zahrady, památka UNESCO)

tel.: 573 502 515 / e-mail: zamek@kromeriz.npu.cz / www.zamek-kromeriz.cz

Reprezentační palác a jeho zahrady byly rezidencí olomouckých biskupů a sídlem jejich manské organizace. Na místě původního velkomoravského hradiska vznikl gotický hrad, později přestavený na renesanční. V třicetileté válce byl hrad zničen švédskými vojsky a na jeho místě byl do konce 17. století postaven rozhodnutím biskupa Karla II. z Lichtensteinu-Kastelcorna honosný raně barokní palác. Komplex zahrad (Podzámecká zahrada a Květná zahrada) a zámku v Kroměříži byl roku 1995 zařazen mezi národní kulturní památky České republiky a od roku 1998 je zapsán na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Vizovice (zámek)

tel.: 577 452 762

e-mail: vizovice@kromeriz.npu.cz

www.zamek-vizovice.cz

Zámek ve Vizovicích nechal v polovině 18. století vystavět Heřman Hanibal z Blümegenu. Zámecké interiéry jsou bohatě zařízeny ve stylu baroko, rokoko, empír i biedermeier a vybaveny sbírkami porcelánu, orientálních předmětů i množstvím předmětů denní potřeby. Nejcennější kolekcí je rozsáhlá sbírka obrazů z 16.–19. století se vzácným souborem děl nizozemského malířství a pracemi významných českých autorů. Působivý a autenticky dochovaný interiér zámecké kaple je dílem mistra moravského sochařství Ondřeje Schweigla, jehož sochy zdobí i celoročně přístupnou zámeckou zahradu.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V OSTRAVĚ

Korejská 12, 702 00 Ostrava-Přívoz / tel.: 595 133 911, fax: 595 133 900 / e-mail: ostrava@ostrava.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Ostravě má působnost v Moravskoslezském kraji. V jeho spádovém území se nachází 3 111 nemovitých kulturních památek a 3 415 movitých kulturních památek, 13 národních kulturních památek, 5 památkových rezervací, 24 památkových zón a 37 památkových ochranných pásem. Na území Moravskoslezského kraje se nachází také 8 zpřístupněných instalovaných objektů, z nichž tři jsou ve správě územního odborného pracoviště v Ostravě.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Důl Michal (technická památka)

tel.: 596 231 160 / e-mail: dulmichal@ostrava.npu.cz / www.dul-michal.cz

Důl Michal byl založen ve 40. letech 19. století. Jeho dnešní podoba však pochází z let 1913–1915, kdy byl přestavěn podle projektu Františka Fialy. Přestavba byla spojena s modernizací technického zařízení a přechodem od parní energie k elektrické. Důl byl uzavřen na počátku 90. let a v roce 2000 zpřístupněn veřejnosti.

Za unikátní je považován soubor povrchových strojů zachovaný na místě provozu, a to ve společné hale strojovny a kompresorovny. Návštěvníci mohou „zažít“ každodenní realitu kamenouhelného dolu a vnímat ještě nedávnou přítomnost lidí, kteří zde pracovali. Každou návštěvnickou sezonu jsou otevřeny nové dobové instalace provozů dolu. V prostorách areálu se konají rovněž výstavy, koncerty a edukační programy pro děti a mládež.

Hradec nad Moravicí (zámek)

tel.: 553 784 074

e-mail: hradecnadmoravici@ostrava.npu.cz

www.zamek-hradec.cz

Zámecký areál tvoří empírový Bílý zámek, novogotický Červený zámek, Bílá věž a zámecký park. Jeho celková rozloha činí 136 hektarů. Knižecí a posléze královský hrad Přemyslovců se od konce 16. století proměňoval v renesanční sídlo a během 19. století jej Lichnovští z Voštic, kteří vlastnili hradecké panství v období let 1778–1945, podrobili empírovým a historizujícím přestavbám.

Zámek Hradec nad Moravicí je jediným instalovaným objektem Moravskoslezského regionu s dochovaným kmenovým mobiliářem. Významným počinem poslední doby se stalo zpřístupnění prostor v Bílé věži. Areál zámku bývá celoročně centrem mnoha kulturních a společenských akcí. Nejvýznamnější hudební událostí sezony je již tradičně *Beethovenův Hradec*, jehož 50. ročník proběhl v roce 2011.

Raduň (zámek)

tel.: 553 796 119 / e-mail: radun@ostrava.npu.cz / www.zamek-radun.cz

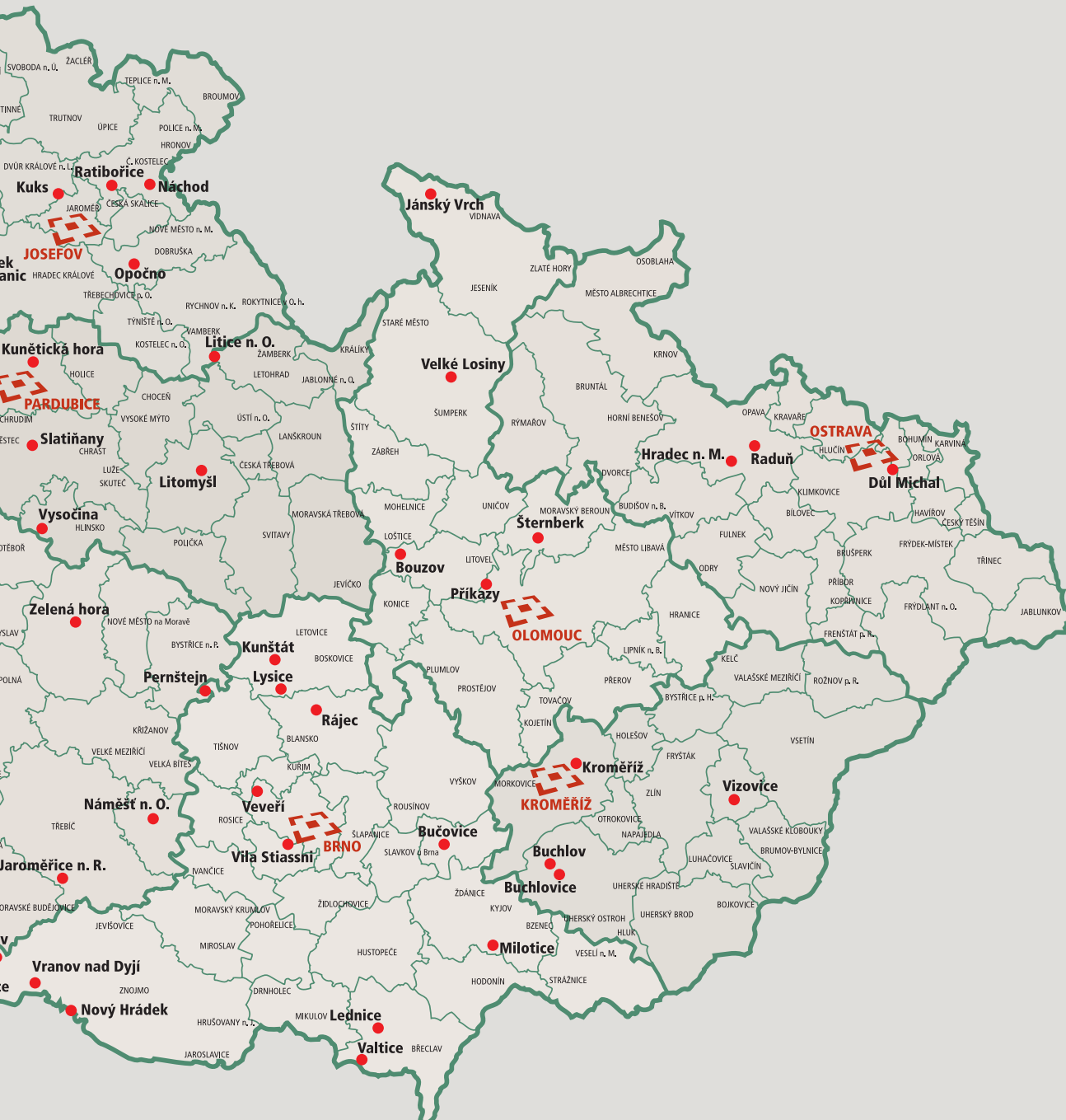
Původní středověká tvrz byla ve 2. polovině 16. století přestavěna na renesanční sídlo Tvorkovských z Kravař. Další výraznou proměnou, a to pozdně klasicistní, prošel areál až během 1. poloviny 19. století za Larisch-Mönnichů a posléze Blücherů z Wahlstattu, kteří raduňský zámek využívali jako svou letní, přepychově vybavenou rezidenci, obklopenou krajinářským parkem se třemi rybníky, okrasnými zahradami a oranžérií. Od roku 2004 je oranžerie a květná zahrada s výjimečnou kolekcí okrasných rostlin, citrusovníků a sukulentů po celkové rekonstrukci přístupná veřejnosti. V roce 2011 byla započata rovněž celková památková obnova sýpky.

V návštěvníkové sezoně 2011 proběhla výstava *Kočárky a panenky*. Unikátní kolekce 13 dětských a loutkových kočárků z období let 1880–1952 byla restaurována vlastní konzervátorskou dílnou a doplněna výbavou podle historických předloh.

Mapa jednotlivých územních odborných pracovišť NPÚ a zpřístupněných objektů v jejich správě

Rejstřík zpřístupněných objektů ve správě NPÚ

Bečov nad Teplou _ 58	Krásný dvůr _ 61	Ratibořice _ 68
Benešov nad Ploučnicí _ 60	Kratochvíle _ 52	Rožmberk _ 53
Bezděz _ 64	Kroměříž _ 81	Říp _ 63
Bítov _ 73	Křivoklát _ 47	Sázava _ 48
Bouzov _ 78	Kuks _ 67	Schwarzenberská hrobka Domanín _ 53
Brno – vila Stiassni _ 77	Kunětická hora _ 69	Slatiňany _ 70
Březnice _ 46	Kunštát _ 74	Sychrov _ 66
Bučovice _ 73	Kynžvart _ 59	Šternberk _ 79
Buchlov _ 80	Landštejn _ 52	Švihov _ 57
Buchlovice _ 80	Lednice _ 74	Telč _ 72
Červená Lhota _ 50	Lemberk _ 65	Točník a Žebrák _ 48
Český Krumlov _ 50	Libochovice _ 62	Trosky _ 66
Dačice _ 51	Lipnice _ 71	Třeboň _ 53
Duchcov _ 60	Litice _ 69	Třeboň/Domanín – Schwarzenberská hrobka _ 53
Důl Michal _ 82	Litomyšl _ 70	Uherčice _ 76
Frýdlant _ 64	Lysice _ 74	Valeč _ 59
Grabštejn _ 65	Manětín _ 56	Valtice _ 76
Hamousův statek ve Zbečně _ 48	Milotice _ 75	Velhartice _ 57
Házmburk _ 61	Mnichovo Hradiště _ 48	Velké Březno _ 63
Hluboká _ 51	Mníšek pod Brdy _ 48	Velké Losiny _ 79
Horšovský Týn _ 55	Most _ 62	Veltrusy _ 49
Hořovice _ 46	Náchod _ 68	Veveří _ 77
Hradec nad Moravicí _ 83	Náměšť nad Oslavou _ 72	Vila Stiassni _ 77
Hrádek u Nechanic _ 67	Nebílovy _ 56	Vizovice _ 81
Hrubý Rohozec _ 65	Nové Hrady _ 52	Vranov nad Dyjí _ 77
Jánský Vrch _ 78	Nový Hrádek _ 75	Vysočina _ 70
Jaroměřice nad Rokytnou _ 71	Opočno _ 68	Zahrady pod Pražským hradem _ 49
Jezeří _ 60	Ostrava – Důl Michal _ 82	Zákupy _ 66
Jindřichův Hradec _ 51	Pernštejn _ 75	Zbečno – Hamousův statek _ 48
Karlštejn _ 46	Plasy _ 56	Zelená hora _ 72
Kladruby u Stříbra – Pozorka _ 55	Ploskovice _ 62	Zlatá Koruna _ 54
Konopiště _ 47	Příkazy _ 79	Zubrnice _ 63
Kozel _ 56	Rabí _ 57	Zvíkov _ 54
Krakovec _ 47	Raduň _ 83	Žleby _ 49
	Rájec nad Svitavou _ 76	

VI. Hospodaření Národního památkového ústavu

Hospodářský výsledek NPÚ za rok 2011 po zdanění

Pracoviště NPÚ	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Ústřední pracoviště	19 489,70	0,00	19 489,70
ÚOP v hl. m. Praze	2 111,00	0,00	2 111,00
ÚOP středních Čech v Praze	13 120,11	229 592,14	242 712,25
ÚOP v Českých Budějovicích	50 132,98	57 611,74	107 744,72
ÚOP v Plzni	63 153,12	56 463,10	119 616,22
ÚOP v Lokti	-82 379,34	105 636,66	23 257,32
ÚOP v Ústí nad Labem	968,90	879,67	1 848,57
ÚOP v Liberci	2 050,01	201 112,13	203 162,14
ÚOP v Pardubicích	548,79	41 507,79	42 056,58
ÚOP v Josefově	16,26	23 254,99	23 271,25
ÚOP v Brně	-29 833,20	29 833,20	0,00
ÚOP v Telči	-7 000,00	5 427,06	-1 572,94
ÚOP v Kroměříži	24 241,02	-24 241,02	0,00
ÚOP v Ostravě	-1 752,63	1 752,63	0,00
ÚOP v Olomouci	0,00	9 979,34	9 979,34
Celkem	54 866,72	738 809,43	793 676,15

Vyhodnocení dosaženého hospodářského výsledku

Hospodaření NPÚ v roce 2011 skončilo celkovým přebytkem ve výši 793 676,15 Kč. V hlavní činnosti byl dosažen zisk 54 866,72 Kč a v jiné činnosti 738 809,43 Kč.

Vztaženo k celkovému obratu organizace, který roku 2011 překročil 1 297 milionů Kč, lze hospodaření Národního památkového ústavu v tomto období označit za vyrovnané, tedy blízké stavu, kdy náklady a výnosy jsou téměř v rovnováze. V případě státní příspěvkové organizace, která není zřízena za účelem dosahování zisku, je tento výsledek hospodaření naplněním plánovaného cíle v této oblasti.

Vlastní výnosy celkem

Plán vlastních výnosů za NPÚ jako celek byl splněn na 104 %. Mezi objemově nejvýznamnější položky, které se na uvedeném čtyřprocentním překročení tohoto ukazatele podílely rozhodující měrou, patří především tržby ze vstupného s celkovým překročením rozpočtované částky o 30 332 tisíc Kč a příjmy z pronájmů, kdy skutečnost byla oproti očekávanému předpokladu o 13 015 tisíc Kč vyšší.

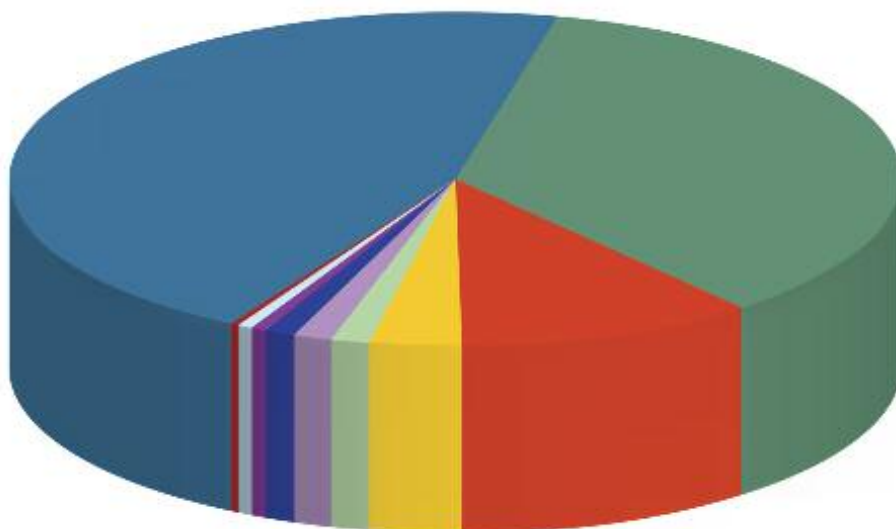
V případě tržeb ze vstupného bylo dosaženo jejich překročení jednak mírným zvýšením vstupného na vybraných objektech, ale především zvolením vhodné marketingové strategie, rozšířením nabídky prohlídkových tras a zkvalitněním nabídky doprovodných programů a kulturních akcí pořádaných na zpřístupněných hradech a zámcích. Významnou roli sehrály i vhodné klimatické podmínky pro návštěvu památek v hlavní sezóně. Nejvyšší návštěvnost byla zaznamenána v roce 2011 na objektech spravovaných NPÚ v Jihočeském kraji, kde počet návštěvníků činil celkem 1 049 tisíc osob. Nejnavštěvovanějšími objekty zde byly státní hrad a zámek Český Krumlov a státní zámek Hluboká nad Vltavou. Ke zvýšení vlastních výnosů přispěla i úspěšná výstava *Rožmberkové* ve Valdštejnské jízdárně v Praze, otevření Hradního muzea v Českém Krumlově, s celoročním provozem, i převzetí správy Zahrad pod Pražským hradem, které byly až do konce roku 2010 provozovány externím nájemcem.

K překročení plánovaných příjmů z nájemného vedlo zvýšení nájemného a získání mimořádných výnosů z filmování a podobných akcí organizovaných na atraktivních objektech ve správě NPÚ.

Náklady z činnosti

Pro dosažení vyrovnaného výsledku hospodaření v uplynulém roce byl rozhodující příznivý vývoj čerpání nákladů v souladu s dosaženými vlastními výnosy (plán nákladů byl splněn na 102 %). V oblasti spotřeby materiálu a energií bylo vlivem přijetí úsporných opatření dosaženo významných úspor. Spotřeba materiálu činila 89 % a spotřeba paliv 70 % rozpočtu. Dosažené vyšší vlastní výnosy oproti předpokladu byly investovány především do zlepšení stavu spravovaných objektů, což se odrazilo v překročení rozpočtu nákladů na opravy a udržování o celých 24 %. Havárie vzniklé během roku byly financovány především zapojením Fondu reprodukce majetku, nebo náhradami od pojišťoven.

Rozhodující zdroje financování NPÚ v roce 2011

Provozní dotace	(618 667 tis. Kč)
Vlastní výnosy	(484 401 tis. Kč)
Správa majetku ve vlastnictví státu	(143 174 tis. Kč)
Věda a výzkum	(32 317 tis. Kč)
Výkupy	(4 041 tis. Kč)
Archeologický výzkum	(4 000 tis. Kč)
Restaurování	(3 583 tis. Kč)
UNESCO	(1 870 tis. Kč)
Integrovaný systém ochrany	(1 657 tis. Kč)
Kulturní aktivity	(926 tis. Kč)

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Na základě ust. § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů předkládáme následující počty věcí, vyřizovaných v intencích tohoto zákona v roce 2011:

Počet žádostí, podaných podle InfZ: 143

Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 62

Počet odvolání podle § 16 InfZ proti rozhodnutí o odmítnutí, předaných MK: 37

Počet stížností, podaných podle § 16a InfZ, předaných MK: 14

Počet stížností podle § 16a InfZ, vyřízených formou autoremedury: 13

(Důvodem podání převážné většiny stížností byl tvrzený neúplný rozsah poskytnutých informací, v případě oprávněnosti byla informace doplněna, vydáno rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti, nebo věc předána nadřízenému orgánu se žádostí o potvrzení postupu povinného subjektu.)

Rozsudek soudu ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c) InfZ byl vydán Městským soudem v Praze dne 20. 12. 2011 pod čj. 8 A 241/2010-52, opis podstatné části odůvodnění rozsudku je část obsahující tento závěr:

Řízení, v němž povinný subjekt vydává rozhodnutí o odmítnutí žádosti podle § 15 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, je správním řízením, jež se mimo jiné spravuje též zákonem č. 500/2004 Sb., správním řádem. V této věci je třeba vycházet z ust. § 20 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím, podle něhož pokud tento zákon nestanoví jinak, použijí se při postupu podle tohoto zákona

a) pro rozhodnutí o odmítnutí žádosti

b) pro odvolací řízení a

c) v řízení o stížnosti pro počítání lhůt, doručování a náklady řízení

ustanovení správního řádu; dále se při postupu podle tohoto zákona použijí ustanovení správního řádu o základních zásadách činnosti správních orgánů, ustanovení o ochraně před nečinností a ustanovení § 178; v ostatním se správní řád nepoužije.

Je-li tedy stanoveno, že pro rozhodnutí o odmítnutí žádosti se použijí ustanovení správního řádu, pak není důvod z toho vylučovat práve ust. § 15 odst. 4 správního řádu, neboť tato norma se obecně vztahuje na vedení řízení: je-li o odmítnutí žádosti rozhodováno ve správním řízení, použijí se všechny normy, jež se tohoto řízení týkají, tedy i ust. § 15 odst. 4 správního řádu.

Náklady na právní zastoupení byly v tomto případě plat zaměstnance oddělení právního v rámci pracovní náplně – povinný subjekt nebyl zastoupen advokátem a uhradil žalobkyni náklady řízení ve výši 6 760,- Kč.

Výhradní licence ve smyslu § 18 odst. 1 písm. d) InfZ nebyla vydána žádná.

VII. English Summary

I. Introduction by the Director-general

Dear readers,

The year 2011 was another year of important activities for the National Heritage Institute (NPÚ) in both areas of its competence – the vocational component of monument care and the management of heritage monuments open to the public. This was the first year, however, when the NPÚ's demanding agenda had to be secured with a significantly reduced number of employees. Governmental austerity directives meant the release of nearly a hundred NPÚ employees at the end of 2010, and we entered 2011 with operational funds at over 60 million crowns less than the year before. The budget reductions were originally supposed to target salaries, but this would have resulted in twice as many employees leaving, resulting in a serious threat to our institute's activities. Finally, the NPÚ agreed with its founder to divide the planned ten percent reduction evenly between salaries and other material costs. Although the number of employees was reduced, the amount of responsibilities was not, so several measures had to be taken to secure their successful implementation. The missing budget funds had to be covered in any case, amounting to about 1.2 billion crowns per year, over a third of which comes from the NPÚ's own revenues. In addition to optimizing admission revenues from NPÚ-managed monuments and centralizing public tenders, a multi-source financing system was more intensively integrated into the budget not only for investments, but also for scientific research. NPÚ was very successful in receiving grants in 2011 from the Applied Research and Development of National and Cultural Identity Programme (NAKI), which meant a total of annual benefits of about 75 million crowns from 2012 to 2015 in nine different approved projects. If we add the programme successful in the 2010 NAKI public competition in the amount of ca. 24 million crowns, this brings the amount that the NPÚ gained for scientific research activities until 2015 to about 100 million crowns. Based on the NPÚ's status as a scientific research organization and its good results in institutional research in 2005–2011, it gained another 15.8 million crowns for 2012 from support for long-term conceptual development to research organizations. This means that until 2015, NPÚ is able to dispose of benefits of between 116 to 160 million crowns, providing that the benefits for the development of scientific research organizations remain the same.

In other activities, the National Heritage Institute prepared other applications and projects aimed at gaining funds primarily for renovating the properties in its care. A few examples are projects prepared for gaining funds from the State-owned Property Management programme (SMVS, originally part of the ISPROFIN programme), financial mechanisms of the European Economic Area and Norway, plus the possibility of drawing funds from other lesser grant programmes such as the Programme of Care for Rural Heritage Reservations, Rural Heritage Zones and Landscape Heritage Zones, and the Programme for the Support of Rescue Archaeological Surveys.

Many thanks naturally go to the castellans and all employees of NPÚ cultural property management for a successful season at monuments open to the public. This season brought in about 380 million CZK from admissions and more than 50 million CZK from rental fees, which is about 15 % more than the previous year.

Another notable change implemented in 2011 in cultural property management is the adjustment of visitor operation policies for the monuments. These changes were based on comments and requests made by visitors themselves, but also drew from experiences gained from our neighbouring countries. The objective was to improve the quality of services, for example by adjusting the opening hours and cancelling the traditional closure of NPÚ monuments on certain days. The Institute also evened out admission prices by offering a number of discounts for loyal visitors, one-time discounts for important days and holidays, and group and family discounts.

There were also a number of cultural events and projects held under the National Heritage Institute's name, all of which added to the excellent

results of this year's visitor season. A few of the most important can be briefly mentioned here. The main theme of 2011, for example, was the Year of the Rožmberks project and its largest cultural event, the exhibition *The Rožmberks: a Family of Great Czech Noblemen and their Journey Through History* in the Wallenstein Riding Hall in Prague, the second year of the *Open Garden & Squares Weekend*, the third year of the interactive project *Living Monuments*, and NPÚ's biggest event of the year, *Night of Castles and Chateaux 2011*, which drew 20,000 visitors to more than seventy monuments around the entire Czech Republic with a wide array of cultural programmes.

The professional staff of the monument care department was also busy presenting its activities to the public in 2011. Two major themes that the NPÚ devoted its energies to are certainly worth mentioning. The first and largest was the project *The New in the Old (Contemporary Architecture and the Historic City)* which had already begun in 2010, but for which a specialized web database was prepared in 2011 which provided visitors with examples of both high-quality and less successful new structures added to historically protected areas. This NPÚ campaign, lasting from October 2010 to March 2011, culminated in the Jaroslav Fragner Gallery exhibition in September of 2011 as well as the all-day conference entitled *The New in the Old* on 27 October 2011, intended to provide discussion space to professional and executive historical architects with contemporary architects. The second theme for 2011 was *Baroque Statues in the Landscape*, which is an unmistakable Czech phenomenon. Unfortunately, these statues have been disappearing from their original sites in recent years. NPÚ addressed this topic mostly in the second quarter of 2011, but the accompanying thematic events, such as the photographic competition, took place into the autumn months. A very interesting specialized database emerged from this theme as well, which is still active and updated at www.npu.cz/barokni-socha. Another event was the second annual NPÚ lecture series entitled *Heritage Properties a Bit Differently*, targeted towards anyone interested in new information from the world of historical monument care, and which has gained a strong public following in Prague.

The primary focal point of the monument care department, aside from its responsibilities as indicated in Act No. 20/1987 Coll. as amended, lies mainly in resolving many Profile Assignments as established by the Czech Ministry of Culture for 2011. The NPÚ continued in its research of historically protected areas and in the subsequent submission of proposals for declarations and adjustments of heritage reservation boundaries, it developed a philosophy of protection for the cultural landscape of the Czech Republic, a method of planning for heritage reservation and heritage zone protection as well as a method of evaluating the condition and monitoring of the Czech heritage fund, it prepared proposals for the inscription of cultural properties on the UNESCO World Cultural and Natural Heritage List, and it cooperated in the organization of an international workshop for the periodic monitoring of cultural properties that are already on the World Heritage List. This very thorough, long-term, and systematic work on the assignments deserves a warm expression of thanks to the employees of the monument care department.

In retrospect, 2011 was a very demanding year. The significant events that the NPÚ employees participated in have been mentioned, but the normal agenda of the Institute remains an important part of the workload that the employees carry out on a daily basis, from expert statements for state administration to the constantly changing conditions of the complicated financial and economic statements. Definitely worth mention is the difficult preparation for the transfer from a normal agenda to the new electronic filing service that had to be completed by 31 December 2011, updating the databases as well as the computer applications used for cultural property management, amending the internal regulatory base of the NPÚ, and the detailed negotiations around NPÚ's new Collective Contract. All of these "operational" activities are the base upon which the NPÚ's scientific research, expert, cultural-social, and promotional activities stand and

are developed. By conscientiously executing each of these activities, the National Heritage Institute creates an irreplaceable function for itself in society and in the process of historical monument care.

Many of the events and activities mentioned would not have been possible without the close cooperation of other subjects. This is why we would like to sincerely thank all those who cooperate and sympathize with our institution and who support it in its efforts to improve in the fulfilment of its mission to the public.

Ing. arch. Naďa Goryczková
Director-general

II. The National Heritage Institute – the Characteristics of its Remit and Activities

The National Heritage Institute (NPÚ) is a specialist and research organization for state monument care and heritage preservation with a state-wide sphere of activity. It is a state-supported organization in the sense of the valid law on state heritage preservation (Act No. 20/1987 Coll., as amended) and is directed by the Czech Ministry of Culture.

The NPÚ is divided organizationally between the Central Department in Prague (ÚP) and Regional Departments (ÚOP) in individual regions.

The Central Department directs the entire activity of the NPÚ and directly handles the business of state heritage management within the range of circumscribed internal provisions. The Regional Departments supervise national heritage work within their regional sphere of activity.

The NPÚ, as a specialist and research organization for state heritage management, handles and executes basic and applied scientific research and other specialist, pedagogical, educational, publishing, and promotional activities directed towards ensuring quality expertise in the management of cultural monuments and heritage conservation areas.

The main activities of the NPÚ can be divided into two basic groups:

research and development, as well as specialist and methodological activities streamlining the management of monuments under its ownership, and the administration of other entities, including heritage conservation areas;

management of the collection of cultural monuments open to the public, in particular castles and country houses (chateaux) that are directly under NPÚ management, while also providing methodological assistance to owners of monuments open to the public.

More information on the activities of the National Heritage Institute can be found on its English website at: www.npu.cz/en/npu.

III. Selected Examples of Cultural Monument Renovations

The Czech Republic holds a large amount of national cultural monuments, cultural monuments, heritage reservations, and heritage zones. Unfortunately, many buildings and moveable properties are in severe condition and require renovation. Each year, the National Heritage Institution supervises a wide array of renovations carried out on cultural monuments, sometimes even itself renovating monuments that have been entrusted into its care.

The year 2011, for example, saw the completion of the extensive reconstruction of the roof trusses, roof, and repair of part of the **facade of the new convent of the Kladruby Monastery** which began in 2004. The repair of the roof construction above the western wing, as well as the new construction of the northern and southern wing of the new convent, represent more than simply a very ambitious carpentry project – this was a return to original technology in which the new roof trusses were created as bound, combined, and with dragon beams into a horizontal truss construction. The necessary stabilization and replacement of damaged and extinct bearing constructions enabled the reconstruction itself and repair of the trusses. Roofing the eastern wing, modified in the 19th century, was not part of the reconstruction.

Renovation of the offices of the regional department of the NPÚ in Ústí nad Labem was also completed, this time in the **castle in Ústí nad Labem – Krásné Březno**.

The architectural renovation of both castle buildings began in the beginning of 2009 and was completed in September of 2011. The layout of the Old Castle was not fundamentally changed during this renovation,

since previous repairs had already modified the spaces into offices. There were two Classicist floors discovered during the renovation which were renewed and presented. The construction work on the outside of the buildings mostly affected the roofs – the roof trusses were repaired, new roofing tiles were installed, and the facade was of course renovated. The facades of both castles were carefully repaired, and new limestone facade coats were applied.

The year 2011 also saw the completion of the six-year construction and restoration of the wall murals and stonework elements of the cloister of the former **Dominican Monastery in České Budějovice**, one of the most valuable monuments of Gothic architecture in South Bohemia. The work included detailed archaeological, historical architectural, and restoration research that brought a number of discoveries. One such discovery was of a monumental portal from the end of the 13th century in the eastern wing of the cloister underneath younger wall layers, which leads to the monument's no longer existent capitulary hall. Restorers also discovered Medieval wall murals displaying, for example, scenes from the life of St. Augustine, the death of the Virgin Mary, and a very unique mural from 1378 which very likely portrays a portrait of Emperor Charles IV and his son Wenceslas (Václav) IV beneath the protective cloak of the Virgin Mary. The original Medieval paint layers of stone architectural elements was also restored and partly reconstructed.

After a long period of repair, November of 2011 saw the opening of the **Bastion XXXI on Horská Street in Prague's New Town**, the renovation of which was overseen by employees of the Prague regional department of the NPÚ. The repair took place in accordance with the winning project of the MCA Atelier, whose new construction and luxurious restaurant won the Architectural Grand Prix for 2012. The subsequent work on the site of former No. 1751 is a very valuable example of the sensitive integration of modern architecture into a cultural monument and its environment as well as an excellent harmony of landscape architecture, garden design, and interiors with the reconstruction of a historical building.

The autumn of 2011 saw the completion of the long-term renovation of the **Salmovský, or Little Schwarzenberg Palace**, the dominant feature of the south side of the square in Hradčany. This building, mostly Classicist in style and built in 1800–1811 using older Renaissance constructions, was newly repaired for the operation of the National Gallery in Prague. The work itself mostly consisted in introducing modern technology into the building for the needs of the gallery's operation, while much of the work was restorative in character (restoration of the original Renaissance sgraffito, the main staircase and ceiling, the unique ensemble of tiled stoves, and more). Construction work in the main entrance hall, controversial in many aspects, was also completed in the courtyard of the Schwarzenberg Palace.

The city of Ostrava saw the renovation of the **Hlubina Mine and blast furnace and coke oven of the Vítkovice Ironworks**. The ironworks, originally named Rudolfova Huť, was founded in 1828. Two blast coke furnaces were built in 1830 and in 1836–1838 as the first in the Austrian Monarchy. The Hlubina pits were founded nearby in 1852. The renovation of Hlubina Mine took place from 2002 as basic securing works and stabilization of the buildings. As far as the Vítkovice Ironworks goes, the project "Access and New Use of the Vítkovice a.s. National Cultural Monument" set off the year 2010 with the renovation of the first three buildings – the 6th energy exchange facility, the gas tank, and the blast furnace No. 1. The renovation work is a unique project in the Czech Republic, both in the amount of territory that the work covers and in the specific character of the theme, verifying modern approaches to converting our national industrial heritage.

More information on these projects, as well as renovation projects not mentioned here, can be found (in Czech) on pages 11–18.

IV. Notable Events and Activities of the NPÚ in 2011 IV. a) Seminars, Conferences, Exhibitions, and other Events Organized by the National Heritage Institute

Every year, the National Heritage Institute organizes a wide array of specialist seminars, conferences, colloquia, and other events to present heritage management and new findings about the buildings in its care.

The aim of these events is also to facilitate the establishment of cooperation between experts from related fields and institutions on both a national and international level. Numerous exhibitions took place that draw on the valuable heritage fund of the Czech Republic from various angles and make new findings available to visitors about our history, castles, country houses and other monuments not only for specialists but also for the broadest general public. The NPÚ worked as joint organizer in many events, and its specialists also participate in conferences or seminars organized by other entities.

In 1961, just over fifty years ago, the city of Kutná Hora was declared a municipal heritage reservation. For a long time it was the only such reservation in central Bohemia, then it was inscribed on the UNESCO list in 1995. The project **Half a Century of the Kutná Hora Urban Heritage Reservation (1961–2011)** celebrated this jubilee, held in 2011 and became one of the most important social events of the city of Kutná Hora and the Central Bohemian Regional Office of the NPÚ. The project consisted of a cycle of seminars devoted to the renovation of the historical centre as well as to promoting and presenting the city's monuments. The project culminated with an exhibition at the Kutná Hora Castle and a specialized colloquium.

On Wednesday, 18 May 2011, the exhibition **The Rožmberks: A Czech Dynasty and its Path Through History** was ceremonially opened in the Wallenstein Riding School and in the garden of the Wallenstein Palace in Prague. This was the NPÚ's largest exhibition project for 2011. The exhibition presented the most significant moments of this noble family's history and for the first time in history gathered a representative ensemble of over 400 works of art and other documents associated with the Rožmberk cultural heritage.

The Regional Office in Kroměříž, in cooperation with the UNESCO Club in Kroměříž and other partners, organized the **international conference Historical Gardens Kroměříž 2011 – The Garden as Art, Art in the Garden** in the Archbishop's Castle on 9–10 June 2011. The Kroměříž Castle thus became the meeting site for nearly a hundred supporters of garden art from around the entire Czech Republic. The conference included a rich lecture and accompanying program.

The National Heritage Institute and the Jaroslav Fragner Gallery prepared the **exhibition entitled The New in the Old** from 7 September to 2 October 2011, representing the contemporary architecture of the past 20 years that has appeared in historical environments, into monuments, and into historically protected areas. The exhibition was opened to the public in the Jaroslav Fragner Gallery on Bethlehem Square in Prague. It was the culmination of the NPÚ's media campaign of the same name, organized from October 2010 to March 2011.

An **all-day conference of the same name The New in the Old** took place on Thursday 27 October 2011 in the Hall of Representatives in the Prague City Hall. The conference was intended to provide room for discussion between expert and executive historical architects on one hand and with contemporary architects on the other to discuss the possibilities of adding new architecture to historical cities and towns. The conference also served as a kind of symbolic closure of the media theme and was one of the largest and most successful cultural events organized by NPÚ in 2011.

More information about the events listed here, as well as those not listed, can be found (in Czech) on pages 19–24.

IV. b) Notable Days in the 2011 Visitors Season and other Important Events of 2011

Every year the National Heritage Institute prepares various interesting and non-traditional tours of its buildings for visitors to the monuments it manages, so that they can experience castles, country houses, gardens (or for example technical monuments) a little bit differently than on a normal tour. Our aim is to encourage visitors to return to our buildings. Our youngest visitors are not overlooked; special educational events are regularly prepared so that children can come into closer contact with specific monuments or buildings and thus remember them better. Apart from this, many meetings of a representative nature take place throughout the year. The common denominator of all the events, naturally, is the attempt to raise awareness of the care for our rich cultural heritage.

The project Year of the Rožmberks, initiated by the National Heritage Institute, brought a great variety of activities in 2011 representing the important Rožmberk family and their cultural heritage in South Bohemia and elsewhere. An important part of these activities were realized in monuments in South Bohemia managed by the NPÚ.

In the Zlatá Koruna Monastery, for example, June 26 saw the beginning of the exhibition *Corpus delicti rožmberských zločinů (Body of Crime of the Rožmberk Crimes)* with the secondary title *Oldřich II of Rožmberk, the father of Czech frauds*. The information panels presented the most ambitious forgery business in the history of medieval Bohemia. The exhibition even included falsified official documents loaned by the State Regional Archives in Třeboň which Oldřich II of Rožmberk ordered in the 15th century.

The proper ending to the Year of the Rožmberks project was the exhibition entitled *Krumlov Pictorial Codex; an Exceptional Medieval Book from the Rožmberk Residence* which opened at the Český Krumlov State Castle on 13 December 2011.

On 1 October 2011, the **Český Krumlov Castle Museum** was ceremonially opened in the unused Hrádek (Little Castle) on the second castle courtyard in one of the oldest and most valuable buildings of the Český Krumlov Castle complex. The new museum combines historical museum exhibition methods with a personal style to present exhibits from the castle depositories related to the Rožmberk, Eggenberg, and Schwarzenberg families of the Český Krumlov dominion.

On 7 April 2011 The Pan-European non-governmental organization Europa Nostra granted the **Prize of the European Union / Europa Nostra Award** in the category of Dedicated Service to Prof. PhDr. Tomáš Durdík, DrSc., and in the category of Research to Karel Kuča and Jiří Langer for their publication (in Czech) *Wooden Churches and Belltowers in Europe*, published by the Paseka publishing house in the Czech Republic. The awards ceremony took place on 6 October 2011 in the Concertgebouw Hall in Amsterdam in the presence of Androulla Vassiliou, European Commissioner for Education, Culture, Multilingualism, Sport, Media, and Youth, and Plácido Domingo, world famous tenor and chairman of the Europa Nostra association.

On Saturday 14 May 2011, the annual **Brno Museum Night** took place as part of the *European Night of Museums* program. This program integrates hundreds of museums and galleries throughout Europe, including the most prestigious, such as the Louvre in Paris.

The Sklepení Gallery, the exhibition facility in the Brno Heritage Institute headquarters, participated in this event for the fifth time. The Stiasni Villa participated in the *Museum Night* for the first time – this villa is scheduled to become a centre for modern architecture. The Sklepení Gallery featured the exhibition *Flowers in a Historical Interior*.

Both events met with enormous interest from the public. The gallery was visited by 3,500 visitors, while the Stiasni Villa received nearly 10,000 visitors.

The first written contract on cooperation on a nationwide level was signed on 14 June 2011 by the heads of the National Heritage Institute and the Nature Conservation Agency of the Czech Republic. In this contract, both institutions emphasized their mutual cooperation while stating their intentions to avoid any potential discrepancies between the protection of cultural heritage and the protection of nature and landscapes.

On 16 July 2011, the castle courtyard in Velké Losiny became an attractive and authentic backdrop for the truly breathtaking performance of a ballet ensemble made up of outstanding dance soloists from leading world companies – **Bubeniček Ballet World**.

Two Czech ballet stars currently working in Germany, the brothers Jiří and Otto Bubeniček, in cooperation with eleven other seasoned artists from around the world, presented the grateful public with an artistically impressive and emotionally unusually communicative ballet performance. From Saturday 3. 9. to Sunday 4. 9. 2011, visitors were invited to over seventy monuments both managed by the National Heritage Institute and in private ownership as part of the program **Night of Castles 2011**. And there was no lack of interest. The monuments managed by the National Heritage Institute welcomed about 17,000 visitors, while all monuments together saw over 20,000 visitors.

More information on notable days indicated here, as well as those not listed here, can be found (in Czech) on pages 25–30.

IV. c) New Interior Installations in Heritage Buildings

The National Heritage Institute aspires to deepen the understanding of the development of historic interiors, including their artistic and decorative art furnishings, and apply these findings during the improvement of current and creation of new interior installations in castles and country houses under its management. It also provides specialist advice to other ownership entities in this area. Visitors to buildings under the management of the NPÚ have the possibility to see a whole range of exhibitions of various types according to the character of the particular monument. Exhibitions are now often fashioned so they present the building as it looked when it was last inhabited. In 2011 a whole range of new interior installations came into being, to which we would like to invite everyone. The most interesting of these are presented below.

At the **Duchcov** State Castle, a new exhibition was ceremonially opened in the Wallenstein Museum on 6 April 2011. Over the course of previous years, both parts of the armoury (military and hunting) were opened to the public, and four other rooms were installed in 2011 – the cabinet of art, curiosities, and antiques; the cabinet of porcelain and ceramics; the musical cabinet; and the final room which recalls the history of Wallenstein exhibitions at the Duchcov Castle. The other new exhibition at the Duchcov State Castle was opened to the public on 23 June 2011. This is devoted to the renowned Baroque Wallenstein picture gallery which reaches back to the end of the 17th century.

In 2011, the first part of the new visitors route of the **Grabštejn** Castle was opened, entitled "A stroll through the castle history against the streams of time". The new exhibition uses historical furnishings, partially taken from the original Grabštejn fund and partially from other heritage buildings in the Liberec Region, to present each of the rooms with its former function. The newly installed spaces also include the interiors of the upper storey of the castle (Rococo social parlour, quarters of Countess Josefina Clam-Gallas, Renaissance Feast Hall, and the bedroom of Jiří Mehl of Střelice).

In 2001, the **Kratochvíle** Country House, following six years of restoration, was returned to the appearance it held during the last Rožmberks and first Eggenbergs. On 21 June, the constructional renovation of the villa and entire complex was ceremonially completed, having taken place as part of the *Renaissance of the Renaissance* project. Total expenditures came to 45 million crowns.

In **Lednice** Castle, another visitors route was opened, the Rooms of the Prince and Princess of Liechtenstein (12 rooms total), which present the upbringing and childhood of the young aristocrats.

From February to June, the complete reinstallation of the 1st floor of the castle took place in **Rájec nad Svítavou**, on the site of a simply presented picture gallery. Based on an analysis of inventories and preserved furniture, the rooms were installed as the suites of Prince Hugo Karl Franz zu Salm-Reifferscheidt and his wife Elizabeth, née Princess of Liechtenstein. The thirteen completely furnished rooms present the atmosphere of the castle in the second half of the 19th century using the root furnishings as well as items brought from castles related to the aristocratic families (Budkov, Moravský Krumlov).

Together with the beginning of the 2011 tourist season, the castle in **Slatiňany** opened a new visitor route that presents the castle as a modern seat of an aristocratic family at the turn of the 19th and 20th centuries. The exhibition with historic interiors was created using furnishings and items that were removed from the castle after the Second World War. Thanks to the existence of historical photographs, visitors can see the authentic rooms as they looked when the noble Auersperg family lived here. The tour of the historic interiors is divided into two worlds – the world of the aristocracy and the world of the servant staff.

At the beginning of the season, on 15 April 2011, visitors had the opportunity to see the new part of the castle installation at the **Velké Březno** State Castle. The attic spaces of the castle were built up and installed with the children's rooms of the second to last owner of the castle, Count Karel Maria Chotek, his son Karel (later the last owner of

the castle) and both his younger daughters Ada and Antonietta. The installation includes a period bathroom from the turn of the 19th and 20th centuries.

More information on the installations indicated here, as well as installations not listed, can be found (in Czech) on pages 31–34.

IV. d) Program of Support for Rescue Archaeology Research

In 2011 as well, NPÚ was entrusted to facilitate the distribution of CZK 4,000,000 among archaeological organizations that carry out rescue archaeology research associated with the realization of buildings of such builders who are not a legal entity or natural person operating on a private business license. Furthermore, according to Act No. 20/1987 Coll. on state heritage care, expenses associated with the realization of rescue archaeological research accompanying events carried out by legal entities not currently doing business are covered by the organization doing the archaeological research. It is precisely into this area that traditional funds from the Programme of Support for Rescue Archaeological Research (PPZAV) are directed. The regional archaeological commissions of NPÚ and the archaeological commission of the director-general recommended providing funds for a total of 93 projects, 32 of which were realized directly by NPÚ and 61 others to the authorized organizations. With the exception of the Liberec Region, where no projects were supported in 2011, all funds were directed to the support of research to all regions of the Czech Republic.

In this year as well, the number of applications sharing the tradition of the individual regions reflected the state of current construction activity as well as the number of archaeologists working here. There were 21 projects supported in Central Bohemia, 12 in South Moravia, 12 in the Olomouc region, and 14 in the Moravian-Silesian region. Funds provided to individual specialist organizations contributed to the rescue of a number of valuable information on the history of our landscape, which is presently disappearing under the pressures of the present day.

The year 2011, then, saw more projects being supported than in previous years. The funds were used for realizing a number of interesting research projects.

In the Plzeň region, for example, a number of research projects took place, notably the construction of a family house and the excavation profile for a heat pump collector in *Netunice* (county of Plzeň-jih). The ground below these two buildings revealed ceramics from the 11–13th centuries, daub, and slag.

In *Planá* (Tachov county), the Czech Forestry Museum in Tachov documented a cross-section of the filling of a municipal moat 5.8 meters below the current ground level during the construction of a swimming pool at a family home.

In the South Bohemian Region in the cadastral territory of *Netolice*, in the location known as "Na Valše", during a new construction of a storage building at a family home, a settlement from the 10th century (possibly even the 9th century) was discovered. This is the same period when the nearby important fortified settlement of Svätý Ján v Netolicích was established.

One project was classified to the PPZAV in Vysočina. This was research made necessary by the revitalization of the Milačka Stream and the dredging of the Milačka and Horní Ponds in the cadastral territory of *Hrotovice* (Třebíč county). A medieval settlement was the subject of research.

IV. e) Educational Programs at the National Heritage Institute

Heritage Management Courses

Every year, the central department of the National Heritage Institute opens a two-year requalification study course in heritage preservation and a year-long course in heritage preservation. The two-year requalification study course in heritage preservation is intended for employees in the field of heritage preservation or those who work in the area of conservation and have passed final secondary school exams. The aim of the course of study is to give participants a comprehensive summary of all disciplines related to heritage preservation – from its basic

characteristics to legal protection to the issue of care for different types of monuments, and the basic technological procedures for the repair, renovation and restoration of monuments and their presentation.

The year-long course in heritage management is intended for employees at regional departments of the NPÚ who are starting their professional career in heritage preservation after finishing studies at university. The aim of the course of study is to provide students with a basic summary of all disciplines in the field of heritage management.

Educational projects and other activities

For 2011, the NPÚ prepared a cycle of monthly lectures entitled *O památkách trochu jinak (Heritage properties a bit differently)*. For the second year of evening lectures in the Ledeburg Palace Gallery in Prague, the topic of caring for the heritage fund in different regions of the Czech Republic and their specific issues was addressed. The cycle was intended for everyone interested in new information on heritage care, such as interesting discoveries, important heritage events, monument restoration and renovation, newly opened visitor routes, and more.

The Plzeň office of the National Heritage Institute continued in the preparation of the cycle of lectures and excursions entitled *Ze života památek (From the life of monuments)* which began in November of 2010. The point of these public lectures was to acquaint listeners not only with new knowledge of individual monuments, but also with the content and results of the work of conservationists. The topics presented were based on the media plan announced by the NPÚ central office.

In 2001, the Regional Office in Telč became involved in the project entitled *UNESCO Through the Eyes of Children*, financed by the Czech Ministry of Culture as part of the grant program Support for UNESCO Properties and intended for the realization of projects in the fields of education, research, and promotion of monuments. The content of the project was the preparation of a system of educational programs for UNESCO properties in the Vysočina region, specifically for Telč and the Church of St. Jan of Nepomuk on Zelená Hora in Žďár nad Sázavou.

The Michal Mine in Ostrava organizes regular programs entitled *Michal a uhlí (Michal and Coal)* for kindergartens and younger elementary school classes. With the help of Michal the puppet and interactive models from Merkur construction kits, children gather in a teaching room with a functional coal mine and learn what coal is and what it is used for. After a small break, children go "to work" – just like miners, they pass through chain locker rooms where they exchange their backpacks for miner helmets, receive a small snack in the food server, their own headlamp, and view the machine room from the control room of an engineer.

At the Sychrov State Castle, there were a total of five non-traditional meetings with science as part of the project entitled *Věda na zámku (Science at the Castle)*. The event was prepared for all children and adults who wanted to spend a non-traditional weekend and learn something interesting in the process. For the children, a garden was prepared full of alchemists who needed their help looking for secret letters. For the adults, unusual castle tours were prepared as well as interesting lectures, tours of the park with information on architecture, and discussions on the technology of chocolate production.

From April to May, the educational contest entitled *Země (Earth)* from the cycle *Čtyři živly v architektuře a umění (The Four Elements in Architecture and Art)*. Children learned about the mutual relationship between mankind and the earth on three levels: myth, faith, and reality. They became acquainted with, for example, the Earth goddess Gaia, Přemysl Oráč, St. Prokop, and they visited the Royal Garden and Písek Gate. The aim of the contest was to provide children with knowledge in an entertaining way and gently lead them to an attentive perception of the wealth of the world around them – historical buildings, works of art, and living nature.

On November 3rd and 4th at the Třeboň State Castle, a two-day specialist workshop for regional office employees took place entitled *Metody památkové ochrany urbanistických celků na území ČR (Methods of Monument Protection of Urban Aggregates in the CR)*.

More information on this topic (in Czech) can be found on pages 37–39.

IV. f) Publishing Activities of the National Heritage Institute

Editorial activities represent one of the important obligations of the National Heritage Institute towards the general public. In the presentation of its professional output, methodological approach to renovating monuments and plenty of other promotional material, the NPÚ wants to impart the wide spectrum of activities in heritage management and new information on developments in the field to all those interested in monuments.

Individual departments of the NPÚ handle their own publications; most put out a compendium of their work, guidebooks for buildings they administer, and further publications in connection with the focus of the department and activities in the region; several of them also publish their own specialist magazines: *Zprávy památkové péče (Bulletin of Heritage Management)*, *Průzkumy památek (Monuments Survey)*, *Památky středních Čech (Monuments of Central Bohemia)*, *Památky západních Čech (Monuments of West Bohemia)*, *Monumentorum Custos, Staletá Praha (Prague Over the Centuries)*.

The following other important publications were also released in 2011:

Biblické příběhy na reliéfech Chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Mostě (Biblical Stories on the Reliefs of the Church of the Assumption of the Virgin Mary in Most)

Author: Jan ROYT

This epic publication with many coloured and monochromatic illustrations deals with the relief decorations of the galleries in Most, doubtlessly one of the best artistic realizations with reformational emphasis in the Czech Republic.

Nová Ostrava a její satelity. Kapitoly z dějin architektury 30.–50. let 20. století (The New Ostrava and its Satellites. Chapters of Architectural History from 1930-50)

Author: Martin STRAKOŠ

The publication is devoted to the idea of the "New Ostrava", today the forgotten name of the grand new city which was supposed to become a showcase for the communist regime resolving the conflicts between dwellings and industry, typical for the industrial agglomeration of Ostrava. This was supposed to be a typical example of architecture for socialist realism.

Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice (Monument Protection and the Regeneration of Historic Cities in the Czech Republic)

Authors: Karel KIBIC, Aleš VOŠAHLÍK

This publication from Karel Kibic and the ten-year deceased Aleš Vošahlík attempts to acquaint the reader with the difficult process of protecting the historical cities of the Czech Republic during the period of 1945–1990; it also addresses the characteristics of the following period from 1990 to 2010. This is a very authentic testimony of two specialists who personally participated to a significant degree in the subsequent processes in their decision-making phases.

Rožmberkové. Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami (The Rožmberks – A Czech Dynasty and its Path Through History)

Collective of authors

In the summer months of 2011 in the Prague Wallenstein Riding School, the Rožmberk exhibition took place and was followed up by the publication of an extensive book which contained both a catalogue of its exhibits as well as dozens of studies by leading specialists covering the rich array of topics associated with this most important South Bohemian dynasty and dominion which it held, expanded, and meliorated from the 12th to the beginning of the 17th century. The book deals with the family's history and its most important representatives and seats, agriculture, patrons, patronage, various types of art, and the everyday and ceremonial life in the Rožmberk dominion.

Zkoumání historických staveb (Researching Historical Buildings)

Editors: Vladislav RAZÍM, Petr MACEK

Important parts of our cultural heritage are historical buildings, which serve as the most visible document of historical evolution and the historic position of the Bohemian lands in Europe. A fundamental condition and philosophy of quality care for this heritage is its research. The presentation of research activities helps to build a positive relationship between owners, users, and the general public towards monuments and historical monument care, unless it is adequately developed. The book attempts to lessen this debt by acquainting those interested with the challenge of researching historical buildings.

The National Heritage Institute also released foreign language publications, particularly in English.

The following titles were published in English in 2011:

Leckteři národové / Plusieurs Nations

Authors: Kateřina CHICHROVÁ, Vicki Ann CREMONA, Lenka NOVÁKOVÁ

This bilingual Czech-English publication, released by an international team of authors, is devoted to the unique collection of 60 gouaches on scrolls from the collection of the Český Krumlov State Castle and captures, with exquisite detail, the diverse fashions of Europe as well as the more remote regions of the world.

Maceva / Matzeva

Author: Iva STEINOVÁ

This Czech-English publication from Iva Steinová is the result of several years of research of Jewish cemeteries that took place in the National Heritage Institute. The book sets out to name and interpret the symbolism of the decorations of Jewish tombstones which have been preserved in the Czech Republic.

Průvodce architekturou Opavy / Opava Architecture Guide

Editors: Romana ROSOVÁ, Martin STRAKOŠ

This Czech-English epic publication supplemented with a number of photographs, realized in 2010 and 2011, presents the lay and expert public, as well as the residents and visitors of Opava, with the wealth of architectural culture of the most outstanding historical center of Czech Silesia from the earliest periods up to the present. The main part of the book is the Subject Heading System, which contains 202 buildings and complexes from the historical centre of Opava and its adjacent areas.

The Rožmberks. A Short Exhibition Guide

Author: Kateřina CICHROVÁ

The English version of the guide to the Rožmberk exhibition.

More information can be found (in Czech) on pages 40–44.

V. Individual Departments of the National Heritage Institute

The Central Department (page 45) directs the overall activities of the National Heritage Institute and within the scope defined by internal regulations, directly manages selected tasks of state heritage preservation. The entire Czech Republic falls within its remit. Its competence includes the supervision and execution of specialist monument care for all national cultural properties, including UNESCO properties. The Central Department manages the Central Register of cultural properties and all its associated databases. It coordinates the digitalization of departmental data and the creation of methodologies for the care of the heritage fund. In specialized cooperation with executive bodies of state administration, it primarily prepares statements on the conservation and renovation of national cultural monuments, particularly those in the care of NPÚ and monuments inscribed on the UNESCO World Cultural and Natural Heritage List, and provides general assistance to individual regional offices concerning issues of the care of other cultural monuments and monument territories. It manages extensive collections of photographic, graphic, and map documentation and a rich specialist library. The Central Department also organizes departmental research and departmental educational courses for graduates of secondary schools and colleges. The Central Department does not directly manage any heritage building.

The Regional Department in the capital city of Prague's (page 45) scope of responsibility is for the whole area of Greater Prague. Its catchment area contains 2,084 immovable monuments, 3 monument reservations, 7 village monument zones, and 10 town monument zones. The Prague heritage reservation lies in the historic centre of the city and its scale of 866 hectares represents the largest municipal heritage reservation in the Czech Republic. Its world-wide renown prompted its inscription on the UNESCO World Heritage List in 1992. Given the vastness of this area and wealth of its heritage fund, the agenda of the department has long been among the most extensive in terms of the whole institution. The regional department performs expert supervision and cooperates in implementing the renovation of monuments in accordance with binding directives. The profile of the Regional Department in Prague is created to a significant degree by its archaeology department, the activities of which are well presented at www.archeopraha.cz. The Regional Department in Prague does not directly manage any heritage building.

The Regional Department of Central Bohemia in Prague (page 46) is responsible for Central Bohemia. There are 4,280 immovable monuments, 15 heritage reservations (2 town, 10 village, 3 archaeological) and 62 monument zones (34 town, 26 village, 2 landscape) that fall within its sphere of activity. One monument is inscribed on the UNESCO World Heritage List (Kutná Hora: the mining areas and part of the historic centre). The department manages the state property entrusted to it, representing 14 castles, country houses and other monuments on the territory of the Central Bohemia Region, including the Gardens below Prague Castle. Apart from providing management and maintenance, the task of the department is primarily to present these buildings in the form of exhibitions open to the public, special programs for various visitor groups, and a wide array of cultural activities.

The Regional Department in České Budějovice (page 50) is a scientific institution which deals with the protection, recognition, documentation and presentation of the heritage fund on the territory of the South Bohemia Region. As of 31 December 2011, the department's catchment area included 5,495 immovable monuments, 113,670 movable heritage effects and inventory items from the furniture fund of historic buildings, 33 National Cultural Monuments, 7 municipal heritage reservations, 16 village heritage reservations, 25 municipal heritage zones, 55 village heritage zones, and 5 landscape heritage zones. There are two locations in the South Bohemia Region inscribed on the UNESCO World Heritage List: the historical centre of Český Krumlov and the village of Holašovice. The department's specializations mostly include the following activities: the systematic preparation of specialist documentation for general territory protection, the clarification of new approaches to monument documentation, specialized editing, the preparation of didactic programs that present the heritage fund to school groups and families with children, and pilot programs of winter visitor routes. There are thirteen important South Bohemian heritage complexes managed by this Regional Department.

The Regional Department in Plzeň (page 55) carries out activities based on the decision of the Czech Ministry of Culture on the amalgamation of existing state contributory organizations established by the Ministry of Culture in state monument care in the National Heritage Institute, since 1 January 2003. It is active in the Plzeň Region, which consists of the following districts: Domažlice, Klatovy, Plzeň-south, Plzeň-city, Plzeň-north, Rokycany and Tachov. As of 31 December 2011, there were 3,170 immovable cultural monuments registered on the department's list. As of 31 December 2011, the number of protected territories in the Plzeň Region was as follows: 3 municipal heritage reservations, 5 village heritage reservations, 21 municipal heritage zones, 44 village heritage zones, 2 landscape heritage zones, and 18 protected zones.

The Regional Department in Loket (page 58) is responsible for the Karlovy Vary Region. There are 1,384 immovable monuments, 6 heritage reservations, and 20 heritage zones within this territory. Four historic buildings, three of which are open to the public, are under the direct administration of the department.

The Regional Department in Ústí nad Labem (page 60) is a state-funded organization whose sphere of activity is the Ústí nad Labem

Region. It was established from 1. 1. 2003 for an indefinite period by law and on the decision of the Czech Ministry of Culture. The regional department in Ústí nad Labem directly manages 15 buildings belonging to the state, 11 of which are open to the public. It presents the Rotunda of St. George on Říp Hill on the basis of a contractual agreement.

The Regional Department in Liberec (page 64) was established by decision of the director-general of the NPÚ No. 989/2006 as of 6 February 2006. The department was formed by the delimitation of a part of the existing department in Ústí nad Labem and merger with the existing independent regional department – administration SZ Sychrov, established by the Czech Ministry of Culture. The department is secured by the activity of the NPÚ with competence for the Liberec Region (districts of Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec and Semily), and administers 8 national cultural properties, state castles and country houses (Bezděz Castle, Frýdlant Castle, Grabštejn Castle, Hrubý Rohozec Castle, Lemberk Castle, Sychrov Castle, Trosky Castle, and Zákupy Castle). There are 2,248 immovable cultural monuments, 1,410 movable heritage effects (as of 31. 12. 2010), 15 municipal heritage zones, 8 village heritage reservations, 10 village heritage zones, and 2 landscape heritage zones within its territory.

The Regional Department in Josefov (page 67) is responsible for the Hradec Králové Region. There are 2,984 immovable cultural monuments, 2,170 movable heritage effects, 17 national cultural monuments, 7 heritage reservations, and 34 heritage zones in its catchment area. Five historic buildings open to the public are directly administered by the department.

The Regional Department in Pardubice (page 69) is responsible for the Pardubice Region. As of 31 December 2011, its catchment area contains 2,080 immovable monuments, 3,735 movable heritage effects, 19 municipal heritage zones, 3 village heritage zones, 14 protected zones, 3 municipal heritage reservations, 1 village heritage reservation, 1 archaeological heritage reservation, 1 landscape heritage zone, 1 UNESCO monument, and 11 national cultural monuments. Five historic buildings open to the public are directly administered by the department.

The Regional Department in Telč (page 71) is responsible for the Vysočina Region. Its catchment area includes 3,057 immovable and 3,342 movable cultural monuments, 6 heritage reservations, 28 heritage zones and the landscape heritage zone of Náměštsko. The following are inscribed on the UNESCO World Heritage List: Telč – the historic centre of town, Zelená hora – pilgrimage church of St. John Nepomuk, and Třebíč – the Jewish Quarter, Jewish graveyard and Basilica of St. Procopius. Five historic buildings open to the public are directly administered by the department.

The Regional Department in Brno (page 73) is responsible for the territory of the South Moravia Region, and 7 districts, 21 municipalities with extended competence and 673 municipalities fall within its sphere of activity. On the territory of South Moravia, there are a total of 9,132 cultural monuments, 29 national cultural monuments, 4,259 immovable cultural monuments, 4,873 movable heritage effects, 3 municipal

heritage reservations, 12 municipal heritage zones, 9 village heritage zones and 3 landscape heritage zones. Two monuments found within the territory of the department are inscribed on the UNESCO World Heritage List: the Lednice-Valtice complex (from 1996) and the Tugendhat Villa in Brno (from 2002). One villa (since 2009), 9 country houses, 3 castles and one castle ruin are under the direct administration of the department in Brno.

The Regional Department in Olomouc (page 78) is responsible for the Olomouc Region. As of 31. 12. 2011, its catchment area includes 13 national cultural monuments, 2,163 immovable monuments, 3 heritage reservations, and 24 heritage zones. The Holy Trinity Column in Olomouc is inscribed on the UNESCO World Heritage List. Five historic buildings belonging to the state and open to the public are administered directly by this department.

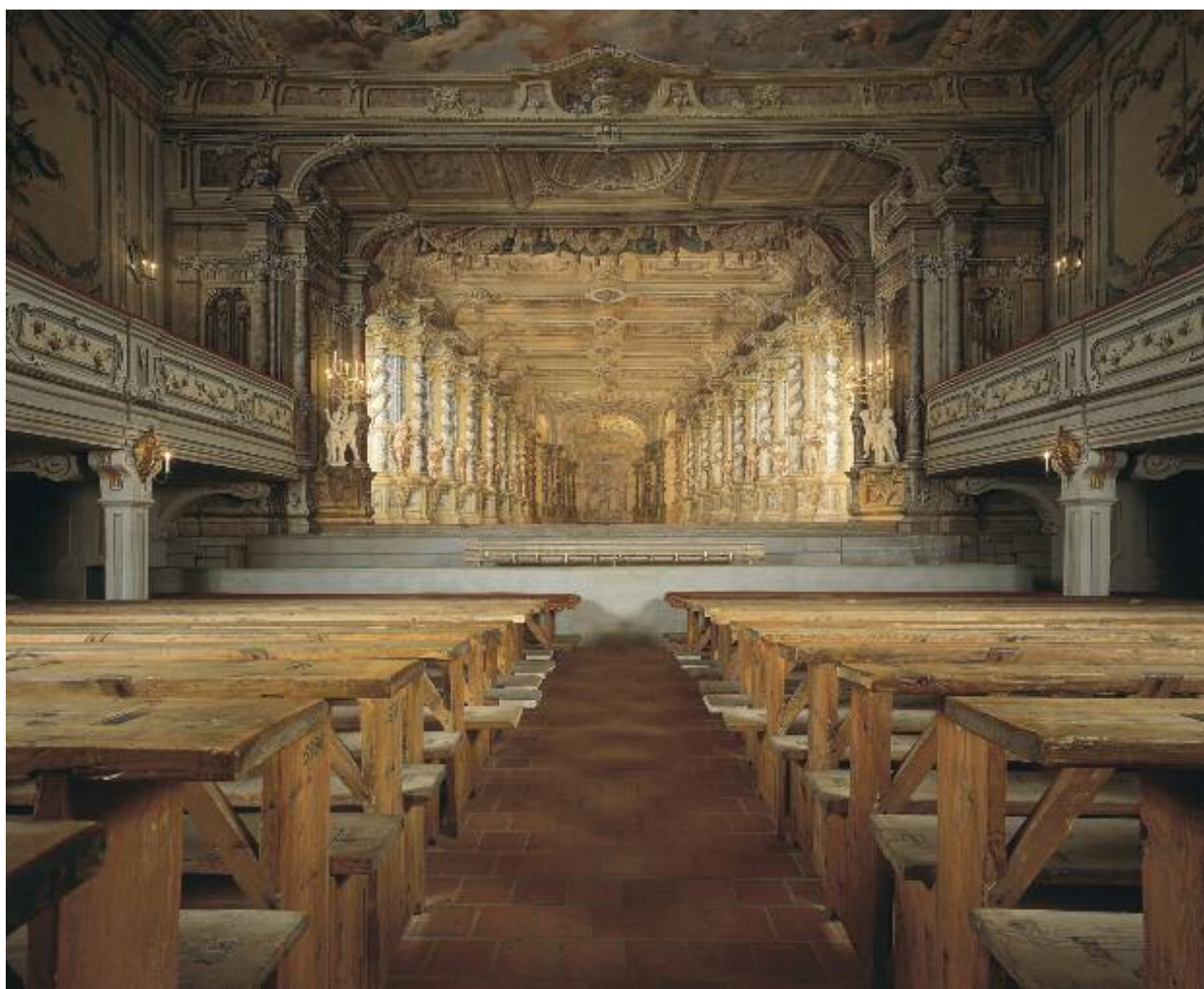
The Regional Department in Kroměříž (page 80) is responsible for the Zlín Region. Within its catchment area there are 1,611 immovable monuments, 2,555 movable heritage effects, 13 national cultural monuments, 4 heritage reservations, and 17 heritage zones. The Archbishop's Palace and Gardens in Kroměříž are inscribed on the UNESCO World Heritage List. Four historic buildings come directly under the department's administration, all of which are open to the public.

The Regional Department in Ostrava (page 82) is responsible for the Moravian-Silesian Region. There are 3,111 immovable cultural monuments and 3,415 movable heritage effects, 13 national cultural monuments, 5 heritage reservations, 24 heritage zones, and 37 protective heritage zones within its catchment area. There are eight buildings with historic interiors in the Moravian-Silesian Region open to the public, three of which are directly administered by the Ostrava department. Pages 84–85 contain a map of the Czech Republic with the individual territories of NPÚ Regional Offices marked, including the buildings within its management that are open to the public. On page 86 there is a list of buildings under NPÚ care with the page numbers referring to information (in Czech) on the building.

VI. National Heritage Institute Accounts Evaluation of the Financial Results Achieved

The accounts of the National Heritage Institute in 2011 ended with an overall surplus of approximately CZK 793,676. Its main activities achieved a profit of CZK 54,866, and other activities achieved CZK 738,809. Relative to the total turnover of the organization, which in 2011 exceeded 1.297 million crowns, the accounts of the National Heritage Institute for this period can be considered balanced, i.e. near the state in which the expenditures and revenues are nearly equal. In the case of a state-funded organization which is not established for the purpose of achieving profits, these financial results fulfill the planned objectives in this area.

More information on the NPÚ accounts is available (in Czech) on pages 87–88.

Výroční zpráva za rok 2011

Národní památkový ústav

www.npu.cz

Redakce: Jakub Hromek

Překlad do angličtiny: Bryce Belcher

Grafická úprava a sazba: Martin Pivrnec

Tisk: Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Husova ul. 1881, 580 01 Havlíčkův Brod

Vydal Národní památkový ústav

Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1

Praha 2012

Náklad 1700 kusů

Neprodejné

ISBN 978-80-87104-06-4

201

I